

MOTIONSDDOPING I DANMARK

Evaluering af indsatsen mod motionsddoping i
kommercielle motions- og fitnesscentre

Rapport / August 2015

Rasmus K. Storm, Ditte Toft & Søren Bang

Idrættens
Analyseinstitut

MOTIONS DOPING I DANMARK

EVALUERING AF INDSATSEN MOD MOTIONS DOPING I
KOMMERCIELLE MOTIONS- OG FITNESSCENTRE

Titel

Motionsdoping i Danmark. Evaluering af indsatsen mod motionsdoping i kommercielle motions- og fitnesscentre

Forfattere

Rasmus K. Storm, Ditte Toft og Søren Bang

Øvrige bidragydere til rapporten

Anna Rex Wittig og Frederik Thomsen

Rekvirent

Kulturministeriet

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Colourbox

Udgave

1. udgave, København, august 2015

Pris

Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-92120-95-3

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4A

DK-1437 København K

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Resumé	7
Indledning: Evaluerings kommissorium, formål og baggrund	12
Rapportens opbygning.....	13
Kapitel 1: Evalueringsdesign og metode	15
Opbygning og design	15
Fase 1: Desk-research samt målrettede kvalitative interviews	15
Fase 2: Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelse udsendt til alle landets kommercielle motions- og fitnesscentre	17
Fase 3: Analyse, opfølgende interviews og afrapportering	17
Indsamling, behandling og analyse af kvantitative data	18
Udformning og udsendelse af spørgeskemaundersøgelse: Svarprocent, frafald mv.	19
Kapitel 2. Motionsdopingbekæmpelsen som historisk samfundsområde: Lovgivning, praksis og udvikling.....	23
Lov- og regelgrundlaget for bekæmpelse af motionsdoping	23
Lov om fremme af dopingfri idræt med tilhørende bekendtgørelse.....	24
Lov om forbud mod visse dopingmidler	25
Afgrænsning af motions- og fitnesscentre – formelt og i praksis.....	26
Betydningen af dopingappellinstansen i behandlingen af dopingsager.....	27
Anti Doping Danmarks indsats i kommercielle motions- og fitnesscentre	30
Anti Doping Danmarks aftalestruktur og aftalernes udbredelse.....	42
Andel centre og medlemmer underlagt ADD-aftaler	45
Kapitel 3. Motions- og fitnesssektorens syn på motionsdopingbekæmpelsen	49
Centre med aftale med Anti Doping Danmark	49
Centre uden aftale med Anti Doping Danmark	63
Fællesspørgsmål til centre med og uden ADD-aftale.....	69
Hvad har centrene selv gjort?.....	76
Centrenes generelle syn på dopingbekæmpelse	77
Mærkningsordningen.....	82
Kapitel 4. Diskussion, konklusion og perspektiver.....	91
Dopinglisten tilpasset motionsdoping i kommercielle motions- og fitnesscentre.....	91
Fleksibelt, dialogbåret samarbejde med fitnesscentre og målrettet kontrol	92
Anti Doping Danmarks bredere forebyggende arbejde	94
Anti Doping Danmark aftaler med kommercielle motions- og fitnesscentre	95

Betydningen af de frivillige aftaler på området.....	98
Udbredelsen af lovpligtig skiltning samt Anti Doping Danmarks informationsindsats herfor	99
Betydningen af dopingappelinstansen	100
Afsluttende perspektiver	100
Litteraturliste	102
Bilag 1: 8 konkrete tiltag i bekæmpelsen af doping i motions- og fitnesscentre	105
Bilag 2: Spørgeskema udsendt til de kommercielle motions- og fitnesscentre	107

Resumé

Denne rapport evaluerer fem af i alt otte tiltag, som Kulturministeriet iværksatte i 2012 med henblik på at bekæmpe motionsdoping i danske kommercielle motions- og fitnesscentre (se bilag 1). Evalueringen er gennemført på opdrag af Kulturministeriet i perioden medio februar 2015 til medio maj 2015 og omfatter både en spørgeskemaundersøgelse blandt fitnesscentre samt en række kvalitative input.

Rapportens hovedkonklusioner er sammenfattet i kort form nedenfor, struktureret efter evalueringskommissoriets temaer og ni spørgsmål. Der henvises til rapportens afsluttende konklusion og de øvrige kapitler for uddybning af de enkelte punkter.

Dopinglisten tilpasset motionsdoping i kommercielle motions- og fitnesscentre

1. Er det de rigtige stoffer, der er fokus på i de kommercielle motions- og fitnesscentre?

Generelt er der blandt motions- og fitnesscentrene konsensus om, at muskelopbyggende stoffer fortsat er hovedudfordringen i fitnesscentrene, men et mindretal blandt centrene mener, at man bør overveje også at teste for andre stoffer og metoder end de nuværende – f.eks. stoffer med stimulerende og slankende virkning.

Hverken Anti Doping Danmark eller brancheorganisationen Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO) ser dog noget aktuelt behov for at ændre på listen over dopingstoffer, der testes for. Et flertal af centrene ligger på linje hermed eller forholder sig neutralt til spørgsmålet. Evalueringen fremhæver desuden, at optagelsen af eksempelvis visse stimulerende stoffer på listen over forbudte stoffer vil underlægge motionsudøvere i centrene en strengere dopingliste end eliteidrætsudøvere. En udvidelse af dopinglisten kan endvidere udvide forståelsen for og indsatsen mod træningsrelateret doping.

Evalueringen giver på denne baggrund ikke anledning til at foreslå ændringer, men dog til fortsat at følge udviklingen i forhold til brugen af andre stoffer i centrene med henblik på at kunne forebygge eventuelle sundhedsrelaterede problemer. Hverken spørgeskemaundersøgelsen eller evalueringens interviews peger i øvrigt på, at dopingproblemet skulle være væsentligt stigende eller faldende.

Mere fleksible aftaler mellem kommercielle motions- og fitnesscentre og Anti Doping Danmark

2. Hvordan vurderer motions- og fitnesscentrene den nye fleksible aftaleordning i forhold til: Synlighed, rådgivning, dialog, mulighed for akutudrykninger og den forebyggende effekt heraf?

Anti Doping Danmark har siden 2012-2013 udviklet og implementeret et nyt program på motionsområdet, der prioriterer at indgå i tættere og mere fleksibelt samarbejde med fitnesscentrene, hvor fokus er på synlighed, dialog og rådgivning kombineret med mere målrettet dopingkontrol og en indbygget mulighed for at tilkalde Anti Doping Danmark efter behov.

Evalueringen viser, at den fleksible og dialogbårne indsats generelt møder forståelse og opbakning blandt Anti Doping Danmarks samarbejdspartnere, og at programmet i hovedsagen er implementeret med succes. Bl.a. bliver de nye specialiserede fitnesskonsulenter godt modtaget af mange centre, og det vurderes, at programmet har været med til at skabe tættere bånd mellem Anti Doping Danmark og fitnesscentre og i øvrigt har medvirket til en mere effektiv indsats i centre med dopingproblemer.

En del centre efterspørger dog, at Anti Doping Danmark er endnu mere synlige i centrene, ligesom centrenes vurdering af indsatsens effekt er noget blandet, om end generelt mere positiv end negativ.

Den mere målrettede kontrol har resulteret i færre årlige dopingkontroller på landsplan, uden at det har betydet i et fald i antallet af dopingsager, hvilket indikerer, at ressourcerne til kontrol anvendes mere målrettet og effektivt. Der er opbakning til den mere målrettede kontrol blandt centrene, men en betydelig del af centrene angiver dog, at der ikke er blevet taget det antal tests, de kunne ønske sig.

Samlet set peger evalueringen på, at Anti Doping Danmarks arbejde på dette område er i en positiv udvikling bedømt på tilfredsheden i centrene og DFHO samt Anti Doping Danmarks egne erfaringer. Evalueringen giver på denne baggrund ikke anledning til at foreslå større ændringer på dette område.

Anti Doping Danmarks aftaler med kommercielle motions- og fitnesscentre

3. Hvor stor en andel af det samlede antal kommercielle motions- og fitnesscentre i Danmark har indgået en aftale med Anti Doping Danmark?

Evalueringen estimerer, at cirka 47 pct. af landets kommercielle motions- og fitnesscentre har indgået en aftale med Anti Doping Danmark. Nærmere bestemt 299 centre med aftale i 2015 ud af 632 registrerede centre i denne undersøgelse. Dette er procentuelt nogenlunde på niveau med den dækning, som Idan nåede frem til i 2010 i forbindelse med en tidligere evaluering.

4. Hvor stor en andel af det samlede antal fitnessmedlemmer i kommercielle motions- og fitnesscentre træner i centre med ADD-aftaler?

Da antallet af centre med ADD-aftale omfatter mange af landets største centre og landets største kæder, er størstedelen af medlemmerne i de danske kommercielle motions- og fitnesscentre omfattet af Anti Doping Danmarks aftaler. Evalueringen estimerer, at der er mellem 811.000 og 951.000 fitnessudøvere i de registrerede kommercielle centre, og at mellem 79 pct. og 84 pct. af disse træner i et center, som er dækket af en aftale.

Denne andel er på niveau med eller måske lidt højere end i 2010, hvor tallet blev skønnet til cirka 80 procent. Hverken andelen af centre eller medlemmer omfattet af en ADD-aftale har altså flyttet sig væsentligt, men det er på den anden side lykkedes at fastholde andelen i en fitnessbranche i vækst. Det betyder, at flere centre og medlemmer i absolutte tal i dag er omfattet af Anti Doping Danmarks aftaler.

5. Hvor stor en andel af kommercielle motions- og fitnesscentre har ikke en samarbejds-aftale med Anti Doping Danmark – samt årsagen hertil.

Årsagen til, at den resterende del af centrene – cirka 53 pct. – ikke har en samarbejdsaftale, skyldes primært en kombination af prisen, der opfattes som en barriere af mange centre, samt en oplevelse af manglende relevans i visse centre. Herudover giver nogle centre i varierende grad udtryk for en irritation over, hvad de opfatter som et urimeligt krav om selvfinansiering og en forskelsbehandling i forhold til foreningsidrætten, ligesom man hos enkelte centre kan møde en grundlæggende modstand mod offentlig regulering. Kun få centre er modstandere af Anti Doping Danmarks arbejde ud fra mere principielle argumenter.

Evalueringen viser endvidere, at Anti Doping Danmark i henhold til handlingsplanen fra 2012 har udviklet en aftale målrettet lavrisikocentre, men at denne kun benyttes og kendes i begrænset omfang, ligesom der ikke som forudsat i handlingsplanen er udviklet en særlig aftale målrettet mindre centre. Evalueringen anbefaler på denne baggrund en afklaring af behovet for justeringer af Anti Doping Danmarks aftalemodel samt en mere systematisk opfølgende indsats i forhold til centre uden aftale.

Betydningen af de frivillige aftaler på området

6. Hvilken betydning har det, at det er en frivillig aftale?

Evalueringen peger på, at den frivillige aftalerelation bidrager med en række væsentlige kvaliteter i det daglige samarbejde mellem fitnesscentre og Anti Doping Danmark. Både brancheorganisationen DFHO og Anti Doping Danmark fremhæver som en kvalitet, at begge parter arbejder på samme værdigrundlag, og at frivilligheden er med til at fremme dialogen og centrenes medspil i forhold til forebyggelsesarbejdet og den mere målrettede indsats i centre med konkrete problemer.

Centrene er i forhold til spørgsmålet om frivillighed mere tvetydige. Centrene med ADD-aftale vurderer, at et samarbejde, der bygger på frivillighed, er det mest effektive, men efterlyser i vid udstrækning samtidig en obligatorisk ordning for alle centre. Centre uden aftale er altovervejende imod en obligatorisk ordning.

Evalueringen konkluderer at Anti Doping Danmark og centrene i dag fremstår som mere ligeværdige samarbejdspartnere, og det kan få negativ betydning for relationerne, hvis Anti Doping Danmark i større udstrækning skal optræde som kontrollerende myndighed i f.eks. en obligatorisk ordning.

Udbredelsen af lovpligtig skiltning samt Anti Doping Danmarks informationsindsats herfor

7. Der ønskes en vurdering af Anti Doping Danmarks informationsindsats i forhold til at få centre til at skilte om samarbejde, som påkrævet efter lov om dopingfri idræt.

86 pct. af centrene med ADD-aftale skilte korrekt med en synlig smiley i indgangspartiet, og mange ser det som god markedsføring. Omvendt angiver kun 30 pct. af centre uden aftale, at de skilte. Tallene ligger på niveau med den tilsvarende undersøgelse fra 2010.

Evalueringen viser endvidere, at cirka en tredjedel af centrene ikke vurderer at være omfattet af mærkningsordningen. Der er med andre ord ikke klarhed om skiltningspligten blandt mange centre. Anti Doping Danmark har lavet en informationsindsats gennem fitnesskonsulenterne og politianmeldt ni centre. Men der er ikke inden for de seneste år gennemført en egentlig systematisk, opsøgende indsats vedrørende skiltningskravet på baggrund af en kortlægning af alle centre uden aftale.

Evalueringen peger på, at der er behov for mere systematisk at formidle lovkravet over for de centre, som ikke har indgået en ADD-aftale. Men evalueringen sætter også spørgsmålstegn ved, om det vil få majoriteten til at skilte, da der er en uvilje mod at følge lovens skiltningskrav i mange centre, som mener, at den negative smiley er uretfærdig eller irrelevant. Evalueringen rejser på den baggrund spørgsmålet, om den nuværende mærkningsordning med fordel kunne justeres, f.eks. ved at ændre på udformningen af skiltningen eller ved alene at operere med en positiv mærkning af centre med aftale.

Anti Doping Danmarks forebyggende arbejde over for især unge

8. Der ønskes en vurdering af Anti Doping Danmarks gennemførte oplysnings- og forebyggelsesindsats særligt målrettet unge samt en vurdering af andre tiltag, som Anti Doping Danmark har gennemført i perioden 2012-2014.

Evalueringen viser, at Anti Doping Danmark har arbejdet målrettet på at indsamle eller på anden vis støtte frembringelsen af øget viden om motionsområdet med henblik på at udvikle og målrette forebyggelsesindsatsen, og at Anti Doping Danmark i den forbindelse også har samarbejdet med en række forskningsinstitutioner.

Evalueringen peger dog også på, at bearbejdningen af denne vidensindsamling og den tilhørende udvikling af en ny forebyggelsesstrategi i forhold til bl.a. unge på en række punkter er blevet forsinket, og at den bredere forebyggelsesindsats derfor ikke i samme grad er på plads som den dialogbårne indsats i fitnesscentre. Konsekvensen er bl.a., at der ikke foreligger opdateret oplysningsmateriale til brug i bl.a. fitnesscentre, ligesom det forebyggende arbejde på nogle punkter vurderes mindre positivt i centrene end Anti Doping Danmarks øvrige indsats.

Det nye dopingappeludvalg

9. Hvilken betydning har motionsdopingappeludvalget haft for behandlingen af dopingsager?

Evalueringen viser, at indførelsen af en fælles dopingappelinstans, der inkluderer sager fra kommercielle motions- og fitnesscentre, har styrket retssikkerheden på området for DFHO-centre ved at give adgang til en relativt simpel og billig mulighed for at få prøvet en sag, og at appelinstansen modtages med tilfredshed i DFHO. De første erfaringer viser endvidere, at muligheden for at appellere bliver benyttet og i ét tilfælde har resulteret i en frifindelse.

Det udestår dog stadig at finde en permanent løsning for, hvordan centre uden for DFHO med individuel ADD-aftale kan blive omfattet af en appeladgang – eventuelt i regi af Do-

pingappelininstansen under DIF, DGI og Firmaidrætten. Både Kulturministeriet og interessenterne på området er opmærksomme på problemstillingen, og Anti Doping Danmark og samarbejdsudvalget vedrørende motionsdoping nedsat af DIF, DGI og Firmaidrætten har indledt en dialog med henblik på at afdække, hvordan man kan håndtere centre uden for DFHO og om muligt finde en permanent løsning på problemstillingen.

Indtil der er fundet en eventuel løsning for centrene med individuel ADD-aftale, er der mulighed for at dispensere for en sådan adgang i aftalerne.

Overordnet konkluderer evalueringen, at der er sket en væsentlig kvalitativ udvikling af dopingbekæmpelsen i motions- og fitnesscentre, der er blevet specialiseret og målrettet områdets særlige udfordringer gennem udviklingen af et mere fleksibelt og dialogbåret antidopingarbejde, og at dette koncept overvejende er blevet positivt modtaget i fitnesssektoren.

Evalueringen viser dog også, at dette retningsskifte endnu ikke er fuldt udviklet og implementeret på alle punkter, hvilket bl.a. kan skyldes usikkerhed om Anti Doping Danmarks arbejdsopgaver og økonomi i de senere år, men også det forhold, at en vidtgående omlægning af antidopingindsatsen i motions- og fitnesscentre kræver tid at gennemføre og udmonte i det daglige.

Evalueringen peger på behovet for at overveje Anti Doping Danmarks aftalemodeller og indsats over for centre uden aftale, men ellers anbefaler evalueringen, at der skabes arbejdsro til at få færdigudviklet og implementeret de initiativer, der allerede er i gang, frem for større kursændringer på området.

Indledning: Evalueringens kommissorium, formål og baggrund

Kulturministeriet har ønsket en evaluering af en række tiltag i bekæmpelsen af doping i kommercielle motions- og fitnesscentre, som den daværende kulturminister fremlagde i notatet '8 konkrete tiltag i bekæmpelsen af doping i motions og fitnesscentre' (bilag 1) i juni 2012. Det skete som opfølgning på rapporten 'Dopingkontrol i motions- og fitnesscentre' fra samme måned.¹

Rapporten var udarbejdet af en bredt sammensat regeringsnedsat arbejdsgruppe i forlængelse af en evaluering af den såkaldte mærkningsordning udført af Idrættens Analyseinstitut (Idan) i 2010.²

Ud over at evaluere selve mærkningsordningen behandlede Idans rapport en række supplerende spørgsmål om bl.a. motionsdopingens udbredelse, myndighedernes håndhævelse af dopinglovgivningen samt kommercielle motions- og fitnesscentres relationer til Anti Doping Danmark.

Kulturministerens tiltag fra 2012 omfattede i alt otte initiativer, hvoraf tre vil blive evalueret af Kulturministeriet i samarbejde med Anti Doping Danmark, mens de øvrige fem er genstand for denne evaluering.

Det gælder tiltagene med disse overordnede overskrifter (se den fulde tekst i bilag 1):

- Forenklet liste over ulovlige stoffer for de kommercielle motions- og fitnesscentre (tiltag 1).
- Fælles appelinstans (tiltag 4).
- Særskilt ordning for centre uden risikoprofil (tiltag 5).
- Mere fleksible ordninger for mindre centre (tiltag 6).
- Forbedret oplysningsindsats (tiltag 7).

Formålet med evalueringen er at undersøge effekten af de fem nævnte tiltag, der - som det indikeres af ovennævnte oversigt - bl.a. omfattede mere fleksible aftalemuligheder mellem motions- og fitnesscentre og Anti Doping Danmark samt en generelt styrket oplysnings- og forebyggelsesindsats.

¹ Kulturministeriet (2012b).

² Steele et al. (2010).

Endvidere stiller kommissoriet mere specifikt ni hovedspørgsmål til belysning af tiltagene, som er udgangspunktet for evalueringen:

1. Er det de rigtige stoffer, der er fokus på i de kommercielle motions- og fitnesscentre?
2. Hvordan vurderer fitnesscentrene den nye fleksible aftaleordning med fokus på synlighed, rådgivning, dialog samt mulighed for akutudrykninger og den forebyggende effekt heraf?
3. Hvor stor en andel af det samlede antal af kommercielle motions- og fitnesscentre i Danmark har indgået aftale med Anti Doping Danmark?
4. Hvor stor en andel af det samlede antal fitnessmedlemmer træner i centre med ADD-aftale?
5. Hvor stor en andel af kommercielle motions- og fitnesscentre har ikke en samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark – samt årsagen hertil?
6. Hvilken betydning har det, at der er tale om en frivillig ordning?
7. En vurdering af Anti Doping Danmarks informationsindsats i forhold til at få centre til at skilte om samarbejde som påkrævet efter lov om dopingfri idræt.
8. En vurdering af Anti Doping Danmarks gennemførte oplysnings- og forebyggelsesindsats særligt målrettet unge herunder:
 - a. Udvikling og implementering af fitnesskonsulentkoncept
 - i. Kompetenceprofil for konsulenter og ansættelsesforhold
 - b. Vidensindsamling
 - c. Samarbejde med forskningsinstitutioner
 - d. Relationsarbejde
 - e. Herudover vurderes andre tiltag, som Anti Doping Danmark har gennemført i perioden 2012-2014 i forhold til bekæmpelse af doping i kommercielle motions- og fitnesscentre.
9. En evaluering af, hvilken betydning motionsdopingappeludvalget har haft for behandlingen af dopingsager.

Rapportens opbygning

Rapporten er på denne baggrund opbygget som følger:

Først berøres evalueringens design og metode, herunder evalueringens delelementer og vægtningen af kvalitativt henholdsvis kvantitativt indhold (Kapitel 1). Derefter fremlægges selve evalueringens resultater i kapitel 2 og 3.

Det sker ved først at beskrive udviklingen i motionsdopingbekæmpelsen i Danmark over de senere år (Kapitel 2) med fokus på såvel de formelle lovfastsatte rammer for indsatsen som Anti Doping Danmarks egne prioriteringer og indsatser på området. Kapitlet søger fremstillingsmæssigt at begrunde og redegøre for årsagerne til motionsdopingbekæmpelsens nuværende udformning og stude så nøgternt og nuanceret som muligt.

Derefter skiftes perspektivet i evalueringen til motions- og fitnesscentrenes syn på sagen (Kapitel 3). Hvad er relationen til Anti Doping Danmark, og hvordan fungerer samarbej-

det? Er lovgivningen hensigtsmæssig set med fitnesscentrenes øjne, og bør ansvaret for antidopingarbejdet fordeles anderledes? Også bredere perspektiver med relevans for evalueringens kommissorium samt den såkaldte mærkningsordning berøres i kapitlet.

I rapportens afsluttende kapitel samles evalueringens hovedresultater i en samlet tværgående analyse af de afdækkede problemstillinger (Kapitel 4). Her diskuteres motionsdopingbekæmpelsens aktuelle stade, årsagerne hertil samt de perspektiver, det rejser for den fremtidige indsats i kommercielle motions- og fitnesscentre. Kapitlet forholder sig primært til kommissoriets hovedspørgsmål, men trækker også afslutningsvist enkelte bredere fremadrettede perspektiver ind.

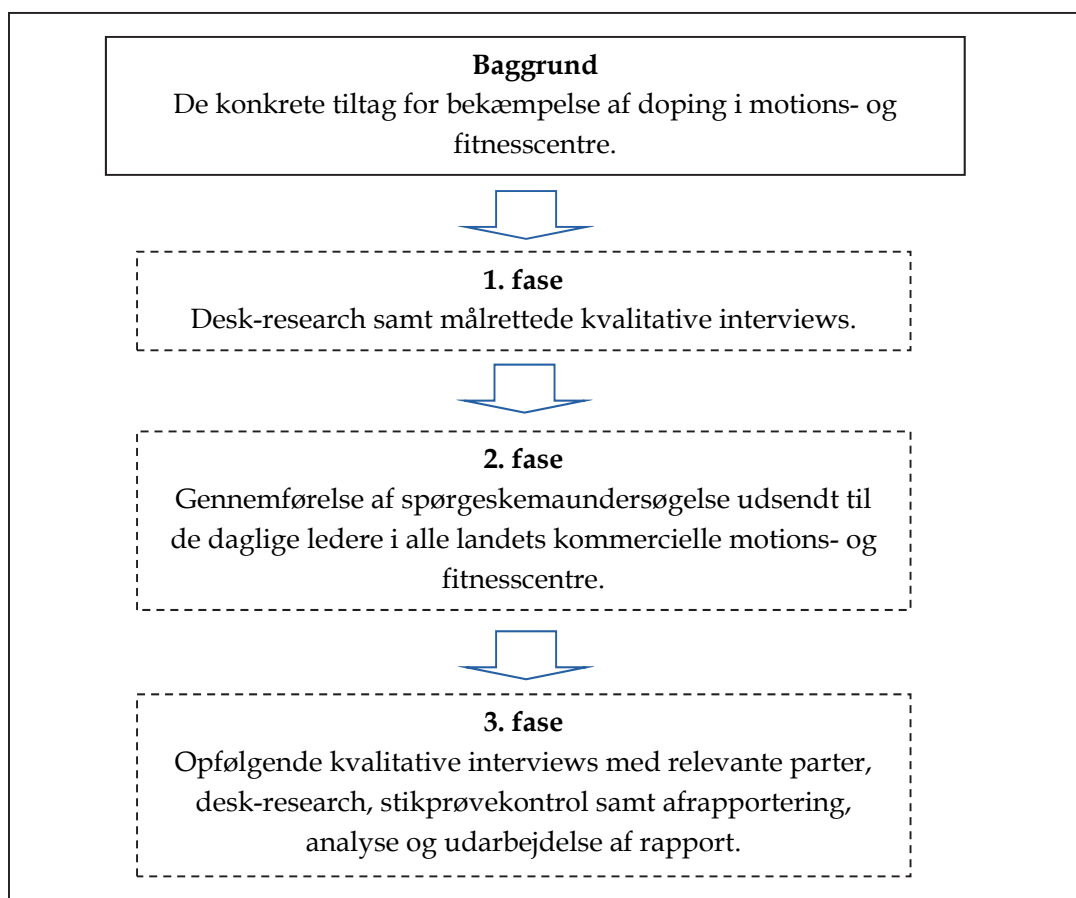
Kapitel 1: Evalueringsdesign og metode

Opbygning og design

Vurderingen af de ni skitserede hovedspørgsmål i kommissoriet er integreret i et samlet undersøgelsesdesign, hvor både kvalitative og kvantitative elementer er bragt i spil. Nærmere bestemt har evalueringen bestået i tre overordnede og på hinanden følgende faser, der i praksis har været let overlappende.

De enkelte faser er illustreret i nedenstående figur og uddybes efterfølgende.

Figur 1: Model for evalueringsarbejdets indhold og progression

Fase 1: Desk-research samt målrettede kvalitative interviews

Evalueringens første fase har bestået af flere delelementer, der bl.a. har haft til formål at skabe et fundament for evalueringens anden fase, der må betragtes som evalueringens 'datakrop'. Første fase bidrager samtidig som væsentligt selvstændigt input til en vurdering af de fleste af de i kommissoriet skitserede evalueringsområder.

Første fase er primært gået kvalitativt til værks via interviews med de relevante involverede parter i dopingbekæmpelsen og videnspersoner, der kunne bidrage med særlig indsigt i forhold til de enkelte evalueringsområder.

Interviewene har alle taget form af individuelle målrettede interviews. Det var oprindeligt planlagt, at evalueringen blandt andet skulle bestå af en række fokusgruppeinterviews med repræsentanter fra de danske motions- og fitnesscentre. På grund af praktiske og tidsmæssige forhold viste det sig i praksis umuligt at samle større grupper af centerledere til disse, omend centerlederne gerne ville medvirke i individuelle interviews.

Derfor blev der i denne fase udelukkende gennemført individuelle interviews med repræsentanter for centre og kæder. Repræsentanter for i alt ti centre/kæder blev interviewet. Følgende kriterier er tilstræbt repræsenteret blandt de interviewede:

- Centre og kæder med og uden aftale med Anti Doping Danmark.
- Centre med og uden kæderelation.
- Store og små centre (målt på medlemmer).
- Centre med almindelig og lav risikoprofil.
- Centre med individuel aftale med Anti Doping Danmark og centre med aftale gennem medlemskab af DFHO.
- Almindelige fitnesscentre og specialcentre.
- Centre i forskellige byer (geografisk spredning).

I ét tilfælde blev repræsentanter fra to forskellige centre (begge med aftale med Anti Doping Danmark) interviewet sammen. De to personer havde tilkendegivet, at de kunne deltage i et fokusgruppeinterview, og derfor blev interviewet gennemført med de to samtidig. Det gav en god dynamik mellem de to deltagere, som kendte hinanden fra branchen. De øvrige centerrepræsentanter blev interviewet individuelt – ét enkelt center stillede både med centerleder og souschef til interviewet.

Interviewet med repræsentanter for to centre blev gennemført hos Idan på Holmen i København. Fem interviews er gennemført i centrene. Fire interviews er efter forudgående aftale blevet gennemført som telefoninterviews.

Ud over centerledere blev der i denne fase foretaget to pilotinterviews med forskellige repræsentanter fra Anti Doping Danmark samt ét interview med repræsentanter for DFHO. Alle interviews blev gennemført hos de interviewede.

Resultaterne fra interviewene i første fase indgår som selvstændigt vidensbidrag til evalueringen, men fungerede også som input til formuleringen af spørgsmålene i fase 2's spørgeskemaundersøgelse.

De kvalitative udsagn og den indhentede viden fra centrene/kæderne blev dermed prøvet af i en bredere og mere generel kontekst, hvilket samlet har givet et godt grundlag for at foretage en samlet evaluering af centrenes oplevelser og holdninger til indsatsen.

Desk-researchen blev i første fase udført med henblik på at beskrive og analysere udviklingen i motionsdopingbekæmpelsen med særligt fokus på tiden siden 2012³, samt at ajourføre Idans eksisterende database over kommercielle danske fitness- og motionscentre for derved at give grundlag for spørgeskemaundersøgelsen og samtidig skabe et overblik over antallet af fitnessmedlemmer i Danmark på baggrund af den opdaterede database over kommercielle motions- og fitnesscentre (jf. kommissoriets spørgsmål 3-5).

Fase 2: Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelse udsendt til alle landets kommercielle motions- og fitnesscentre

Evalueringsens anden fase bestod i gennemførelsen af en spørgeskemaundersøgelse udsendt til centerlederne i alle landets kommercielle motions- og fitnesscentre. Spørgeskemaundersøgelsen blev konstrueret, så det i en vis udstrækning har været muligt at sammenligne relevante svar med spørgeskemaundersøgelsen, som Idan gennemførte for Kulturministeriet i 2010.

Nogle af spørgsmålene går således igen fra 2010, hvilket gør det muligt at identificere eventuelle udviklingstendenser. Det gælder eksempelvis spørgsmål, der afdækker centrenes generelle holdninger til og efterlevelse af mærkningsordningen, årsager til at indgå/ikke indgå aftale med Anti Doping Danmark samt synet på oplysningsindsatsen mod motionsdoping og de stoffer, der testes for.⁴

Spørgeskemaets længde blev tilrettelagt, så centerlederne kunne svare på det inden for 15-20 minutter.

Fase 3: Analyse, opfølgende interviews og afrapportering

I projektets tredje fase blev de nærmere analyser af de indsamlede kvalitative og kvantitative data gennemført, ligesom rapporten blev skrevet med udgangspunkt heri.

Der blev gennemført opfølgende interviews med udvalgte respondenter med henblik på at få uddybet eller afdækket eventuelle problemstillinger, der har rejst sig på baggrund af arbejdet i fase 1 og 2. I alt er der gennemført to større interviews i fase tre suppleret med indhentelse af supplerende oplysninger fra en række kilder.⁵

Bortset fra de mindre formelle henvendelser til videnspersoner gælder for alle interviewede i såvel fase 1 som 3, at de forud for interviewet fik tilsendt en spørgeramme, der indeholdt interviewets overordnede emner og spørgsmål. Formålet har været at give deltagerne mulighed for at overveje emnerne forud for interviewet i forhold til bl.a. deres erfaringer og holdninger.

³ Kilder anvendt i forbindelse med at kortlægge udviklingen siden 2012 er beskrevet nærmere i kapitel 2.

⁴ Sammenligninger foretages kun i det omfang, at det er relevant i forhold til besvarelse af kommissoriets spørgsmål. En systematisk sammenligning på alle spørgsmål, der går igen fra 2010-undersøgelsen, er ikke gennemført.

⁵ Se nærmere herom i kapitel 2.

Alle større interviews er på nær to pilotinterview med Anti Doping Danmark optaget på diktafon og derefter helt eller delvist udskrevet. Herefter er indholdet i interviewene kategoriseret og til sidst sammenskrevet inden for en række hovedtemaer med udvalgte direkte citater.

Sammenskrivningen af de kvalitative interview er i forbindelse med udfærdigelsen af rapporten i fase 3 anvendt i forbindelse med vidensindsamlingen og de kvantitative resultater som uddybende eller underbyggende materiale. Dette gælder særligt i kapitel 3, hvor interviewene med motions- og fitnesscentre, fitnesskæder og brancheorganisationen DFHO er med til at belyse spørgeskemaundersøgelsens resultater.

Endelig blev der i fase 3 gennemført en stikprøvekontrol af 51 fitnesscentre ved fremmøde på deres adresser med henblik på at undersøge, hvorvidt centrene med eller uden ADD-aftaler i henhold til den såkaldte mærkningsordning skilte korrekt med henholdsvis en glad eller sur smiley. Resultat af stikprøvekontrollen afrapporteres i kapitel 3. Både centre med og uden aftale blev udvalgt, ligesom der blev tilstræbt en spredning i centrenes størrelse, deres aktiviteter, geografiske placering og eventuelle kæderelation.

Indsamling, behandling og analyse af kvantitative data

De kvantitative data anvendt i forbindelse med evalueringen er som nævnt indsamlet ad to primære kanaler. Dels via en opdatering af Idans fitnessdatabase, dels via udsendelse af et spørgeskema til alle motions- og fitnesscentre omfattet af mærkningsordningen. I evalueringen bruges fitnessdatabasen samtidig til at besvare spørgsmål vedrørende antallet af fitnesscentre med og uden ADD-aftale.

Opdatering af fitnessdatabasen

Den seneste opdatering af fitnessdatabasen i regi af Idan blev lavet i 2010, og opdateringen i forbindelse med denne evaluering bygger på krydsning af en række forskellige lister og søgninger. Følgende kilder indgår:

- Rekvireret liste fra Anti Doping Danmark med navne på centre, der har indgået individuel aftale om antidopingsamarbejde med Anti Doping Danmark.
- Rekvireret liste med navne på centre uden ADD-aftale, som Anti Doping Danmark har registreret.
- Rekvireret liste fra DFHO med navne på centre og kæder, der har indgået antidopingsamarbejde med Anti Doping Danmark gennem DFHO.
- Søgning i CVR-registret på branchekoden for fitnesscentre samt på ordene 'fitness' og 'motion'.
- Google-søgning på crossfitcentre og andre specialcentre.
- Krydstjek med Idans seneste databaseopdatering i 2010.

Som opfølgning på søgningen er de registrerede centres hjemmesider besøgt for at kontrollere, at centrene var i drift. Ved centre, hvor der var tvivl om, hvorvidt de var i drift, er centrene forsøgt kontaktet telefonisk. Kontaktinfo på centre er ligeledes indhentet telefo-

nisk i de tilfælde, hvor hjemmesiden for aktive fitnesscentre ikke angav en direkte mail til centerlederen. I alt har Idan været i telefonisk kontakt med mere end 200 centre i opdateringen af databasen. Fra de større fitnesskæder er e-mailadresser på centerledere indhentet direkte fra kædekontorerne i det omfang, kæderne har ønsket at oplyse dem.

Afgrænsningen i forhold til centre, der er medtaget i fitnessdatabasen, tager afsæt i Anti Doping Danmarks definition af et kommercielt motions- og fitnesscenter, der er underlagt mærkningsordningen. Derfor er crossfitcentre medtaget, da Anti Doping Danmark vurderer centrene som hørende under lovgivningen. Ligeledes er centre med forskellige former for styrketræning, der foregår i maskiner, medtaget.

Opdateringen af fitnessdatabasen er afsluttet i april 2015, og der tages forbehold for eventuelle senere opkøb af centre, flytninger, lukninger og åbninger mv.

Udformning og udsendelse af spørgeskemaundersøgelse: Svarprocent, frafald mv.

Spørgeskemaet rettet til centerlederne i motions- og fitnesscentrene omfattet af mærkningsordningen blev udarbejdet med delvist afsæt i det spørgeskema, som blev anvendt i forbindelse med undersøgelsen fra 2010. Spørgeskemaet er dog tilpasset betydeligt på baggrund af denne undersøgelses specifikke kommissorium og på baggrund af den viden, som første fases kvalitative interview bibragte.

Selve spørgeskemaet blev efter færdiggørelsen sat op i online-surveyprogrammet Defgo, således at alle respondenter har kunnet tilgå skemaet elektronisk. Det skal nævnes, at respondenterne ikke har kunnet rekvirere spørgeskemaet på tryk. Selve spørgeskemaet er vedlagt denne rapport som bilag 2.

Udsendelsesforløb og frafald

Spørgeskemaet blev efter testning udsendt via e-mail til alle centre i fitnessdatabasen den 31. marts 2015. I alt blev der udsendt 569 forespørgsler baseret på ajourførte adresseoplysninger.⁶ Heraf ramte cirka en tredjedel af de udsendte mail forskellige typer af centrale spamfiltre og blev efterfølgende manuelt genudsendt. Det kan ikke afvises, at enkelte forespørgsler er havnet i spamfiltre hos de respektive respondenter mailklientprogrammer. I forbindelse med udsendelse af rykkere blev alle mails udsendt manuelt for at undgå spamfiltre i størst mulig udstrækning.

⁶ Det skal bemærkes, at der eksisterer en restgruppe af kommercielle danske motions- og fitnesscentre, som det ikke har været muligt at komme i kontakt med. Jf. afsnittet om opdatering af fitnessdatabasen findes der efter Idans vurdering i dag 632 danske motions- og fitnesscentre, der er omfattet af mærkningsordningen. Ikke alle har imidlertid modtaget et spørgeskema, da det ikke har været muligt at indhente korrekte kontaktoplysninger på dem. Enkelte centre har også i forbindelse med indhentelse af kontaktoplysninger til brug for spørgeskemaundersøgelsen eksplicit udtrykt, at de ikke ønskede at deltage i evalueringen, hvilket er blevet respekteret. Den nærmere vurdering af repræsentativitet for svarsamplet i forhold til alle de danske fitnesscentre afviger imidlertid ikke fra vurderingen af repræsentativitet vedrørende populationen af centre, der har fået tilsendt et spørgeskema, og de, der har svaret.

Udsendelsestidspunktet lige op til påsken 2015 var ikke optimalt, men nødvendigt grundet den aftalte evalueringsperiode. Selv om antallet af besvarelser på den første dag nåede 86 (svarende til godt 13 procent af de udsendte forespørgsler), gik besvarelserne i stå hen over påsken. Den 9. april blev der derfor udsendt en påmindelse med opfordring til besvarelse. Svarfristen fastsat i forbindelse med den første udsendelse var den 10. april.

Herefter blev der foretaget to rykkerrunder. Den første blev gennemført den 14. april med en annoncering af forlængelse af svarfristen. Den anden rykker blev udsendt den 21. april som en påmindelse. Undervejs – og inden svarfristens udløb – er 165 af centrene desuden blevet kontaktet telefonisk med en opfordring om at besvare.

Undersøgelsen blev herefter lukket den 24. april 2015, hvor det blev opgjort, at i alt 230 centre, svarende til 40,4 pct. af centrene, havde åbnet spørgeskemaet til besvarelse.

Frafald og svarprocent

Der kan konstateres en del frafald blandt respondenterne undervejs i skemaet. Måler man på de sidste spørgsmål i skemaet, ender den reelle svarprocent en del lavere end indikeret ovenfor. Samlet har 28,5 pct. af de centre, der har modtaget spørgeskemaet – i alt 162 – besvaret alle spørgsmål i spørgeskemaet.⁷ Dette svarer nogenlunde til, hvad man kan forvente i denne type af undersøgelser.

Årsager til frafald

Det er vanskeligt præcist at vurdere, hvad det konstaterede frafald skyldes. De færdiggjorte besvarelser er meningsfulde, og der har ikke været tekniske problemer med spørgeskemaundersøgelsen. De afgivne besvarelser giver tværtimod indtryk af, at skemaet har fungeret godt.

Flere forhold kan være årsag til frafaldet. Først og fremmest skal det påpeges, at evalueringen er lavet under forholdsvist stort tidspres. Det ville formentlig have været gunstigt at have haft mere tid til at få centrene til at svare.

Helt konkret er det også tænkeligt, at centerledernes arbejdsrutiner har virket ind. I mange centre har centerlederne ikke et egentligt kontor, men arbejder i receptionen, hvor centrrets (typisk eneste) computer(e) står. I det omfang, at nogle af centerlederne har skullet betjene centrrets medlemmer samtidigt, udgør det en potentiel risiko for, at de er blevet afbrudt i deres besvarelse, uden at de er vendt tilbage for at færdiggøre skemaet.

Endelig har nogle centre i forbindelse med rundringningen til centrene i rykkerrunden givet udtryk for, at de ikke fandt det umagen værd at deltage i evalueringer som denne. Nogle centerledere mener ikke, at det nytter at gøre deres stemme gældende eller har givet udtryk for, at de frygtede, at undersøgelsen ville blive brugt politisk på en måde, der ikke

⁷ Spørgeskemaet indeholdt kontrolspørgsmålet således, at eventuelle foreningsfitnesscentre, der ved fejl i opdatering af fitnessdatabasen har sneget sig med blandt udsendelserne, har kunnet sorteres fra. Frasorteringen er sket i det datasæt, der er anvendt til evalueringens kvantitative analyser.

var i deres interesse – f.eks. i form af øget politisk regulering af området. Endelig har enkelte centre forholdt sig forbeholdne over for at deltage i undersøgelsen med den begrundelse, at de ikke oplever at have et dopingproblem.

Repræsentativitet

På trods af de nævnte problemstillinger vedrørende frafald ligner svarsamplet den population af centre, der har modtaget spørgeskemaet. Sammenligner man således den totale population med den population af centre, som spørgeskemaundersøgelsen blev udsendt til, viser det sig, at besvarelsene kan antages at være repræsentative.

Holder man for det første fordelingen af centre med og uden ADD-aftale i svarpopulationen op i mod den tilsvarende fordeling af centre, spørgeskemaet er udsendt til (originalpopulationen), er der meget lille variation. Blandt besvarelsene har 51,9 pct. af centrene en aftale med Anti Doping Danmark, hvilket gælder for 49,4 pct. i originalpopulationen. Dette er med få procentpoints forskel en lille overrepræsentation.⁸

For det andet er der en mindre underrepræsentation af centre, der er medlem af DFHO. Det gælder for 35,2 pct. i svarsamplet og for 38,5 pct. i originalpopulationen, at de er medlem af DFHO.

For det tredje kan der konstateres en mindre underrepræsentation af centre i mellemstore og store (provins)byer (20.000-49.999) samt en mindre overrepræsentation af centre i storbyer (>100.000 indbyggere). Det gælder herunder, at svarsamplet ligger med næsten helt lige procentvise fordelinger i små og mindre byer (<500 indbyggere, 500-4.999 indbyggere og 5.000-19.999 indbyggere) samt i større byer (50.000-100.000 indbyggere) i forhold til originalpopulationen.

I mellemstore og store (provins-)byer (20.000-49.999 indbyggere) udgør centrene 21,6 pct. af svarsamplet, mens de i originalpopulationen udgør 27,4 pct. I de store byer (>100.000 indbyggere) udgør svarsamplet 27,8 pct., mens originalpopulationen havde 23,4 pct. repræsentation. Altså en lille overrepræsentation af centre fra store byer.

Desuden skal det nævnes, at crossfitcentrene er en anelse overrepræsenteret derved, at der i svarsamplet er 6,2 pct. af centrene, der er crossfitcentre, mens 3,5 pct. er det i populationen, der fik tilsendt spørgeskemaet.

Den eneste vigtige parameter, der ikke er kendt for alle centrene, er medlemsantallet. Det har ikke været muligt at få data om centrenes medlemstal i originalpopulationen, og der foreligger ikke undersøgelser, der giver pålidelige tal for antallet af medlemmer fordelt på forskellige typer af centre eller for de enkelte centre specifikt. Derfor har det heller ikke været muligt at sammenligne svarpopulationen med originalpopulationen på denne para-

⁸ Men numerisk set marginal.

meter.⁹ Der kan derfor knytte sig skjulte forhold i svarafgivelserne knyttet til denne parameter, som det ikke er muligt at afdække eller tage højde for i analyserne.

Baseret på det foreliggende grundlag må svarsamplet dog anses som tilfredsstillende og robust. De skitserede udsving mellem den originale population og svarsamplet vurderes ikke at have betydning for resultaterne.

Anvendelse af statistiske test

Der er i forbindelse med udvalgte spørgsmål anvendt statistiske tests med henblik på at vurdere, om konkrete forskelle eller tendenser i det indsamlede data er signifikante. Tests anvendes kun i de sammenhænge, hvor det vurderes relevant, og det er ikke gjort systematisk for alle spørgsmål i skemaet. De steder, hvor der foretages test, anvendes parametre baseret på opdelinger af data.

To primære opdelinger er herunder anvendt på spørgsmål stillet til alle centre: 1) hvorvidt centrene har en aftale med Anti Doping Danmark eller ej (spm. 3, hvor centrene selv har angivet om de har en aftale eller ej) samt 2): Spørgsmålet om centerstørrelse mål på antal medlemmer (spm. 58).

For så vidt angår centerstørrelse er datasættet delt op i tre nogenlunde lige store grupper af centre:

1. 1-499 medlemmer (i alt 52 centre).
2. 500-1.499 medlemmer (i alt 60 centre).
3. 1.500 medlemmer og derover (i alt 47 centre).

På parameteret om, hvorvidt centrene har en aftale med Anti Doping Danmark eller ej, er centre, der har svaret 'ved ikke', sorteret fra af hensyn til de efterfølgende analyser. Det vil give bias at vurdere forskelle i svarmaterialet vedrørende aftale eller ej, hvis man inkluderer data fra personer, der ikke er klar over, hvilken aftale (eller ej) deres respektive center har med Anti Doping Danmark. På enkelte spørgsmål anvendes endvidere særlige opdelinger af data. Det nævnes konkret i forbindelse med analyserne.

⁹ Det skal nævnes, at spm. 58 i spørgeskemaet spørger til antallet af medlemmer i centrene. Dette dog ikke specifikt, men i intervaller. Spørgsmålet kan dog ikke bruges til at udsige noget om svarsamplers repræsentativitet, men anvendes kun til at vurdere eventuelle forskelle mellem store og mindre centre i analysen af spørgeskemabesvarelsenerne.

Kapitel 2. Motionsdopingbekæmpelsen som historisk samfundsområde: Lovgivning, praksis og udvikling

Dette kapitel beskriver de centralt bestemte rammer og indsatser i dopingbekæmpelsen i kommercielle motions- og fitnesscentre, som de udmøntes i bl.a. lovgivningen eller via Anti Doping Danmarks strategier, aftaler og daglige indsats på området. Gennemgangen er generelt søgt holdt på et deskriptivt plan, men indholdet indgår som input til den samlede analyse af indsatsen på området, der foretages i evalueringens afsluttende og opsamlende kapitel. Heri forholdes dette kapitels hovedpointer til resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen blandt centerledere og en række kvalitative interviews med repræsentanter for branchen.

Nedenfor gennemgås først det lov- og regelgrundlag, der opstiller en række formelle rammer for indsatsen mod motionsdoping i motions- og fitnesscentre af relevans for denne evaluering. Det sker med henblik på at tegne en baggrund for forståelse af evalueringens konklusioner. Således definerer en række bestemmelser i lovgivningen centrale dele af Anti Doping Danmarks arbejde på området, herunder institutionens samarbejdsaftaler med kommercielle motions- og fitnesscentre samt mærkningsordningen.

I direkte forlængelse heraf vender kapitlet kort nogle af de afgrænsningsproblemer, der måtte være forbundet med definitionen af kommercielle motions- og fitnesscentre underlagt mærkningsordningen, ligesom det gennemgår indførslen af dopingappellinstansen, der indgår som et særligt spørgsmål i evalueringens kommissorium.

Centralt i kapitlet står en gennemgang af Anti Doping Danmarks egen antidopingindsats i forhold til dopingbekæmpelse i de kommercielle motions- og fitnesscentre med særligt fokus på udviklingen af dette arbejde siden udformningen af regeringens handlingsplan med otte tiltag mod motionsdoping fra 2012.¹⁰ Gennemgangen afrundes med Anti Doping Danmarks overordnede vurdering af en række aspekter af den gennemførte indsats.

Endelig afsluttes kapitlet med en gennemgang af Anti Doping Danmarks aftalestruktur med centrene, herunder en vurdering af, hvor stor en andel af centrene og det samlede antal medlemmer af kommercielle motions- og fitnesscentre der skønnes at være omfattet af ADD-aftaler. Dette sker med henblik på at besvare en række specifikke kommissorie-spørgsmål om rækkevidden af Anti Doping Danmarks aftaler med fitnesscentre.

Lov- og regelgrundlaget for bekæmpelse af motionsdoping

En række lovbestemmelser og regelsæt regulerer bekæmpelsen af motionsdoping i de kommercielle motions- og fitnesscentre. Af betydning for denne evaluering skal fremhæves:

¹⁰ Kulturministeriet (2012c).

Lov om fremme af dopingfri idræt fra 2004, der sammen med senere lovændringer¹¹ og den tilhørende 'Bekendtgørelse om fremme af dopingfri idræt'¹² er den centrale lovgivning bag bekæmpelsen af doping blandt motionister i kommercielle motions- og fitnesscentre. Bl.a. definerer loven Anti Doping Danmarks overordnede opgaver og centrenes pligt til at informere om deres samarbejde med Anti Doping Danmark gennem den særlige mærkningsordning.

*Lov om forbud mod visse dopingmidler*¹³, der i 1999 afløste en lov af samme navn fra 1994, forbyder indførelse, besiddelse, fremstilling, videregivelse og handel med en række definerede dopingmidler. Lovens liste over dopingmidler er den, Anti Doping Danmark skal teste efter i kommercielle motions- og fitnesscentre.

Endelig skal fremhæves *Dopingreglement for motionsidræt*¹⁴, der er vedtaget af Danmarks Idrætsforbund (DIF), DGI og Dansk Firmaidrætsforbund (Firmaidrætten), og som indeholder en række dopingbestemmelser tilpasset motionsudøvere. Reglementet giver hjemmel til, at sager, som berører medlemmer af centre organiseret under DFHO, kan appelleres til de tre organisationers fælles dopingappellinstans.

Lov om fremme af dopingfri idræt med tilhørende bekendtgørelse

Loven har karakter af en rammelov, hvor en række mere konkrete bestemmelser fremgår af den tilhørende bekendtgørelse.

Ifølge lovens § 1 fastsætter kulturministeren nærmere regler for, hvilke grupper af stoffer og præstationsfremmende metoder der skal betragtes som doping i forhold til aftaler indgået af Anti Doping Danmark efter lovens § 9 (herunder aftaler med de kommercielle motions- og fitnesscentre). Bekendtgørelsen begrænser herefter disse til stoffer og metoder, der er angivet i lov om forbud mod visse dopingmidler samt sløringsstoffer for anabole steroider.

Loven permanentgjorde Anti Doping Danmark fra den 1. januar 2005, og i § 2 og § 3 defineres Anti Doping Danmark som en selvejende institution, der har til opgave at fremme bekæmpelsen af doping i idræt. Dette skal ske gennem 1) dopingkontrol, 2), anmeldelse og indbringelse af dopingsager, 3) oplysningsvirksomhed, 4) forsknings- og udviklingsvirksomhed vedrørende bekæmpelse, 5) deltagelse i internationalt samarbejde om bekæmpelse af doping samt 6) rådgivning og bistand til offentlige myndigheder i sager inden for Anti Doping Danmarks virkeområde.

Lovens § 9, der er central i forhold til denne evaluering, forpligter Anti Doping Danmark til at forsøge at indgå samarbejdsaftaler med parter i idrætsmiljøer uden for den traditionelle

¹¹ Lovbekendtgørelse nr. 116 af 31. januar 2015. Loven ændrer den 1. juli 2015 navn til 'Lov om integritet i idrætten' som følge af en lovændring den 16. april 2015, der indførte en række bestemmelser om bekæmpelse af manipulation af idrætskonkurrencer.

¹² Bekendtgørelse nr. 1454 af 15. december 2014.

¹³ Lov nr. 232 af 21. april 1999.

¹⁴ Danmarks Idrætsforbund et al. (2015).

foreningsidræt. Lovens § 11 giver samtidig Anti Doping Danmark hjemmel til at opkræve gebyrer for ydelser forbundet med samarbejdsaftalerne.

Bekendtgørelsen præciserer, at Anti Doping Danmark skal søge at indgå samarbejdsaftaler med motions- og fitnesscentre og andre private eller offentlige institutioner, virksomheder m.v., som tilbyder idrætsaktiviteter eller hermed beslægtede aktiviteter, samt foreninger og sammenslutninger af idrætsudøvere uden for hovedorganisationerne DIF, DGI og Firmaidrætten. I bekendtgørelsen hedder det endvidere, at samarbejdsaftalernes fastsatte regler om dopingkontrol og -sanktioner skal være i overensstemmelse med WADA's kodeks, ligesom kunderne/medlemmerne skal gøres bekendt med konsekvenserne af samarbejdsaftalen.

§ 9a forpligter under bødeansvar alle motions- og fitnesscentre til at informere om, hvorvidt de har indgået en samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark gennem skiltning ved indgangspartiet – den såkaldte mærkningsordning. Desuden skal centre med aftale informere herom på en eventuel hjemmeside. Anti Doping Danmark fastsætter efter Kulturministerens godkendelse de nærmere krav til skiltningen, og i praksis har Anti Doping Danmark udviklet et klistermærke med en sur og glad smiley. Undtaget fra mærkningsordningen er i henhold til lovbemærkningerne faciliteter, der er placeret i eksisterende idrætsanlæg og på arbejdspladser samt på uddannelsesinstitutioner, medmindre man kan købe sig adgang 'fra gaden'. Det samme gælder faciliteter på hoteller samt på hospitaler og andre behandlingsinstitutioner i sundhedssektoren, der som udgangspunkt heller ikke er tilgængelige for alle.¹⁵

Endelig angiver bekendtgørelsen i § 5, at afgørelser om idømmelse af dopingsanktioner skal kunne indbringes for et *dopingappeludvalg* nedsat af idrættens hovedorganisationer og DFHO, medmindre der dispenseres herfor ved indgåelsen af Anti Doping Danmarks samarbejdsaftaler.

En række øvrige bestemmelser i såvel loven som bekendtgørelsen ligger uden for indeværende evaluering. Det gælder også bestemmelser, der er indført i forlængelse af regeringens handlingsplan fra 2012 som § 9b, der omhandler det elektroniske register over dopingsanktionerede, samt bekendtgørelsens hjemmel til at Anti Doping Danmark kan få analyseret dopingtest taget uden for den foreningsorganiserede idræt på ikke-WADA-akkrediterede laboratorier.

Lov om forbud mod visse dopingmidler

Lov om forbud mod visse dopingmidler – også kaldet dopingloven – forbyder indførelse, besiddelse, fremstilling, videregivelse og handel med en række dopingmidler.

¹⁵ 'Forslag til Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt' (Informationsordning for motions- og fitnesscentre) med tilhørende bemærkninger.

I forhold til denne evaluering er det lovens liste over forbudte dopingstoffer og metoder, som er relevant, da den definerer den forenklede liste over stoffer og metoder, der er forbudte i motions- og fitnesscentre med ADD-aftale. Den lovdefinerede liste omfatter:

1. Anabole steroider.
2. Testosteron og derivater heraf samt tilsvarende stoffer med androgen virkning.
3. Væksthormon.
4. Erythropoietin og midler, som har lignende virkning ved at øge mængden af røde blodlegemer i blodet til over normale værdier for alder og køn.
5. Midler, som øger produktion og frigørelse af
 - a) væksthormon,
 - b) testosteron og derivater heraf eller af tilsvarende stoffer med androgen virkning eller
 - c) naturligt erythropoietin.

Afgrænsning af motions- og fitnesscentre – formelt og i praksis

Det kan principielt og i praksis være en udfordring at afgrænse, præcis hvilke motions- og fitnesscentre der er underlagt mærkningsordningen og i forlængelse heraf kan indgå en individuel ADD-aftale og dermed også har pligt til at skilte med, hvorvidt dette er tilfældet. Trænings- og organiseringsformer er under konstant udvikling, ligesom foreningsaktiviteter, regulære behandlingscentre og kommercielle aktiviteter kan dele faciliteter, og offentlige faciliteter kan åbne op for mere kommerciel idrætsaktivitet – for blot at nævne nogle eksempler.

Anti Doping Danmark bad i 2013 Kulturministeriet om at præcisere, hvilke centre der er omfattet af mærkningsordningen. I svaret¹⁶ henviser Kulturministeriet til lovens grundprincip om, at der med enkelte eksplicitte undtagelser (nævnt ovenfor) skal være tale om en fysisk afgrænset træningsfacilitet, der er tilgængelig for alle, og hvor man køber sig til aktiviteten – ofte på et kommercielt grundlag.

Denne definition kan stadig give anledning til gråzoneproblemstillinger, men i forhold til det daglige arbejde vurderer Anti Doping Danmark disse som overkommelige:

”Jeg synes, at definitionen er fin, fordi det er rigtigt svært at definere det klarere eller mere tydeligt. Selvfølgelig er der en gråzone, hvor vi skal ind og vurdere i enkelte tilfælde. Men definitionen som sådan har vi ikke nogen problemer med.”

Christina Friis Johansen, konstitueret direktør i Anti Doping Danmark¹⁷

I praksis opererer Anti Doping Danmark desuden med et princip om, at centret skal tilbyde styrketræning/vægttræning i en eller anden form, før Anti Doping Danmark vil søge at indgå aftale med centret. Organisationen følger denne praksis ud fra argumentet om, at mærkningsordningen netop er sat i verden for at bekæmpe brug af doping i vægttræ-

¹⁶ E-mail fra Kulturministeriet til Anti Doping Danmark, 26. juni 2013.

¹⁷ Interview med repræsentant fra Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

ningsmiljøer.¹⁸ Anti Doping Danmark ser dermed ikke store praktiske udfordringer i at afgrænse sit arbejdsfelt og de centre, der er omfattet af mærkningsordningen. Billedet er mindre klart blandt centrene selv (se kapitel 3).

Betydningen af dopingappelinstansen i behandlingen af dopingsager

Med henblik på at styrke retssikkerheden for udøverne i de kommercielle motions- og fitnesscentre indgik etableringen af en fælles dopingappelinstans, der også kan håndtere dopingappelsager fra kommercielle motions- og fitnesscentre, blandt de otte konkrete tiltag i bekæmpelsen af doping i motions- og fitnesscentre, som kulturministeren fremlagde i 2012.¹⁹

Betydningen af Dopingappelinstansen indgår som et særskilt spørgsmål i denne evaluering og de følgende afsnit belyser derfor mere indgående, hvordan tiltaget er udmøntet, og hvilken betydning appelinstansen har haft for behandlingen af dopingsager.

Det juridiske afsæt

Dopingappelinstansens funktion er som tidligere nævnt indført i § 5 i 'Bekendtgørelse om fremme af dopingfri idræt':

"Afgørelser om idømmelse af dopingsanktioner i bredde- og motionsidrætten i henhold til § 2 stk. 1, og § 3 kan indbringes for et dopingappeludvalg nedsat af idrættens hovedorganisationer og Dansk Fitness & Helse Organisation. Ved indgåelse af en samarbejdsaftale i henhold til § 3 kan der dog i aftalen dispenseres fra denne bestemmelse."

Muligheden for, at sager fra kommercielle motions- og fitnesscentre i regi af DFHO kan indbringes for en appelinstans, er fra den 1. februar 2013 indført i idrætsorganisationernes fælles motionsdopingreglements § 12.²⁰ DIF varetager den juridiske sekretariatsfunktion for Dopingappelinstansen, og i sager fra kommercielle centre udvides appeludvalget, som består af tre faste medlemmer udpeget af DIF, DGI og Firmaidrætten, med et medlem udpeget af DFHO, som ikke må have sæde i DFHO's bestyrelse eller være ansat i centre under DFHO.

Tidligere fungerede DFHO's bestyrelse som appelinstans fra alle kommercielle fitnesscentre, herunder centre med ADD-aftale uden for DFHO, men med den fælles Dopingappelinstans er kommercielle motions- og fitnesscentre formelt set blevet sikret en uafhængig klageinstans på linje med den øvrige motionsidræt i Danmark.

Procedure ved positiv dopingtest

Anti Doping Danmarks kollektive aftale med centre under DFHO²¹ og standardaftale med individuelle centre²² har bestemmelser om muligheden for at appellere til en dopingappelinstans.²³

¹⁸ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

¹⁹ Kulturministeriet (2012c).

²⁰ Danmarks Idrætsforbund (2015).

²¹ Anti Doping Danmark (2013d).

For begge aftaler gælder, at når Anti Doping Danmark har gennemført en kontrol i et center, informerer Anti Doping Danmark det pågældende center eller centrets centrale administration om resultatet. I tilfælde af en positiv test eller en undladelsessag²⁴ har centret henholdsvis seks uger for DFHO-aftalecentre og fire uger for centre med individuel ADD-aftale til at meddele den kontrollerede person en eventuel sanktion. Sanktionen meddeles skriftligt til personen med kopi til Anti Doping Danmark samt for DFHO-centre også til DFHO.

For centre med DFHO-aftale gælder desuden, at den sanktionerede person først modtager et høringsbrev (1. brev), hvor vedkommende orienteres om positiv prøve eller nægtelse, og vedkommende har mulighed for at komme med indsigelser og ved positiv prøve forlange B-prøven analyseret inden for syv dage. Efter høringsfristens udløb og behandling af eventuelle indsigelser afsender centret kendelsen (2. brev), hvori der informeres om muligheden for appel til Dopingappelininstansen. DFHO har udarbejdet et standardbrev, der er godkendt af idrætsorganisationerne, som medlemscentrene kan benytte.

Høringsmuligheden i første instans indgår ikke som en del af standardkontrakten om individuelt samarbejde mellem Anti Doping Danmark og centrene, selv om det var blandt anbefalingerne i Kulturministeriets arbejdsgruppes rapport fra 2012.²⁵ Af høringsbrevet (brev 1) fremgår denne mulighed dog.

Når den indklagede har modtaget sin sanktion, har vedkommende ifølge både DFHO-samarbejdsaftalen og den individuelle ADD-samarbejdsaftale fire uger til at indbringe sagen for et dopingappeludvalg.

Manglende appelmulighed for centre med individuel ADD-aftale

Selv om det fremgår af både 'Bekendtgørelse om fremme af dopingfri idræt' og de otte konkrete tiltag i handlingsplanen til bekæmpelse af doping i motions- og fitnesscentre, at dopingsager fra alle kommercielle centre med ADD-aftale skal kunne indbringes for et appeludvalg, viser en gennemgang af det juridiske grundlag og praksis på området, at det pt. kun er centre med DFHO-aftale, der i realiteten kan appellere deres sag til Dopingappelininstansen.

Dopingappelininstansens juridiske sekretariat²⁶ samt idrætsorganisationernes fælles samarbejdsudvalg på motionsdopingområdet med repræsentanter fra DIF, DGI og Firmaidrætten²⁷ henviser til, at der i Motionsdopingreglementet § 12 alene er hjemmel til, at centre under DFHO samt DFHO og Anti Doping Danmark kan appellere.

²² DFHO (2008).

²³ Samarbejdsaftale med lavrisikocenter er ikke medtaget her, da der ikke foretages dopingkontrol i denne type center.

²⁴ Hvis en person udtaget til dopingkontrol ikke ønsker at afgive en urinprøve.

²⁵ Kulturministeriet (2012b).

²⁶ Korrespondance med Mads Boesen, juridisk sekretær for Dopingappelininstansen (DIF).

²⁷ Telefoninterview med Søren Riiskjær, idrætspolitisk chef i DGI og medlem af det fælles samarbejdsudvalg på motionsdopingområdet.

Dermed er de pt. cirka 65 centre med individuel ADD-aftale, hvori der kan indgå dopingkontrol, ikke omfattet af motionsdopingreglementets adgang for at appelleres til Dopingappellinstansen. Idrætsorganisationernes fælles samarbejdsudvalg på motionsdopingområdet påpeger, at der er principielle betænkeligheder af organisatorisk karakter, hvis den frivillige foreningsidræts tvistløsningsorganer, der fungerer på et foreningsretligt grundlag, skal facilitere appeladgang for kommercielle centre uden for DFHO, hvis forhold idrætsorganisationerne ikke er nærmere bekendt med.

Hertil kommer betænkeligheder af retssikkerhedsmæssig karakter, der bl.a. vedrører manglende kendskab til, om centrene lever op til de krav, som idrætsorganisationerne har til sagsbehandling i første instans. Desuden udestår praktiske spørgsmål om, hvem der afholder udgifter for indbragte sager fra centre med individuel ADD-aftale. I forhold til DFHO har der omvendt været et konkret samarbejde og en løbende forventningsafstemning, der gør det muligt, at sager fra DFHO-centre kan indbringes for appellinstansen.

Både Kulturministeriet og interessenterne på området er opmærksomme på problemstillingen omkring den manglende mulighed for at indbringe afgørelser, der berører centre uden for DFHO med direkte ADD-aftale, for et appeludvalg. Anti Doping Danmark og samarbejdsudvalget vedrørende motionsdoping nedsat af DIF, DGI og Firmaidrætten har således indledt en dialog med henblik på at afdække, hvordan man kan håndtere centre uden for DFHO og om muligt finde en permanent løsning på problemstillingen.²⁸

Alle indbragte sager for Dopingappellinstansen har været fra centre med DFHO-aftale, hvorfor den uafklarede appellmulighed for centre med individuel ADD-aftale indtil nu ikke har været et problem i praksis.

Ekstern vurdering af Dopingappellinstansen

I forbindelse med udarbejdelsen af denne evaluering er juridisk professor ved Aarhus Universitet Jens Evald²⁹ blevet bedt om en vurdering af de problemstillinger, som implementeringen af Dopingappellinstansen måtte rejse. Jens Evald var som daværende formand for Anti Doping Danmark medlem af den arbejdsgruppe, hvis anbefalinger som nævnt dannede grundlag for regeringens handlingsplan på motionsdopingområdet, herunder oprettelsen af en appellmulighed.

Jens Evald vurderer, at en appellinstans giver mulighed for relativt let og billigt at få afprøvet sager, der omfatter medlemmer af kommercielle centre, men mener ikke at en høringsret i første instans samt en efterfølgende appellmulighed er en juridisk nødvendighed i den forstand, at der altid vil være mulighed for at prøve en dopingsag ved domstolene. Til gengæld peger han på, at bekendtgørelsens mulighed for at dispensere fra appellmuligheden bør indskrives i Anti Doping Danmarks individuelle aftaler med fitnesscentre, så længe en appellmulighed ikke er etableret i praksis. Endelig vurderer han, at idrætsorganisati-

²⁸ Oplyst pr. telefon af Anti Doping Danmark den 18. juni 2015 og Samarbejdsudvalget vedrørende motionsdoping den 19. juni 2015.

²⁹ Jens Evald var formand for Anti Doping Danmark fra 2006-2012.

onerne som frivillige foreninger principielt ikke kan forpligtes til at varetage en appelinstans for kommercielt drevne fitnesscentre.

I DFHO er der stor tilfredshed med Dopingappelinstansen. Den har betydet, at alle klager er samlet i én organisation, hvilket indebærer, at sagerne bliver behandlet mere ensartet på tværs af de foreningsdrevne og de kommercielle motions- og fitnesscentre. Herudover vurderer DFHO, at retssikkerheden er blevet løftet.³⁰

Anti Doping Danmark vurderer introduktionen af Dopingappelinstansen som et positivt skridt og oplever, at man i det daglige har et godt samarbejde med appelinstansens sekretariat.³¹

Antallet og indholdet i appelsager

Siden de kommercielle motions- og fitnesscentres appelmulighed fra februar 2013 blev indarbejdet i Dopingappelinstansen, har der været indbragt i alt otte sager for appelinstansen – alle er indbragt af dopingsanktionerede fitnesskunder.³² De indbragte sager fordeler sig med to sager i 2013, fem sager i 2014 samt indtil videre én sag i 2015. Fire sager blev afgjort med stadfæstelse af den indbragte toårige udelukkelse fra fitnesscentret, to sager blev efterfølgende opgivet af appellant, én sag blev afvist med henvisning til overskridelse af appelfristen, og én sag endte med frifindelse.

Alle indbragte sager har som nævnt været fra centre med DFHO-aftale.

Anti Doping Danmarks indsats i kommercielle motions- og fitnesscentre

Anti Doping Danmark er den centrale aktør i forhold til bekæmpelse af doping i kommercielle motions- og fitnesscentre og samtidig en vigtig aktør i forhold til implementeringen af en række af de initiativer, der blev introduceret med regeringens handlingsplan³³ fra juni 2012 af relevans for denne evaluering.

Anti Doping Danmark nævnes direkte i handlingsplanens punkt 5-6, der omhandler udvikling af særskilte og mere fleksible ordninger for henholdsvis centre uden risikoprofil og for mindre centre. Endvidere hedder det i punkt 7, at der skal iværksættes en forbedret oplysningsindsats på motionsdopingområdet særligt målrettet unge samt en informationsindsats over for centre uden aftale i forhold til mærkningsordningens krav om skiltning. I kommissoriet for denne evaluering spørges der særligt til fitnesscentrenes vurdering af Anti Doping Danmarks samarbejde med centrene, aftalernes udbredelse og betydningen af deres frivillige karakter, informationsindsatsen i forhold til mærkningsordningen samt til Anti Doping Danmarks bredere oplysnings- og forebyggelsesindsats.

³⁰ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

³¹ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

³² Kendelserne for alle indbragte sager i 2013 og 2014 kan hentes i anonymiseret form på http://www.dif.dk/da/om_dif/organisation/politisk-s-struktur/juridiskenaevn/dopingappeludvalgets-s-afgoerelser.

³³ Kulturministeriet (2012c).

Det følgende gennemgår Anti Doping Danmarks indsats og udvikling i forhold til dopingbekæmpelsen på motionsdopingområdet og de mere specifikke tiltag rettet mod de kommercielle motions- og fitnesscentre. Efter en kort historisk introduktion er fokus særligt på perioden omkring og efter lanceringen af handlingsplanen i 2012.³⁴

Anti Doping Danmarks indsats frem til regeringens handlingsplan i 2012

Anti Doping Danmark har siden sin etablering i år 2000 som forsøgsvirksomhed og fra 2005 som lovfæstet selvejende institution opbygget antidopingarbejdet i motions- og fitnesscentre som en væsentlig aktivitet ved siden af den traditionelle dopingbekæmpelse inden for konkurrence- og eliteidrætten.

Anti Doping Danmark indgik allerede fra 2003 aftaler med kommercielle motions- og fitnesscentre om dopingkontrol, ligesom man med støtte fra ministerier og idrætsorganisationer udviklede informationsmaterialer, kampagner og andre oplysningstiltag målrettet motionisters brug af primært anabole steroider. Anti Doping Danmarks mangeårige indsats over for motionsdoping er usædvanlig i et internationalt perspektiv, hvor langt de fleste lande kun har fokus på dopingbekæmpelse i eliteidrætten, selv om der er stigende opmærksomhed om de samfundsproblemer, som brugen af dopingmidler i den bredere motionsidræt kan skabe.³⁵

Indsatsen blev forstærket med den daværende regerings handlingsplan mod motionsdoping fra 2008, som bl.a. omfattede støtte til Anti Doping Danmarks oplysningsvirksomhed og gennemførsel af den obligatoriske mærkningsordning for kommercielle motions- og fitnesscentre. Anti Doping Danmark etablerede i 2008 et formelt samarbejde om dopingkontrol med DFHO og intensiverede samtidig sin dopingkontrol i de kommercielle fitnesscentre, således at antallet af tests på to år steg fra 232 i 2007 til 751 i 2009.³⁶

Mærkningsordningen og den bredere indsats på området blev evalueret af Idrættens Analyseinstitut i 2010, og som opfølgning nedsatte den daværende regering i november 2010 en tværministeriel arbejdsgruppe med deltagelse af Kulturministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Anti Doping Danmark, DFHO og Idrættens Fællesråd. Arbejdsgruppens opgave var at analysere forbedringsmuligheder i forhold til den eksisterende frivillige ordning samt analysere og beskrive fordele og ulemper ved en obligatorisk dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre.

Arbejdsgruppens rapport blev offentliggjort den 13. juni 2012 sammen med en ny handlingsplan, der fulgte op på arbejdsgruppens anbefalinger. Regeringen fastholdt i handlingsplanen det frivillige princip i Anti Doping Danmarks aftaler med motions- og fitnesscentre og lagde samtidig op til, at der skulle være øget fleksibilitet i Anti Doping Dan-

³⁴ Gennemgangen bygger, medmindre andet mere specifikt er angivet i noter, på en række interviews med ansatte i Anti Doping Danmark og en gennemgang af såvel offentligt tilgængelige som enkelte interne dokumenter fra Anti Doping Danmark, herunder årsberetninger, årsrapporter, bestyrelsesreferater, bestyrelsesbilag, kontrakter samt diverse strategipapirer. For en fuldstændig liste se litteraturlisten.

³⁵ Europa-Kommissionen (2014).

³⁶ Steele et al. (2010).

marks aftaler med centrene. Desuden skulle Anti Doping Danmark som nævnt gennemføre en forstærket oplysningsindsats om motionsdoping over for især unge samt en informationsindsats over for centre uden ADD-aftale, der ikke skilter med en sur smiley.

Øget fokus på dialog og forebyggelse

Anti Doping Danmarks arbejde med at bekæmpe doping i motions- og fitnesscentre gennem kontrol og oplysning er således ikke ny, men er snarere blevet udviklet og udmøntet gradvist gennem årene ud fra en erkendelse af, at indsatsen på motionsområdet kræver sine egne løsninger.³⁷ Alligevel sker der fra slutningen af 2011, kort før handlingsplanen blev offentliggjort, og hen over de følgende år markante forskydninger i Anti Doping Danmarks strategi og praksis i forhold til motions- og fitnesscentre, herunder de kommercielle centre.

Indsatsen i motions- og fitnesscentre, såvel de kommercielle som foreningsdrevne centre samt dele af motionsidrætten under idrætsorganisationerne, blev i 2012 helt udskilt fra elite- og konkurrenceidrætten som et specialiseret program/indsats³⁸, hvor fokus i højere grad er på doping som et bredere socialt og sundhedsmæssigt samfunds- og misbrugsproblem, der ikke i samme grad skal angribes med dopingkontrol som inden for elite- og konkurrenceidrætten. Samtidig nedtonede Anti Doping Danmark sit traditionelle afsæt i dopingkontrolvirksomhed for i stedet at styrke den decentrale dialog med fitnesscentre gennem nye fitnesskonsulenter og en målrettet kontrolindsats i centre med konkrete dopingproblemer.

”Det handlede jo om, at vi forholdt os meget mere skarpt til, den gruppe, det handler om ude i motions- og fitnesscentre [...] Det er nogle helt andre ting, der er i spil, end når vi taler eliteidræt. Og derfor er dopingkontrol ikke nødvendigvis den endegyldige løsning på det.”

Malene Radmer Johannisson, forebyggelseskonsulent i Anti Doping Danmark³⁹

Det mere fleksible og dialogbårne koncept omkring fitnesskonsulenterne blev implementeret i 2013 og samme år suppleret med en række nye tiltag i forhold til bl.a. formidling, videnindsamling og opstart af kommunale samarbejder.⁴⁰ Det er dog samtidig vigtigt at anføre, at Anti Doping Danmarks udvikling og implementering af dette arbejde er sket over flere etaper, og at der er på en række punkter, særligt i forhold til udviklingen af informations- og oplysningsindsatsen, er tale om en endnu ikke afsluttet proces.

Ændringerne i de overordnede prioriteringer på området er sket i dialog og forståelse med aktørerne på området, herunder DFHO og de større fitnesskæder.⁴¹ Mere specifikt i forhold

³⁷ Interview med professor Jens Evald, formand for Anti Doping Danmark fra 2006-2012, den 6. maj 2015.

³⁸ Anti Doping Danmark (2013b).

³⁹ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

⁴⁰ Anti Doping Danmark (2014a).

⁴¹ Branchen har endvidere været repræsenteret i Anti Doping Danmarks bestyrelse frem til 1. januar 2015, hvor de aktører på idrætsområdet, som er omfattet af Anti Doping Danmarks arbejde, som følge af den politiske stemmeaftale om idræt ikke længere sidder i bestyrelsen, ligesom den blev reduceret til seks personer.

til implementeringen af handlingsplanen er denne blevet drøftet på møder mellem Anti Doping Danmark og Kulturministeriet, uden at der dog er blevet udformet en egentlig skriftlig aftale parterne imellem⁴², og i Anti Doping Danmarks rammeaftale med Kulturministeriet for 2013-2014 nævnes handlingsplanen ikke eksplicit.⁴³

I de følgende afsnit beskrives mere indgående Anti Doping Danmarks arbejde på motionsområdet under følgende punkter:

1. Dialogbåren og fleksibel indsats gennem fitnesskonsulenter.
2. Målrettede besøg/kontroller i fitnesscentre.
3. Vidensindsamling, samarbejde med forskningsinstitutioner og andet relationsarbejde.
4. Oplysnings- og forebyggelsesindsatsen.

Dialogbåren og fleksibel indsats gennem fitnesskonsulenter

Anti Doping Danmark udviklede og implementerede i 2012-2013 en ny mere dialogbåren indsats med tilhørende fitnesskonsulenter gennem konceptet 'Dialog i øjenhøjde'.⁴⁴ I den forbindelse besøgte en medarbejder ansat til opgaven fra foråret 2012 til foråret 2013 mere end 200 kommercielle og foreningsdrevne fitnesscentre over hele landet med henblik på at styrke dialogen med fitnesscentre, men også at indhente viden om deres udfordringer og oplevelse af Anti Doping Danmark.⁴⁵

Kortlægningen af området resulterede i en markant opprioritering af Anti Doping Danmarks rådgivende og dialogbårne indsats over for fitnesscentre understøttet gennem ansættelsen af specialiserede fitnesskonsulenter.⁴⁶ Tidligere trak Anti Doping Danmark på sit brede korps af dopingkontrollanter ved besøg i de kommercielle motions- og fitnesscentre.

Billedligt talt var det ambitionen at komme "af med politihatten" til fordel for en mere fleksibel, kontinuerlig og dialogsgørende indsats.⁴⁷ Det primære fokus er i dag derfor på forebyggelse og oplysning gennem anmeldte og uanmeldte 'synligheds- og dialogbesøg' med vægt på rådgivning og uddannelse i centrene, der efter behov kan suppleres med dopingkontrol. Det sidste beror på fitnesskonsulentens konkrete skøn på stedet. Ved besøgene kan konsulenterne både rådgive personale og medlemmer, ligesom Anti Doping Danmark lægger vægt på at fremstå synligt i centret, efter at en eventuel dopingkontrol er gennemført.⁴⁸

⁴² Oplyst af Kulturministeriet pr. telefon den 11. maj 2015.

⁴³ I rammeaftalen hedder det, at Anti Doping Danmark bl.a. skal etablere målrettede sammenhængende antidopingprogrammer i tæt samarbejde med fitnesscentre og være fleksibel og dialogskabende i sit samarbejde med de enkelte centre og sammenslutninger. 'Rammeaftale Anti Doping Danmark 2013-2014'.

⁴⁴ Anti Doping Danmark (2013a, 2013b, 2014a, 2014b).

⁴⁵ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 5. marts 2015 samt interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

⁴⁶ Anti Doping Danmark (ikke dateret a).

⁴⁷ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

⁴⁸ Anti Doping Danmark (ikke dateret a).

Det er herudover en hjørnesten i konceptet, at centrene selv kan kontakte Anti Doping Danmark centralt, hvis der opstår behov for akut rådgivning eller besøg. Anti Doping Danmark reagerer typisk på sådanne anmodninger om 'akutudrykninger' inden for få dage. Hvorvidt der er brug for dopingkontrol eller alene rådgivning i det konkrete tilfælde, vil som ved andre besøg altid være genstand for en konkret vurdering, og Anti Doping Danmark undlader med mellemrum at tage en dopingkontrol, hvis man skønner, at der ikke er behov for det – også selv om centrene eksempelvis selv har anmodet om et besøg grundet konkrete mistanker om dopingbrug blandt centrenes medlemmer.⁴⁹

Prioriteringen af dialog med centrene afspejler sig i antallet af besøg i de kommercielle fitnesscentre, som er steget markant over de seneste tre år:

Tabel 1: Antal dialog-, synligheds- og/eller kontrolbesøg i kommercielle fitnesscentre

	2012	2013	2014
Antal besøg	410	668	753

Kilde: Anti Doping Danmark⁵⁰

Fitnesskonsulenternes kompetenceprofil og arbejdsforhold

Der var i 2014 ansat to centrale fitnesskonsulenter med base i Idrættens Hus i Brøndby. Den ene i en projektstilling, hvor 50 pct. af tiden var prioriteret til udvikling af forebyggelsesindsatsen, herunder materialer, og 50 pct. var prioriteret til konsulentarbejde i fitnesscentre. Herudover var ansat fem decentrale deltids- eller timeansatte fitnesskonsulenter (én på halv tid, to på ti timer om ugen, to på otte timer om ugen), som også både arbejdede med kommercielle og foreningsdrevne motions- og fitnesscentre.

I løbet af sommeren 2015 ansættes der i stedet én udviklings- og fitnesskonsulent, som fordele tiden mellem udvikling af forebyggelsesindsatsen og konsulentarbejde i fitnesscentre. Derudover er der nu ansat i alt syv decentrale fitnesskonsulenter, deltids- eller timeansatte fitnesskonsulenter (én på halv tid, fem på ti timer om ugen, én på otte timer om ugen), som også både arbejder med kommercielle og foreningsdrevne motions- og fitnesscentre.

En centralt placeret koordinator udarbejder fitnesskonsulenternes besøgsplaner efter en konkret vurdering af de enkelte centres risikoprofil og behov for dialogbesøg/dopingkontrol. Arbejdet understøttes af regelmæssige møder konsulenterne og det centralt ansatte personale imellem, hvori der indgår erfaringsudveksling og intern efteruddannelse.

Anti Doping Danmark lægger vægt på, at fitnesskonsulenterne er mobile, tilgængelige og fleksible og i øvrigt står til rådighed og kan reagere inden for få dage, hvis et center henvender sig for at få rådgivning eller besøg.⁵¹ Konsulenterne skal mere specifikt både kunne

⁴⁹ Interview med Anti Doping Danmark den 5. marts 2015.

⁵⁰ Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 23. april 2015.

⁵¹ Anti Doping Danmark (ikke dateret a).

rådgive om mulige antidopingtiltag, gennemføre dopingkontrol samt være opsøgende i forhold til de fitnesscentre, som ikke har en aftale med Anti Doping Danmark. De faglige og personlige kompetencer omfatter bl.a.:⁵²

- Erfaring med at rådgive samt interesse i at skabe rammerne for konstruktiv dialog.
- Viden, interesse og gerne erfaring med at arbejde med samfunds- og sundhedsmæssige problemstillinger.
- Evne til både at arbejde selvstændigt og sammen med andre.
- Viden inden for fitnessområdet samt de dopingstoffer som typisk benyttes i fitnessmiljøet.

Herudover betoner Anti Doping Danmark, at konsulenterne skal være empatiske, tillidsvækkende, dialogskabende og svære at få ud af balance og i stand til at forstå og følge en fastlagt procedure i forbindelse med dopingkontrol. Anti Doping Danmark efterspørger bl.a. folk, der er uddannet i politiet, brandvæsenet, kriminalforsorgen eller sundhedsvæsenet, ligesom en idrætsbaggrund eller anden indsigt i træning er en fordel.

De personlige kvaliteter er ifølge Anti Doping Danmark særligt vigtige i forhold til fitnesscentre, der rummer nogle helt andre målgrupper end eliteidrætten, herunder udøvere, som potentielt ikke ønsker at afgive en test, og hvor det kan handle om at undgå, at konflikter opstår eller udvikler sig.⁵³

Anti Doping Danmarks indsats over for centre uden aftale samt information om mærkningsordning

Den opsøgende indsats i forhold til motions- og fitnesscentre uden aftale sker typisk gennem fitnesskonsulenterne, hvis de bliver opmærksomme på centre uden aftale i deres lokalområde, eller hvis Anti Doping Danmark på anden vis bliver gjort bekendt med centre uden aftale.

Ved besøgene informerer konsulenterne om muligheden for at indgå en aftale med Anti Doping Danmark og om den obligatoriske mærkningsordning med udgangspunkt i folderen 'Send sundt signal'⁵⁴ samt et standardbrev⁵⁵ om centrets forpligtelser efter mærkningsordningen. Samtidig lægger konsulenten en kopi af Anti Doping Danmarks samarbejdsaftale med centre uden for DFHO, som centret får nogle uger til at overveje. Hvis centret efter Anti Doping Danmarks besøg vælger ikke at indgå en aftale, besøger konsulenten igen centret og udleverer en sur smiley⁵⁶. Konsulenten kontrollerer opfølgende, hvorvidt den er sat korrekt op. Er det ikke tilfældet, bliver centret politianmeldt. Der er indgivet ni anmeldelser siden 2012.⁵⁷

⁵² Bygger bl.a. på ADD-stillingopslag februar 2015, timeansat konsulent i Aarhusområdet.

⁵³ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

⁵⁴ Anti Doping Danmark (ikke dateret d).

⁵⁵ Anti Doping Danmark (ikke dateret e).

⁵⁶ Anti Doping Danmark har udformet standardskrivelser herom.

⁵⁷ Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 23. april 2015.

Anti Doping Danmark rundsendte ved mærkningsordningens ikrafttræden i 2009 en glad smiley til alle samarbejdspartnere og en sur smiley til de centre uden aftale, man var bekendt med.⁵⁸ Siden har der ikke været foretaget en systematisk henvendelse til alle kendte centre uden aftale på baggrund af en bred kortlægning af disse, men udsendt små 80 sure smileys på mere løbende basis.

Anti Doping Danmark anfører, at man frem for blot at sende et brev og under hensyntagen til muligheden for dialog og svar på spørgsmål har prioriteret at henvende sig personligt via fitnesskonsulenterne til centre uden aftale, når konsulenterne alligevel har været i området i forbindelse med besøg i centre med en aftale. Endvidere, at der har været tale om en prioritering af de ressourcer, som Anti Doping Danmark har haft til rådighed, og at man i den forbindelse har vægtet de centre, som samarbejder med Anti Doping Danmark, højest.

Målrettede og fleksible besøg i fitnesscentre

Anti Doping Danmarks aftaler med de kommercielle fitnesscentre har karakter af en forsikringsordning, hvor Anti Doping Danmark som nævnt gennemfører besøg og dopingkontrol mere målrettet end tidligere ud fra en konkret vurdering af de enkelte centres risikoprofiler og medlemssegmenter. I de individuelle aftaler med centre er det ikke længere angivet, at Anti Doping Danmark skal besøge centrene to gange om året, mens DFHO-aftalen fra 2008 stadig formelt opererer med en bestemmelse om, at Anti Doping Danmark i gennemsnit foretager to besøg pr. år med i alt tre til fire dopingkontroller. I fælles forståelse med DFHO foregår der dog også her en mere målrettet kontrol- og rådgivningsindsats.⁵⁹

Som begrundelse for den mere målrettede indsats peger Anti Doping Danmark på, at der var en række indbyggede problemer ved en bredere og kontraktligt defineret dopingkontrol: Indsatsen var uforholdsmæssig dyr, den indebar overflødige dopingtests, som kunne underminere Anti Doping Danmarks troværdighed i centrene, Anti Doping Danmark kunne ikke i tilstrækkelig grad koncentrere indsatsen i centre med problemer eller agere fleksibelt, hvis dopingproblemer flyttede sig fra et center til et andet.⁶⁰

Den mere målrettede kontrol fremgår af antallet af gennemførte dopingtests og antal sager:

Tabel 2: Gennemførte dopingtests og antal sager i kommercielle motions- og fitnesscentre

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antal tests	751	669	510	339	272	343
Antal sager	151	139	118	104	101	147
Andel sager	20,1 %	20,8 %	23,1 %	30,7 %	37,1 %	42,9 %

⁵⁸ Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 4. marts 2015.

⁵⁹ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

⁶⁰ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

Udviklingen er markant derved, at antallet af sager (både på baggrund af positive tests eller undladelser⁶¹) er nogenlunde konstant, selv om antallet af kontroller er blevet mere end halveret siden 2009. Næsten hver anden dopingtest resulterede i 2014 i en dopingsag. Der er primært analyseret for brug af anabole steroider.

I princippet kan den relative vækst i antal sager skyldes en tilsvarende vækst i brugen af dopingmidler, men der foreligger ingen kendt evidens for, at det skulle være tilfældet. Spørgeskemaundersøgelsen blandt centerledere peger heller ikke på, at doping i centrene generelt opleves som et stigende problem (se kapitel 3).

Det er derfor mere sandsynligt, at tallene afspejler den mere målrettede og effektive dopingkontrol. Der tages ikke længere tests i irrelevante træningsmiljøer, ligesom centrene har mulighed for at tilkalde Anti Doping Danmark ved behov, hvilket styrker muligheden for at fokusere indsatsen i centre med dopingproblemer. Endelig kan etableringen af et korps af færre, mere specialiserede fitnesskonsulenter med kendskab til motionsdoping og fitnessmiljøet have styrket udvælgelsen af relevante personer til testning.

Langt hovedparten af de testede personer er mænd, men blandt de seks kvinder, der i 2014 blev testet, resulterede fem i en dopingsag, hvilket viser, at brug af doping/anabole steroider også kan finde sted blandt kvindelige aktive. Endelig er det værd at bemærke, at 67 ud af de 147 dopingsager var såkaldte undladelsessager, dvs. sager hvor en person ikke ønskede at afgive urinprøve.⁶²

Anti Doping Danmark understreger, at man ikke kan sige noget sikkert om udviklingen i antallet af dopingbrugere, herunder udbredelsen af doping blandt kvinder. Men institutionen er opmærksom på, at nye kropsidealer i retning af et mere atletisk udtryk og væksten i fitnessrelaterede konkurrencer kan skabe nogle udfordringer i forhold til den hidtidige dopingbekæmpelse. Ifølge Anti Doping Danmark er det tættere samarbejde med centrene her et vigtigt redskab i forhold til at kunne følge udviklingen lokalt.⁶³

Anti Doping Danmark ser ikke noget aktuelt behov for at ændre på listen over de stoffer, der testes efter i motions- og fitnesscentre. Anti Doping Danmark peger endvidere på den problemstilling, at optagelsen af eksempelvis stimulerende midler som efedrin på listen over forbudte stoffer ville underlægge motionsudøvere i fitnesscentre en mere restriktiv dopingliste end eliteidrætsudøvere, da WADA's kodeks alene forbyder brugen af sådanne stoffer i konkurrence. Anti Doping Danmark forventer i øvrigt i 2015 at igangsætte testning for væksthormon, der er omfattet af den nuværende dopingliste, i de kommercielle fitnesscentre.⁶⁴

⁶¹ Hvis en person udtaget til dopingkontrol ikke ønsker at afgive en urinprøve.

⁶² I de kommercielle fitnesscentre bliver der alene taget urinprøver.

⁶³ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

⁶⁴ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

Vidensindsamling, samarbejde med forskningsinstitutioner og andet relationsarbejde

Anti Doping Danmark har siden 2012 forestået eller på anden vis været involveret i en række undersøgelser og vidensindsamlinger med henblik på at styrke institutionens viden på motionsdopingområdet for bl.a. at sikre bedre viden om målgrupper og budskaber ved udarbejdelsen af nyt oplysningsmateriale og andre oplysningsindsatser.⁶⁵ Det har i den forbindelse også været vigtigt for Anti Doping Danmark at indsamle viden fra brugere af doping og kritikere af institutionens arbejde.

I forhold til egne undersøgelser/vidensindsamlinger på motionsdopingområdet peger Anti Doping Danmark bl.a. på følgende initiativer fra de senere år:⁶⁶

- Spørgeskemaundersøgelse blandt samarbejdspartnere på motionsområdet, herunder såvel foreningsdrevne som kommercielle fitnesscentre. Denne er endnu ikke afsluttet.
- Seks interview med nuværende eller tidligere brugere af anabole steroider.
- Inspirationsmøde med kritikere af Anti Doping Danmarks hidtidige indsats rekrutteret via hjemmesiden [bodybuilding.dk](http://www.bodybuilding.dk), der henvender sig til folk, som dyrker fitness, bodybuilding og styrketræning.⁶⁷
- Tre invitationer til inspirationsmøder med fitnessbranchen, hvoraf ét med DFHO blev gennemført.
- 29 gennemførte foredrag, oplæg eller workshops i motionsregi i perioden 2013-2014.

Herudover indgår tilbagemeldinger fra fitnesskonsulenterne som et væsentligt element i den kontinuerlige vidensindsamling med henblik på at styrke kontrol- og oplysningsarbejdet i centrene. Anti Doping Danmark anfører i den forbindelse, at det er et strategisk mål at udvikle samarbejdsrelationer med fitnessbranchen via bl.a. fitnesskonceptet og inspirationsmøder om udvikling af nyt forebyggelsesmateriale.⁶⁸

Anti Doping Danmark oplyser endvidere, at det har været en målsætning at etablere gode relationer med forskningsinstitutioner og forskere med henblik på at motivere til forskning på området. I forhold til konkrete samarbejder med og relationer til forskningsmiljøer peger Anti Doping Danmark på følgende:⁶⁹

⁶⁵ Anti Doping Danmark (ikke dateret c).

⁶⁶ Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 4. marts 2015.

⁶⁷ <http://www.bodybuilding.dk/om-bodybuilding>.

⁶⁸ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

⁶⁹ Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 4. marts 2015.

- Anti Doping Danmark har finansieret det kvalitative studie 'Disciplin og dedikation'⁷⁰ ved Statens Institut for Folkesundhed, der undersøger unge i fitness- og træningsmiljøet og deres motiver for at tage muskelopbyggende og præstationsfremmende stoffer – herunder også forbudte stoffer. Rapporten fra 2014 undersøger samtidig træningspraksis og kostvaner blandt unge i fitness- eller træningscentre.
- Anti Doping Danmark samarbejder med Statens Institut for Folkesundhed om den endnu ikke færdiggjorte kohorte-undersøgelse 'Ungdomsprofilen 2014'⁷¹, der kortlægger sundhedsadfærd, trivsel og helbred blandt erhvervsskole- og gymnasielever, og hvori der også indgår dopingrelaterede spørgsmål.
- Anti Doping Danmark har samarbejdet med forskere fra Institut for Idræt og Ernæring ved Københavns Universitet og Sektion for Idræt ved Aarhus Universitet vedrørende metodeudvikling til interview med brugere af dopingstoffer.
- Generelt har Anti Doping Danmark stillet sig til rådighed for spørgsmål fra studerende, som har henvendt sig med spørgsmål i relation til studieopgaver.

Bearbejdningen af de seneste års vidensindsamling på motionsdopingområdet er ikke afsluttet, og generelt er det Anti Doping Danmarks vurdering, at der stadig mangler væsentlige data på motionsdopingområdet, der kan belyse dopingbrugerne, problemets udbredelse og dets mulige sociale og økonomiske samfundsimplicationer. Ifølge Anti Doping Danmark skaber dette samtidig udfordringer i forhold til at kunne optimere den daglige indsats på området.⁷²

Oplysnings- og forebyggelsesindsatsen

I det daglige sker den primære indsats i forhold til oplysnings- og forebyggelsesindsatsen på motions- og fitnessområdet i dag via fitnesskonsulenternes besøg i centrene. Anti Doping Danmark ser fitnesspersonalet som væsentlige rollemodeller og ambassadører for antidopingarbejdet, ligesom fitnesscentrene er en vigtig kommunikationsplatform for den forebyggende indsats i form af eksempelvis materialer.

Herudover er der i perioden 2012-2014 blevet implementeret eller igangsat flere initiativer på forebyggelsesområdet for motionsdoping, herunder også målrettet yngre målgrupper:

- Anti Doping Danmark lancerede i august 2013 sin nye hjemmeside, www.antidoping.dk, som også er målrettet motionister med grundlæggende informationer om dopingmidler, dopingkontrol i fitnesscentre og forebyggende antidopingarbejde. (Anti Doping Danmark driver endvidere den ældre og mindre opdaterede hjemmeside www.steroids.dk, der henvender sig til udøvere og fitnesscentre med viden og information om anabole steroider, dopingkontrol, anbefalet

⁷⁰ Pedersen et al. (2014)

⁷¹ <http://www.si-folkesundhed.dk/Forskning/Befolkningens%20sundhedstilstand/Unges%20sundhed.aspx>.

⁷² Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

litteratur og forskning på området m.m.).

- Anti Doping Danmark har udviklet undervisnings- og informationsmaterialer målrettet elever og lærere i henholdsvis folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, som ligger tilgængeligt online.⁷³
- Anti Doping Danmark har besluttet at koncentrere sine foredragsaktiviteter til elever på ungdomsuddannelserne samt myndigheder og behandlere, der søger baggrundsviden om doping.⁷⁴ Af ressourcemæssige årsager giver Anti Doping Danmark som udgangspunkt ikke interview til skoleelever og studerende⁷⁵ eller holder foredrag på folkeskoler.
- Anti Doping Danmark har med satspuljemidler udviklet projektet 'Antidoping-kommune i Danmark', der i 2015-2017 vil eksperimentere med en bredere, lokalt forankret forebyggelsesindsats. Projektet har til formål at forebygge og bekæmpe unges dopingmisbrug gennem en række initiativer i de fire kommuner Aalborg, Hjørring, Odense og Holbæk. Målsætningen er bl.a. at nå bedre ud til de unge i deres nærmiljøer ved at inddrage bl.a. folkeskoler, uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber, idrætsforeninger og fitnesscentre, herunder de kommercielle motions- og fitnesscentre.
- Anti Doping Danmark integrerede i 2013 den tidligere Dopinglinje, som havde åbent to gange to timer om ugen, i den generelle rådgivningsvirksomhed 'Spørg ADD'. Det er nu muligt at henvende sig telefonisk alle hverdage i dagtimerne eller skriftligt via hjemmesiden. Fra 5. august 2013 til 1. marts 2015 modtog Anti Doping Danmark 799 opkald på rådgivningstelefonen, hvoraf 370 var motionsrelaterede, og 150 var fra skoleelever og -lærere. Herudover modtog Anti Doping Danmark i hele 2013 og 2014 i alt 773 skriftlige spørgsmål:

Tabel 3: Opgørelse over besvarede skriftlige spørgsmål under 'Spørg ADD'

	2013	2014
Doping generelt	71	74
Kosttilskud	78	53
Dopingkontrol	67	70
Steroider og vækst	37	33
Skoleopgaver	157	133
I alt	410	363

Antallet af skriftlige spørgsmål til Anti Doping Danmark kan ikke isoleres til motionsområdet. Da henvendelser sker anonymt, foreligger der heller ikke oplysninger om spørgernes køn og alder. Kilde: Anti Doping Danmark⁷⁶.

⁷³ <http://www.antidoping.dk/raadgivning/skoleomraadet>.

⁷⁴ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

⁷⁵ <http://www.antidoping.dk/spoerg-add>.

⁷⁶ Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 4. marts 2015.

Udvikling af ny forebyggelsesstrategi

I forlængelse af det allerede gennemførte strategiskifte har Anti Doping endvidere igangsat et internt udviklingsarbejde med henblik på at udforme en ny samlet strategi for forebyggelsesarbejdet på motionsområdet. Arbejdet er dog blevet forsinket, hvilket ifølge Anti Doping Danmark bl.a. bunder i, at Kulturministeriets udredning af dansk idræts økonomi og struktur i 2013-2014 skabte en vis usikkerhed om institutionens fremtidige ressourcer og prioriteringer.⁷⁷ Der foreligger derfor kun et ikke færdiggjort udkast til ny forebyggelsesstrategi på området, der er af intern karakter⁷⁸, og som afventer en afklaring.

Det har dog stået centralt i det foreløbige arbejde, at Anti Doping Danmark ud fra sin videnindsamling på motionsområdet ønsker at gennemføre en systematisk kortlægning og prioritering af mulige målgrupper for den forebyggende indsats samt udvikle temaer og budskaber til disse. Dette arbejde skal herefter lede frem til udvikling af nye tiltag på forebyggelsesområdet, herunder nye informationsmaterialer til fitnesscentre med videre.

Udviklingen af nye informationsmaterialer vil udfylde den nuværende mangel på opdaterede informationsmaterialer. På Anti Doping Danmarks hjemmeside er det i dag kun muligt at downloade elektroniske versioner af en række ældre publikationer til udøvere og fitnesscentre.⁷⁹

Anti Doping Danmark samlede vurdering af strategiskiftet

Overordnet vurderer Anti Doping Danmark, at det generelle skifte til en mere dialogbåren og fleksibel tilgang til motions- og fitnesscentre gennem et tættere og mere kontinuerligt samarbejde med fitnesscentre har sikret en både styrket og mere fleksibel antidopingindsats.

”Det er blevet en fælles dagsorden, mere end det har været før. Overordnet er vores helt klare indtryk, at de [centre, red.] er glade for den her fleksibilitet og muligheden for, at vi kan komme dér, hvor behovet er, frem for at det er fastlåst i en eller anden planlægning. Så er vi meget fleksible nu, og det er helt sikkert vores indtryk, at det har haft en effekt, at det er blevet et mere positivt samarbejde. Derudover kan vi se, at vores dopingkontrol er blevet markant mere effektiv.”

Malene Radmer Johannisson, forebyggelseskonsulent i Anti Doping Danmark⁸⁰

Anti Doping Danmark ser det samtidig som en kvalitet, at samarbejdet med centre bygger på indgåelse af frivillige aftaler. Det dialogbårne koncept lægger ifølge Anti Doping Danmark netop op til, at partnerne oplever at ”være på samme hold” i antidopingindsatsen, og at centrene gennem den løbende dialog med Anti Doping Danmark både bliver mere motiverede til en kontinuerlig antidopingindsats og kan bidrage med oplysninger

⁷⁷ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015 samt oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 4. marts 2015.

⁷⁸ Anti Doping Danmark (ikke dateret c).

⁷⁹ Det gælder f.eks. folderen ’Steroider er stærkere end dig’ fra kampagnen af samme navn, der blev lanceret i 2008, og ’Håndbog for fitnesscentre – råd og vejledning om antidoping’ fra 2009: <http://www.steroids.dk/bibliotek>.

⁸⁰ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

om, hvornår og hvordan der er brug for Anti Doping Danmarks assistance. En sådan gensidighed i relationerne sikres ifølge Anti Doping Danmark bedst gennem et samarbejde, der bygger på ligeværdige partnere.

Det dialogbaserede og mere kontinuerlige samarbejde mellem centre og Anti Doping Danmark kan ifølge Anti Doping Danmark være følsom for stor udskiftning i centrenes personale, men det er ikke efter Anti Doping Danmarks vurdering et stort problem i praksis.

Anti Doping Danmark ser derimod nogle mere principielle grænser for, hvor langt man kan komme gennem massekommunikation i form af centrale oplysnings- og forebyggelsesaktiviteter som kampagner og informationsmaterialer. Erfaringerne peger snarere på mere lokal og målrettet oplysningsindsats, hvor antidopingbudskabet bæres af flere aktører i primært de unges nærmiljøer. Her forestår der ifølge Anti Doping Danmark stadig et udviklingsarbejde, selv om både den dialogbårne indsats, vidensindsamlingen og de nye kommuneprojekter trækker i denne retning.

Som tidligere nævnt, peger Anti Doping Danmark endvidere på, at dele af udviklingsarbejdet på motionsområdet er blevet forsinket af Kulturministeriets udredning af dansk idræts økonomi og struktur fra ultimo 2012 til april 2014⁸¹, som i en periode skabte usikkerhed om institutionens fremtidige struktur, strategi og økonomi.⁸² Efterfølgende har udpegningen af en ny bestyrelse pr. 1. januar 2015 som følge af en revision af Udlodningsloven ved udgangen af 2014 samt en efterfølgende proces omkring en ny udviklingsaftale med Kulturministeriet også betydet, at der har været en vis usikkerhed om Anti Doping Danmarks strategi på området.

De forskellige usikkerhedsmomenter har bl.a. haft betydning for udviklingen af arbejdet på oplysnings- og forebyggelsesområdet, som på visse punkter er blevet forsinket, mens den dialogbårne indsats i centrene støttet af fitnesskonsulentkonceptet grundlæggende er på plads.

Anti Doping Danmarks aftalestruktur og aftalernes udbredelse

Anti Doping Danmark dopingbekæmpelse i kommercielle motions- og fitnesscentre er reguleret gennem to aftaleformer:

1. Kontrakten med Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO)⁸³, som i 2014 omfattede 226 centre.
2. Individuelle samarbejdsaftaler med fitnesscentre med henholdsvis *normal* risiko⁸⁴ og *lav* risiko⁸⁵, der i 2014 omfattede i alt 69 centre.

⁸¹ Kulturministeriet (2014).

⁸² Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 4. marts 2015.

⁸³ Aftalens fulde navn er 'Antidopingkontrakt mellem Dansk Fitness & Helse Organisation og Anti Doping Danmark'. Til aftalen forligger også en vejledning til centrene/kæderne udarbejdet af DFHO og Anti Doping Danmark i fællesskab: 'Vejledning til aftale mellem Dansk Fitness & Helse Organisation & Anti Doping Danmark'.

For alle centre med aftale gælder, at de skal skilte med, at de har indgået en aftale med Anti Doping Danmark, i form af et klistermærke med en glad smiley.

Kontrakten med Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO) giver Anti Doping Danmark adgang til alle centre i DFHO's medlemskreds og koster årligt 6.100 kroner pr. center om året, som betales via DFHO-medlemskabet.

Aftalen har en række bestemmelser om bl.a. dopingkontrol, krav til medlemsinformation, sanktioner, klageadgang, informationsarbejde og aftalens finansiering. Aftaleteksten er dog ikke blevet justeret, siden kontrakten blev indgået i 2008, og på nogle punkter afspejler den derfor ikke en række ændringer i Anti Doping Danmarks antidopingindsats og den gældende lovgivning på området. F.eks. tager aftaleteksten ikke højde for Anti Doping Danmarks mere målrettede og dialogbaserede indsats i centrene, ligesom en række forhold vedrørende dopinglisten, dopingsanktioner og klageadgang er ikke ajourført.

DFHO fremhæver dog, at de grundlæggende ændringer i Anti Doping Danmarks strategi er sket i en dialog med DFHO, og at der i brancheorganisationen er fuld opbakning til Anti Doping Danmarks prioriteringer.⁸⁶ Desuden anfører Anti Doping Danmark, at de eksisterende aftaler skal gennemgås og opdateres, herunder også aftalen med DFHO. Blot afventer man en afklaring af de fremtidige forudsætninger og rammer for arbejdet i fitnesscentre.⁸⁷

Anti Doping Danmark samarbejdsaftaler med individuelle centre, som står uden for DFHO, består af to aftalemodeller tilpasset centre med *normal risiko* og centre med *lav risiko*. Modellen er blevet indført i forlængelse af Anti Doping Danmarks nye strategi på motionsområdet og trådte i kraft i juli 2013. Prisen for at indgå de to aftaler er henholdsvis 8.500 og 4.000 kroner om året pr. center.

Begge aftaler sikrer Anti Doping Danmark adgang til centrene med henblik på at kunne rådgive og informere om bekæmpelse af doping, ligesom centret selv kan anmode om at få besøg af en Anti Doping Danmark-konsulent. Herudover skal centret registrere alle sine brugere, ligesom medlemmerne skriftligt skal acceptere, at de kan blive genstand for dopingkontrol og er omfattet af et register med oplysninger om personer, der er idømt en dopingsanktion. Endelig må centrene ikke optage medlemmer, der er idømt en doping-sanktion i et andet center eller i en idrætsforening.

Den normale standardaftale indeholder en række bestemmelser om dopingkontrol, sanktioner (to års udelukkelse), klageadgang og indberetningspligt til Anti Doping Danmarks elektroniske register. Omfanget af samarbejdet og den eventuelle dopingkontrol fastlægges af parterne i fællesskab under hensyntagen til Anti Doping Danmarks ressourcer, som det alene er op til Anti Doping Danmark at vurdere. I praksis betyder det, at Anti Doping

⁸⁴ Anti Doping Danmark (2013d).

⁸⁵ Anti Doping Danmark (2013c).

⁸⁶ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

⁸⁷ Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 20. maj 2015.

Danmark kan prioritere sin indsats i det enkelte center efter behov og ressourcer, hvilket også sker i vid udstrækning.

I centre med en lavrisikoaftale gennemføres der ikke dopingkontrol, men ændrer centrets risikoprofil sig, kan parterne vælge at flytte centret op på standardaftalen. Anti Doping Danmark kan også af egen drift opsige en lavrisikoaftale og i stedet tilbyde en standardaftale. Også disse aftaler skal som nævnt gennemgås, når Anti Doping Danmarks fremtidige forudsætninger er afklaret.

De fleksible aftalers udbredelse

Om et center kan indgå en lavrisikoaftale beror på et konkret skøn, og Anti Doping Danmark har indtil videre kun indgået fire sådanne aftaler – alle er centre med fysioterapi/genoptræning.⁸⁸ Anti Doping Danmark har været tilbageholdende med at markedsføre og indgå lavrisikoaftaler. Muligheden fremgår ikke af Anti Doping Danmarks hjemmeside og bliver normalt kun introduceret, når fitnesskonsulenter er på besøg i centre uden aftale. Anti Doping Danmark anfører i den forbindelse, at man generelt foretrækker at indgå aftaler, hvori dopingkontrol er en mulighed, og at kun få centre indtil videre har vist sig at have et klientel, hvor muligheden for dopingkontrol har været irrelevant. Anti Doping Danmark er dog ikke bekendt med behovet hos de centre, der ikke er omfattet af en aftale, men vurderer, at man med en vis rimelighed kan antage, at centre uden aftale, som oplever et behov for at indgå et samarbejde med ADD, ville henvende sig.⁸⁹

Lavrisikomodellen udmønter punkt 5 i regeringens handlingsplan, mens handlingsplanens punkt 6 om fleksible aftalemuligheder for mindre centre ikke er blevet implementeret som anført i handlingsplanen. Anti Doping Danmark skulle således justere sin aftalemodel ved at indføre en model særligt målrettet mindre centre, som betalingsmæssigt skulle være baseret på en forsikringslignende ordning, og hvor der ud over centrets risikoprofil også skulle tages højde for centerstørrelsen. Anti Doping Danmark anfører i den forbindelse, at institutionen ser centerstørrelsen som et problematisk kriterium at indgå aftaler på, da antallet af medlemmer i et center ikke i sig selv siger noget sikkert om behovet for dopingbekæmpelse.⁹⁰

Anti Doping Danmark peger mere generelt på, at man ikke vil afvise billigere og mere fleksible aftalemodeller, hvis disse kan finansieres, men understreger samtidig, at det er op til institutionens nye bestyrelse og eventuelle politiske drøftelser at afgøre dette. Desuden er det for Anti Doping Danmark en lavere prioritet at nå ud til flere centre, som man vurderer har få eller ingen dopingproblemer.

Udviklingen i antallet af centre med aftaler samt mulige årsager og potentialer

Antallet af centre, der samarbejder med Anti Doping Danmark, har været stigende siden 2012, hvor regeringens handlingsplan blev offentliggjort:

⁸⁸ Oplyst via e-mail fra Anti Doping Danmark den 20. maj 2015.

⁸⁹ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015 samt e-mail fra Anti Doping Danmark den 12. juni 2015.

⁹⁰ Interview med Anti Doping Danmark gennemført den 16. april 2015.

Tabel 4: Antal centre med Anti Doping Danmark-aftaler

	Centre under DFHO	Centre med individuel aftale	I alt
2012	204	46	250
2013	211	54	265
2014	226	69	295

Kilde: Anti Doping Danmark

Antallet af centre under brancheorganisationen DFHO, som er omfattet af en DFHO's kollektive aftale med Anti Doping Danmark, har været let stigende siden 2012. Det samme gælder antallet af centre med individuel aftale. Relativt set er der dog tale om en markant vækst på 50 pct. blandt centrene uden for DFHO, mens den samlede stigning blandt alle centre har været på 18 pct.

Det er ikke muligt med sikkerhed at fastslå årsagerne til stigningen blandt centrene uden for DFHO, men branchens fortsatte vækst er givetvis en væsentlig faktor. Desuden er det naturligt at pege på Anti Doping Danmarks mere opsøgende og dialogorienterede kontakt med centrene gennem fitnesskonsulenterne – herunder også en del centre uden aftale – som én af flere mulige forklaringer på stigningen i aftaler med centre uden for DFHO. Det forhold, at prisen for individuelle centre med standardaftale er sænket fra over 11.200 kr. om året til 8.500 kr., kan her have medvirket positivt, mens effekten af lavrisikoaftalen i bedste fald har været marginal, da Anti Doping Danmark kun har indgået fire af disse aftaler.

Andel centre og medlemmer underlagt ADD-aftaler

Et centralt spørgsmål i det opstillede kommissorium er, hvor stor en *andel* af centrene og medlemmerne i de kommercielle motions- og fitnesscentre underlagt mærkningsordningen, der er omfattet af Anti Doping Danmarks aftale.

Det er muligt at give et rimeligt præcist tal på andelen af centre med aftale/uden aftale på baggrund af Anti Doping Danmarks egne registreringer af centre med aftaler samt Idans registrering af alle motions- og fitnesscentre i forbindelse med udarbejdelsen af denne evaluering.

Konklusionen er, at det trods stigningen i det absolutte antal centre med aftale stadig kun er lidt under halvdelen (47,3 pct.) af alle centre uden for foreningsidrætten, der har en ADD-aftale. Nærmere bestemt 299 centre med aftale i 2015 ud af 632 registrerede centre.

Stigningen i antal centre med aftale afspejler altså i vid udstrækning fitness-sektorens generelle vækst. Andelen har været nogenlunde konstant siden DFHO indgik sin kollektive aftale med Anti Doping Danmark i 2008, hvormed Anti Doping Danmark fik aftaler med i alt 209 centre eller 49 pct. af alle formodede centre på daværende tidspunkt.⁹¹

⁹¹ Steele et al. (2010).

Udviklingen i antallet af medlemmer

Det er vanskeligt at angive præcise tal på, hvad det totale antal medlemmer i de kommercielle motions- og fitnesscentre er, og dermed også, hvor mange fitnessudøvere der er omfattet af en ADD-aftale. Konkret ønsker mange centre ikke at oplyse medlemsantallet præcist af bl.a. konkurrencehensyn.

Målt på udviklingen i antallet af centre er det imidlertid rimeligt at antage, at også det totale antal medlemmer er vokset over de senere år. Det har derfor været nødvendigt at estimere et aktuelt tal for det samlede antal medlemmer i de danske kommercielle motions- og fitnesscentre efter nedenstående fremgangsmåde, der er baseret på de foreliggende oplysninger og svar fra spørgeskemaundersøgelsen.

Tabellen nedenfor viser centrenes svar på spørgeskemaundersøgelsens spørgsmål vedrørende deres respektive medlemsantal. Spørgsmålet blev med vilje stillet med svarkategorier i intervaller, da dette formodedes at ville øge centrenes lyst til at svare.

Tabel 5: Hvor mange medlemmer har motions- /fitnesscentret ca.?

Medlemsstørrelse	Antal	Pct.
1-99 medlemmer	7	4,4 %
100-299 medlemmer	19	11,9 %
300-499 medlemmer	26	16,3 %
500-759 medlemmer	19	11,9 %
750-999 medlemmer	17	10,6 %
1000-1.499 medlemmer	24	15,0 %
1.500 – 1.999 medlemmer	12	7,5 %
2.000 medlemmer eller derover	36	22,5 %

Fra andre kilder⁹² er det blevet oplyst, at to af de store kæder i Danmark, Fitness World og fitness dk har henholdsvis 400.000-450.000 medlemmer og 125.000 medlemmer. Centre, der er en del af de to kæder, er derfor trukket ud af spørgeskemaundersøgelsens svarsample, mens resten af centrenes besvarelser har udgjort grundlaget for en ekstrapolation af medlemstallet. Heri er det taget som forudsætning, at fordelingen i den resterende del svarsamplet svarer til den virkelige. Endelig er det beregnet, hvor mange centre der er i de enkelte svarkategorier i det virkelige sample.

Med det udgangspunkt er der efterfølgende gennemført tre estimater, hvor antallet af centre i hver svarkategori er ganget med medlemstallet. I det første estimat er antallet af medlemmer sat til den laveste sum i hver kategori (f.eks. 1 i første kategori). I det andet estimat er midterværdien i hvert interval anvendt (50 i første kategori), og endelig er der i det tredje estimat gennemført en beregning med højeste værdi i hver kategori (99 i første kategori).

⁹² Vedr. Fitness Worlds medlemstal: <https://www.fitnessworld.dk/om-fitnessworld>. Tallet vedr. fitness dk fremgår af Parken Sport og Entertainments årsrapport fra 2014: http://parken.dk/Files/pse_arsrapport_2014.

I hvert af de tre beregningseksempler er herefter tillagt de respektive medlemstal fra Fitness World og fitness dk. De samlede tal fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 6: Beregning af antallet af medlemmer i de danske motions- og fitnesscentre

Medlemsstørrelse	Beregning 1: Lav		Beregning 2: Medium		Beregning 3: Høj	
	Antal medlemmer	Medlemmer i centre i alt	Antal medlemmer	Medlemmer i centre i alt	Antal medlemmer	Medlemmer i centre i alt
1-99 medlemmer	1	22	50	1.100	99	2.178
100-299 medlemmer	100	7.200	200	14.400	299	21.528
300-499 medlemmer	300	31.200	400	41.600	499	51.896
500-759 medlemmer	500	34.000	625	42.500	749	50.932
750-999 medlemmer	750	51.000	875	59.500	999	67.932
1000-1.499 medlemmer	1000	71.000	1.250	88.750	1.499	106.429
1.500 – 1.999 medlemmer	1500	51.000	1.750	59.500	1.999	67.966
2.000 medlemmer eller derover	2000	16.000	3.000	24.000	4.000	32.000
Sum		261.422		331.350		400.861
Inklusive Fitness World og fitness dk ⁹³		811.422		881.350		950.861

Som det fremgår, ligger estimatet på det samlede antal medlemmer i de danske centre på mellem 811.422 og 950.861 medlemmer. I medium-beregningen er der estimeret et tal på 881.350 medlemmer. Der skal tages højde for usikkerhederne.⁹⁴

Hvor mange af medlemmerne er så omfattet af Anti Doping Danmarks aftaler? Det gælder alle 525.000-575.000 kunder i Fitness World og fitness dk er, hvortil kommer de øvrige centre med under DFHO eller med individuel ADD-aftale.

Følger man samme fremgangsmåde som ovenfor, kan et estimat herfor sættes. Således er alle centre, der har en aftale med Anti Doping Danmark⁹⁵, og som samtidigt har besvaret spørgsmålet i spørgeskemaet om antallet af medlemmer, brugt som udgangspunkt for en ekstrapolation baseret på disse centres fordeling i forhold til centerstørrelse.

Af nedenstående tabel fremgår resultatet af tre beregninger i forhold til centerstørrelse efter samme fremgangsmåde som beskrevet ovenfor.

⁹³ Her er antallet af medlemmer i Fitness World sat til 425.000 medlemmer, fitness dk er sat til 125.000 medlemmer.

⁹⁴ Tallet ligger eksempelvis i den høje ende i forhold til branchens opgivne tal (Dansk Fitness & Helse Organisation (2015)), der angiver, at cirka 810.000 danskere var medlem/kunde i et kommercielt fitness-center ved udgangen af 2014. Estimatet bygger på den løbende opgørelse af fitnesscentre foretaget af Kasper Lund Kirkegaard, DIF, som i forhold til denne undersøgelse også opererer med et lidt lavere antal kommercielle fitnesscentre (Danmarks Idrætsforbund, DGI og DFHO (2015)).

⁹⁵ Der er her krydstjekket med om centrene reelt har en aftale med Anti Doping Danmark eller ej, uanset hvad de selv har angivet.

Tabel 7: Hvor mange medlemmer er omfattet af Anti Doping Danmarks indsats mod motionsdoping?

Medlemsstørrelse	Beregning 1: Lav		Beregning 2: Medium		Beregning 3: Høj	
	Antal medlemmer	Medlemmer i centre i alt	Antal medlemmer	Medlemmer i centre i alt	Antal medlemmer	Medlemmer i centre i alt
1-99 medlemmer	1	5	50	275	99	544
100-299 medlemmer	100	800	200	1.600	299	2.392
300-499 medlemmer	300	9.100	400	12.133	499	15.136
500-759 medlemmer	500	10.625	625	13.281	749	15.916
750-999 medlemmer	750	25.500	875	29.750	999	33.966
1000-1.499 medlemmer	1000	43.388	1.250	54.236	1.499	65.039
1.500 – 1.999 medlemmer	1500	28.333	1.750	33.055	1.999	37.758
2.000 medlemmer eller derover	2000	13.333	3.000	20.000	4.000	26.666
Sum		131.084		164.330		197.417
Inklusive Fitness World og fitness dk ⁹⁶		681.084		714.330		747.417
Pct. af totalt antal medlemmer		83,9 %		81,0 %		78,6 %

Nederst i tabellen er endvidere beregnet, hvor stor en andel af det samlede antal medlemmer der i for hvert af de tre beregningseksempler er dækket af et ADD-samarbejde. Det fremgår, at med forbehold for usikkerhederne, dækker Anti Doping Danmarks aftaler medlem 78,6 pct. og 83,9 pct. af de danske medlemmer, hvilket altså er væsentligt højere end andelen af centre med aftale.

Dækningsgraden omkring 80 pct. er den samme – eller måske marginalt højere – end den, som blev skønnet ved Idans forrige evaluering af motionsdopingindsatsen i 2010.⁹⁷

⁹⁶ Her er antallet af medlemmer i FW sat til 425.000 medlemmer, F.dk er sat til 125.000 medlemmer.

⁹⁷ Steele et al. (2010).

Kapitel 3. Motions- og fitnesssektorens syn på motionsdopingbekæmpelsen

Dette kapitel afrapporterer evalueringens afdækning af motions- og fitnesscentrenes syn på motionsdopingbekæmpelsen i Danmark. Kapitlet trækker på såvel kvalitative som kvantitative dataelementer i en samlet integreret analyse, der i relevant udstrækning sammenligner med Idans evaluering af indsatsen mod motionsdoping fra 2010.

Anvendelsen af undersøgelsens kvalitative og kvantitative data er forsøgt ligeligt balanceret, men af praktiske grunde følger strukturen i kapitlet grundlæggende opbygningen af evalueringens spørgeskemaundersøgelse. Først afrapporteres svar for centre med aftale med Anti Doping Danmark, hvorefter svar fra centre uden aftale behandles. Spørgsmål stillet til såvel centre med som uden aftale afrapporteres til slut i kapitlet sammen med en række mere specifikke spørgsmål om mærkningsordningen.

Data fra de kvalitative interview indgår, hvor de relaterer sig til de kvantitative data. Både repræsentanter fra kæder og centre med/uden ADD-aftale er interviewet, hvilket fremgår ved citater. Desuden indgår det kvalitative interview med brancheforeningen DFHO i afreporteringen.

Centre med aftale med Anti Doping Danmark

Centre, der har angivet at have en aftale med Anti Doping Danmark, og hvor centerlederen selv har haft ansvar for at indgå aftalen, er blevet spurgt, hvad der har haft betydning for, at centret har indgået aftalen.⁹⁸ Nedenstående tabel viser svarfordelingen på de fem spørgsmål, som disse centerledere har kunnet tage stilling til.⁹⁹

⁹⁸ Spm. 4 i spørgeskemaet har eksplicit spurgt til, hvem der har indgået aftalen med ADD. Kun svar fra de centerledere, der selv har haft ansvaret for indgåelse af aftalen med ADD, afrapporteres i tabel 8, da alene centerledere med ansvar for indgåelsen af aftalen kan udtale sig med kompetence om dette forhold.

⁹⁹ Hvad angår aftaleindgåelse med Anti Doping Danmark direkte eller via medlemskab af DFHO tages disse beslutninger for kædernes vedkommende på kædeledelsesniveau. Besvarelser fra centerledere i kæderne er derfor udeladt.

Tabel 8: I hvilken grad har nedenstående udsagn haft betydning for, at dit motions-/fitnesscenter har indgået aftale med Anti Doping Danmark?

	Slet ikke	I ringe grad	Hverken/eller	I nogen grad	I høj grad	Ved ikke/ikke relevant
Aftalen er en del af centrets medlemskab af Dansk Fitness & Helse Organisation (n=20)	75,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	10,0 %	15,0 %
Centret vil gennem aftalen tage et ansvar for at bekæmpe doping i fitnessmiljøet (n=22)	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	95,5 %	4,5 %
Centret ønsker at samarbejde med Anti Doping Danmark, da det giver et godt ry og tiltrækker flere medlemmer (n=22)	0,0 %	0,0 %	9,1 %	18,2 %	72,7 %	0,0 %
Centret ønsker ikke at skulle skilte med den sure smiley (n=20)	10,0 %	10,0 %	5,0 %	15,0 %	30,0 %	30,0 %
Centret har haft konkrete problemer med doping (n=20)	40,0 %	20,0 %	0,0 %	35,0 %	5,0 %	0,0 %

Selv om det er relativt få respondenter, der selv har indgået aftalen, fremgår det, at centre med aftale i stor udstrækning begrundet aftalen med, at de gerne vil tage ansvar for at bekæmpe doping i fitnessmiljøet, ligesom centrene anfører, at det skaber et godt ry og tiltrækker flere medlemmer. Det handler i mindre grad om, at centrene har haft konkrete problemer med doping.

Holdningen blandt de interviewede centre/kæder med ADD-aftale understøtter resultaterne fra besvarelserne i spørgeskemaet. De fleste giver udtryk for, at det er et kvalitetsstempel for centrene at samarbejde med Anti Doping Danmark, ligesom det er med til at sende et signal om, at et center ikke accepterer brug af doping.

Et enkelt af de selvstændige centre nævner ligeledes det at tage ansvar som én af fitnessbranchens forpligtelser:

"For vores vedkommende, der er det bare en helt naturlig ting af det at drive et motionscenter. Det [antidopingarbejdet, red.] skal være til stede. Om man så har et problem eller ej det enkelte sted, så er det vigtigt, at kampen er der, og at den bliver taget dagligt."

Center/kæde 2 med ADD-aftale

Med undtagelse af ét center ser ingen af de interviewede centre – hverken centre med eller uden ADD-aftale – i øvrigt doping som et aktuelt problem hos dem selv, heller ikke de centre, der oplever at have haft medlemmer, der brugte doping.

Besøg af Anti Doping Danmarks fitnesskonsulenter

Med henblik på at vurdere Anti Doping Danmarks arbejde ude i fitnesscentre er centre med ADD-aftale blevet spurgt til, hvorvidt de inden for de seneste to år har haft besøg fra Anti Doping Danmark. Det har langt størstedelen af centrene. Som det kan ses af nedenstående tabel, angiver 76,5 pct., at det er tilfældet.

Tabel 9: Har centret haft besøg af Anti Doping Danmarks fitnesskonsulenter?

	Ja	Nej	Ved ikke
Har dit center haft besøg af Anti Doping Danmarks fitnesskonsulenter/-kontrollanter inden for de seneste ca. to år? (n=98)	76,5 %	13,3 %	10,2 %

Herefter er centre, der har modtaget besøg, blevet stillet en række spørgsmål vedrørende udbyttet af den rådgivning, der er blevet givet af Anti Doping Danmarks konsulenter i forbindelse med besøget. Svarfordelingerne fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 10: Hvor enig er du i nedenstående udsagn om fitnesskonsulentens/-kontrollantens rådgivning om dopingbekæmpelse og eventuelle kontrol?

	Meget uenig	Uenig	Hverken/eller	Enig	Meget enig	Ved ikke
Jeg har fået ny viden om doping og dopingbekæmpelse (n=75)	8,0 %	18,7 %	36,0 %	16,0 %	9,3 %	12,0 %
Jeg har fået konkrete forslag til dopingbekæmpelse i centeret (n=75)	8,0 %	12,0 %	41,3 %	16,0 %	6,7 %	16,0 %
Jeg har kunnet bruge de foreslåede tiltag (n=75)	1,4 %	6,8 %	40,5 %	18,9 %	10,8 %	21,6 %
Jeg fik svar på egne spørgsmål vedrørende dopingbekæmpelse (n=75)	1,3 %	10,7 %	28,0 %	28,0 %	20,0 %	12,0 %
Der er blevet taget det antal dopingtests, jeg mener, er nødvendigt (n=75)	9,3 %	24,0 %	16,0 %	24,0 %	17,3 %	9,3 %
Jeg er tilfreds med udvælgelsen af personer fra mit center til dopingkontrol (N=75)	0,0 %	9,3 %	24,0 %	29,3 %	25,3 %	12,0 %

Med undtagelse af de to første spørgsmål, er der en tendens til, at centrene generelt svarer i retning af, at er enige i udsagnene. Dvs., at de generelt har fået noget ud af besøget. Dog er der en del, der svarer i den neutrale kategori 'hverken/eller' på alle spørgsmål.

Det må også bemærkes, at 33,3 pct. angiver, at de er 'uenige' eller 'meget uenige' i, at der er blevet taget det antal dopingtests, som centerlederen finder nødvendigt, mens 41,3 pct. er 'enige' eller 'meget enige'. Dette spørgsmål deler altså vandene, mens der generelt er tilfredshed med udvælgelsen af personer til dopingkontrol.

I interviewene med centre med ADD-aftale giver respondenterne udtryk for stor tilfredshed med Anti Doping Danmarks besøg, og i særlig grad bemærker de den gode dialog og samarbejdet, de har fået, fordi det bl.a. er den samme person, de har kontakt med i Anti Doping Danmark. Ingen kommer direkte ind på ovennævnte udsagn vedrørende ny viden og nye forslag til dopingbekæmpelse, men enkelte nævner, at de indimellem kunne bruge nogle flere redskaber til selv at tage kontakt til medlemmer i forbindelse med mistanke om brug af doping.

"Vi gad godt at være bedre klædt på, for det er jo ikke så nemt at tage sådan en dialog og få taget hul på. Det er ikke nemt at nærme sig folk med sådan nogle ting."

Center/kæde 4 med ADD-aftale

At det er de samme medarbejdere fra Anti Doping Danmark, som besøger centret, opfattes som befordrende for centrenes samarbejde med og tryghed ved Anti Doping Danmark, men enkelte respondenter nævner også den ulempe, at de har medlemmer i centret, som nu kan genkende ADD-medarbejderen.

De kvalitative udsagn fra spørgeskemaerne uddyber dette, ligesom nogle centerledere samtidig anfører, at de er uenige i, at der er blevet taget det nødvendige antal tests:

”Jeg så gerne, at ADD kom meget hyppigere i centret; at der var flere forskellige konsulenter, så medlemmerne ikke så godt kan huske dem fra gang til gang; og at de af og til også kommer i primetime, hvor der er flest medlemmer (ikke dermed sagt, at de kun skal komme dér, for mange, der tager krudt, kommer uden for primetime netop af den årsag).”

”Jeg synes, det er problematisk, at større konkurrerende centre har mange dopingmisbrugere, som gemmer sig i ’mængden’ og ikke anser risikoen for at blive udtaget til kontrol for eksisterende. Der burde være x-antal kontroller pr. år pr. 1.000 medlemmer.”

”Jeg kunne godt tænke mig flere besøg, generelt ville jeg gerne have, at I [ADD, red.] var mere synlige i mit center.”

Opfølgende er centrene med aftale blevet spurgt om en række bredere spørgsmål om værdien af besøget.

Tabel 11: Hvor enig eller uenig er du i nedenstående udsagn om Anti Doping Danmarks besøg i dit center?

	Meget uenig	Uenig	Hverken/eller	Enig	Meget enig	Ved ikke
Konsulenten har synliggjort centrets samarbejde med Anti Doping Danmark over for medlemmerne (n=72)	5,6 %	12,5 %	29,2 %	34,7 %	12,5 %	5,6 %
Vi gør mere brug af oplysningsmateriale om dopingbekæmpelse i centret (n=72)	8,3 %	16,7 %	48,6 %	16,7 %	5,6 %	4,2 %
Vores viden om dopingstoffer og deres (bi-)virkninger er blevet større (n=70)	14,3 %	12,9 %	52,9 %	12,9 %	1,4 %	5,7 %
Der er kommet øget opmærksomhed på dopingbekæmpelse blandt centrets ansatte (n=71)	4,2 %	8,5 %	32,4 %	42,3 %	9,9 %	2,8 %
Der er kommet øget opmærksomhed på dopingbekæmpelse blandt centrets medlemmer (n=72)	8,3 %	5,6 %	33,3 %	38,9 %	8,3 %	5,6 %
Det har medvirket til, at personer, vi har mistænkt for doping, har meldt sig ud (n=72)	13,9 %	11,1 %	38,9 %	12,5 %	12,5 %	11,1 %

Som ovenfor viser fordelingerne, at en stor del af svarene ligger i midterkategorien ’hverken/eller’.

Hvad angår brugen af informationsmaterialer fordeler næsten lige mange sig på hver sin side af 'hverken/eller', hvorimod lidt flere er 'uenige' eller 'meget uenige' i, at deres viden om dopingstoffer og bivirkninger er blevet større efter konsulentens besøg. En fjerdedel vurderer også, at besøgene har medvirket til, at personer mistænkt for doping har meldt sig ud af centret.

Markant flere (47,2 pct.) er derimod enten 'enige' eller 'meget enige' i, at konsulenten har synliggjort centrets samarbejde med Anti Doping Danmark set i forhold til andelen (18,1 pct.), der enten er 'meget uenige' eller 'uenige'. Og et flertal af centrene (52,2 pct.) anfører, at de enten er 'enige' eller 'meget enige' i, at der er kommet øget opmærksomhed på dopingbekæmpelse blandt centrets ansatte pga. konsulentens besøg.

Hertil uddyber en interviewet i de kvalitative interview, at det er en klar styrke, at Anti Doping Danmark henvender sig til personalet generelt, når fitnesskonsulenten besøger centret. At konsulenten også gerne tager en snak med 'den unge receptionist' er med til at sikre viden bredere blandt personalet.

Har antallet af besøg været tilfredsstillende?

Centrene, der har haft besøg inden for de seneste to år, er også blevet spurgt om, hvorvidt antallet af besøg har været tilfredsstillende. Her viser der sig en nogenlunde ligelig fordeling, hvilket fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 12: Er du tilfreds med antallet af besøg fra Anti Doping Danmark, I har haft i centret?

	Ja	Nej, der har været for mange	Nej, der har været for få	Ved ikke
Er du tilfreds med antallet af besøg fra Anti Doping Danmark, I har haft i centret? (n=83)	44,6 %	1,2 %	44,6 %	9,6 %

Et enkelt center har angivet, at der har været for mange besøg, mens 44,6 pct. mener, at antallet er tilfredsstillende. En tilsvarende andel mener, at der har været for få besøg.

Generelt udtrykker centre/kæder med ADD-aftale i interviewene tilfredshed med den nye ordning med målrettet kontrol og flere synlighedsbesøg. Også selv om denne fleksibilitet i indsatsen betyder, at nogle centre har ganske få besøg fra Anti Doping Danmark. Det fremgår også af de uddybende besvarelser i spørgeskemaet:

"Vi ringer, hvis der er behov for besøg. Samarbejdet er fleksibelt!"

"Konsulenten, der kommer hos os, er virkelig behagelig og har også testet et medlem som jeg var obs. på, da vi havde vendt det. Meget behagelig mand og nem at arbejde sammen med."

Det er karakteristisk, at synligheden er ganske vigtig for flere af de interviewede. Her handler det ikke nødvendigvis om, at der hver gang skal gennemføres kontrol, men alene den præventive effekt i, at en ADD-konsulent kigger forbi, har betydning.

Et enkelt interviewet center, som har oplevet udfordringer med personer, de mistænker for at tage doping, efterlyser dog endnu mere synlighed fra Anti Doping Danmarks side og understreger vigtigheden i variation i besøgene i forhold til tidsinterval mellem besøg og tidspunkter på dagen for besøg:

"I min verden [er det] slet ikke nok. Jeg ville gerne have tre gange så meget kontrol, så de kunne komme ind og sige: Hør her, der bliver holdt øje med jer, og hvis I skal lave det lort, så er det ud i nogle andre centre. Endda meget hyppigere ville være fint – en gang i måneden eller hver 14. dag. Eller hvis de f.eks. kom tirsdag i denne uge og så igen torsdag og fredag, så folk tænker: De var her i tirsdags, så går der nok lang tid før, de kommer igen. Og så kan der godt gå en periode, hvor de ikke kommer."

Center/kæde 4 med ADD-aftale

De centre, som angiver i spørgeskemaet, at besøgene er for få, uddyber bl.a. med udsagn som:

"Sidste besøg medførte to eksklusioner, kunne måske godt bruge opfølgende besøg, hvor der blev rådgivet/set efter om der var andre ... Så vil det ikke virke så meget som 'personjagt'."

"I [ADD, red.] kommer simpelthen for lidt til, at medlemmerne lægger mærke til det. Derudover mangler jeg materiale, der kan være synligt i centret."

Kontakten mellem centrene og Anti Doping Danmark

Som en del af aftalen med Anti Doping Danmark er det muligt at ringe til institutionen og bede om rådgivning/besøg. I spørgeskemaet er der blevet spurgt til, hvorvidt centrene kender til denne mulighed.

Det gør det store flertal. 75,5 pct. ud af 94 centre, der har svaret på spørgsmålet, angiver, at de godt ved, man kan kontakte Anti Doping Danmark løbende med henblik på rådgivning/besøg. 24,5 pct. ved det ikke.

Efterfølgende har 43,7 pct. (af 71, der har besvaret spørgsmålet) angivet, at de konkret har gjort brug af muligheden, ligesom de generelt har angivet, at deres kontakt med Anti Doping Danmark levede op til forventningen. Selv om der er et relativt stort frafald på dette spørgsmål – i alt er der afgivet 33 besvarelser – viser det sig, at de, der har besvaret spørgsmålet, for 71,9 procents vedkommende enten 'i høj grad' eller 'meget høj grad' fandt, at kontakten levede op til forventningerne. Blot 9,4 pct. angav, at det 'slet ikke' havde levet op til forventningerne.

Blandt de to interviewede centre/kæder, der har gjort brug af muligheden for at tilkalde ADD, har oplevelsen været forskellig, hvilket kunne indikere, at der kan ligge forskellige årsager til grund for at tilkalde ADD.

I det ene center handlede det i høj grad om at sende et signal til en ny type af medlemmer, om at der kom kontrol. Disse medlemmer havde hørt rygter om, at der ingen kontrol var i

centret trods ADD-aftale. Derfor var centerlederen fint tilfreds med både responstiden for Anti Doping Danmark, og at der ikke blev lavet dopingkontrol ved besøget, da ingen i risikogrupperne var til stede. Men det sendte det nødvendige signal.

Et andet center, der i flere omgange har haft konkret mistanke om dopingbrugere, giver derimod udtryk for, at de i større omfang gerne vil kunne tilkalde med kortere varsel, så konsulenten kan komme fra dag til dag, når der er behov for det.

Relationen mellem centrene og Anti Doping Danmark er genstand for et batteri af spørgsmål, der søger at give en overordnet indsigt i, hvor Anti Doping Danmark har styrker og svagheder. Svarene fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 13: I hvor stor udstrækning er du enig i nedenstående udsagn vedrørende samarbejdet med Anti Doping Danmark?

	Meget uenig	Uenig	Hverken/eller	Enig	Meget enig	Ved ikke
Centret har en god dialog med Anti Doping Danmark om dopingrelaterede spørgsmål (n=92)	6,5 %	7,6 %	40,2 %	29,3 %	12,0 %	4,3 %
Anti Doping Danmarks fitnesskonsulenter besidder de rette kompetencer (N=92)	2,2 %	2,2 %	20,7 %	31,5 %	23,9 %	19,6 %
Anti Doping Danmarks oprioritering af rådgivning og dialog med centrene er hensigtsmæssig (n=90)	2,2 %	6,7 %	30,0 %	37,8 %	10,0 %	13,3 %
Anti Doping Danmarks oprioritering af en mere målrettet dopingkontrol i centre med formodede dopingproblemer er hensigtsmæssig (n=89)	2,2 %	5,6 %	30,3 %	33,7 %	16,9 %	11,2 %
Anti Doping Danmark bør dopingteste lige meget i alle centre (n=91)	13,2 %	46,2 %	14,3 %	14,3 %	8,8 %	3,3 %
Anti Doping Danmarks generelle forebyggelses- og oplysningsindsats i centrene er god (n=89)	3,4 %	15,7 %	34,8 %	30,3 %	4,5 %	11,2 %
Anti Doping Danmarks specifikke forebyggelses- og oplysningsindsats rettet mod unge i centrene er god (n=91)	6,6 %	23,1 %	34,1 %	22,0 %	3,3 %	11,0 %
Anti Doping Danmark er ikke synlig nok i centrene (n=91)	4,4 %	18,7 %	26,4 %	25,3 %	20,9 %	4,4 %

Hvad angår dialog om dopingrelaterede spørgsmål mellem centrene og ADD, viser besvarelserne, at et stort mindretal på 41,3 pct. enten er 'enige' eller 'meget enige' i, at forholdet er godt. 40,2 pct. svarer 'hverken/eller' mens blot 14,1 pct. fordeler sig i de to uenige svar-kategorier. 4,3 pct. svarer 'ved ikke'.

Blandt de interviewede centre og kæder med ADD-aftale er dialogen og samarbejdet med fitnesskonsulenterne noget af det, der fremhæves mest, og flere nævner, at især dialogen er

blevet styrket i de senere år – særligt ved, at centrene har fået en fast kontaktperson fra Anti Doping Danmark, de kan kontakte, hvis der er udfordringer med doping i centret.

"Kommunikationen er meget bedre. Meget bedre. Jeg snakker løbende med ADD, og vi forsøger også i forbindelse med kontroller også uden for bemandingstid at gøre en forskel."

Center/kæde 6 med ADD-aftale

Også brancheorganisationen DFHO ser meget positivt på Anti Doping Danmarks opprioritering af en mere fleksibel, dialogbaseret indsats i centrene med fokus på forebyggelse og synlighed i kombination med en mere målrettet dopingkontrol efter behov. Strategiskiftet er sket i samarbejde med DFHO, herunder de store fitnesskæder. Den nye strategi giver ifølge DFHO langt bedre mulighed for at koncentrere indsatsen der, hvor problemerne er størst, og brancheorganisationen oplever større tilfredshed med ADD-samarbejdet hos sine medlemmer efter strategiskiftet.¹⁰⁰

Spørger man centrene om deres opfattelse af fitnesskonsulenternes kompetencer, er der stor enighed om, at de besidder de rette. Som det fremgår af tabellen, svarer majoriteten på 55,4 pct., at de enten er 'enige' eller 'meget enige' i, at fitnesskonsulenterne besidder de rette kompetencer. 20,7 pct. svarer 'hverken/eller', mens blot 4,4 pct. fordeler sig i de to uenige svarkategorier. 19,6 pct. svarer 'ved ikke'.

Relativ klarhed er der også over svarene på tredje spørgsmål, der går på, om det er hensigtsmæssigt for dopingbekæmpelsen, at Anti Doping Danmark har opprioriteret dialog og rådgivning i forhold til centrene. Et meget stort mindretal på 47,8 pct. er enten 'enige' eller 'meget enige' i, at prioriteringen er god, mens blot 8,9 pct. placerer sig modsat. 30 pct. svarer 'hverken/eller'.

Lidt samme billede viser sig i forhold til spørgsmålet om opprioriteringen af indsatsen i centre med formodede dopingproblemer. Et flertal på 50,6 pct. er således enten 'enige' eller 'meget enige' i, at det er en hensigtsmæssig tilgang. Få er uenige, mens godt 30 pct. svarer neutralt.

Der bliver i interviewene set positivt på den målrettede kontrolindsats. For det første i forhold til, at indsatsen bliver rettet derhen, hvor dopingproblemerne og dopingbrugerne er:

"For mig er det vigtigt, at doping bliver bekæmpet på landsplan. Jeg vil derfor hellere have, at de [ADD, red.] bruger tre gange mere i centret i [X-by], i stedet for at de bruger to gange hos mig, hvor de spilder tiden. Derfor har vi den aftale, at jeg kan ringe efter dem, hvis jeg har nogle, der dukker op, og jeg bliver i tvivl. Så ringer jeg ind og får CPR-nummeret tjekket. Det har jeg gjort én gang på fire og et halvt år."

Center/kæde 3 med ADD-aftale

¹⁰⁰ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

For det andet fremhæver flere, at den målrettede kontrol er med til at sikre, at Anti Doping Danmark ikke tager de mange ligegyldige tests, som de skulle tage efter den gamle ordning, hvor de typisk tog to prøver to gange årligt i hvert center. Flere nævner, at det har været ærgerligt, at medlemmer, som de med sikkerhed vidste ikke tog dopingstoffer, tidligere blev udtaget til test. Dette undgås med den målrettede kontrol.

Også de interviewede fra centre uden ADD-aftale kommer ind på problematikken, at Anti Doping Danmark tidligere tog ikke-relevante personer ud til test, og et enkelt center fremhæver det sågar som medvirkende årsag til, at centret frasagde sig samarbejdet med Anti Doping Danmark. Flere af centrene uden ADD-aftale kender dog ikke til den nye målrettede kontrol som led i et ADD-samarbejde.

Den generelt positive holdning til den mere fokuserede indsats i centrene synes endvidere at træde ind i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt det ville være mere hensigtsmæssigt at teste lige meget i alle centre. Det er majoriteten nemlig uenige i derved, at knapt 60 procent placerer sig i opposition. 14,3 pct. er 'hverken enige eller uenige', mens 23,1 pct. mener, at der burde testes lige meget overalt.

Lidt mere tvetydighed i besvarelsene kan der konstateres i forhold til centrenes holdning til, hvorvidt Anti Doping Danmarks generelle forebyggelsesindsats i centrene er god. Knap 35 pct. placerer sig i svarkategorien 'hverken/eller', mens en vis overvægt målt i procent ligger i de enige svarkategorier (34,8 pct.) i forhold til de uenige (19,1 pct.).

Det samme gælder delvist spørgsmålet om den specifikke indsats rettet mod unge i centrene. Dog er flere faktisk 'uenige' eller 'meget uenige' (29,7 pct.) i, at indsatsen er god end der er centre, der er 'enige' eller 'meget enige' (25,3 pct.) i spørgsmålet.

Samme tvetydighed i forhold til forebyggelsesindsatsen går igen i interviewene, hvor de interviewede centre – både med og uden ADD-aftale – synes, at forebyggelse er vigtigt, men hvor der også er tvivl om, hvad der er den rigtige vej at gå, ligesom kontrollerne for nogle af centrene fortsat er det vigtigste element i indsatsen mod motionsdoping. Men enkelte nævner også udfordringen i at skulle lave en forebyggelsesindsats i forhold til en kultur, hvori kosttilskud og i visse tilfælde også brug af doping er integreret.

Det bliver også kommenteret i de kvalitative udsagn fra spørgeskemaundersøgelsen:

"Det er et problem at balancen mellem et kosttilskud og steroider er SÅ hårfn. Nogle kommercielle centre sælger så mange kosttilskud (f.eks. koffeinpiller!!) at grænsen til at tage en anden pille som er ulovlig/farlig er SÅ hårfn, at de unge ikke kan skelne mellem det."

Blandt forslagene til forebyggelsesinitiativer nævner de interviewede foredrag i centrene, kampagner, der i mere direkte form formidler bivirkninger og konsekvenser af dopingbrug, og brug af bl.a. sociale medier med henblik på at nå ud til flere unge.

Centrenes idéer til konkrete forslag uddybes i de kvalitative udsagn fra spørgeskemaundersøgelsen:

"Det kunne være fint, om der måske blev holdt nogle workshops omkring doping et par gange om året, både for, at dem, som gør brug af det, kommer til at kende risikoen for bivirkninger, men mindst lige så meget, så forældre, der også træner, ved, hvad de skal være opmærksomme på hos deres unge drenge, der vokser lidt for hurtigt :-)."

"Oplysning om risikoen ved at tage doping. Oplysning om alternativer, valid rådgivning om kost og kost tilskud, der kan anvendes i stedet. Unge søger info på nettet, og der er alt for meget usaglig vejledning at falde over dér!"

"Vi har i centrets personalegruppe snakket løst om, hvad vi kan gøre for at tage fat i folk, som vi mistænker for at dope sig. Det er bare rigtig svært at gøre i praksis [...] Jeg synes det kunne være en god idé, hvis man allerede i folkeskolen (f.eks. i 9. og 10. klasse) [...] tager fat i 'problemet' som forebyggelse ved at informere om doping. Jeg tror ikke, det er nok, at der kommer et par konsulenter ud og fortæller, hvor farligt det er."

Generelt fremhæves netop de unge som centrale i forebyggelsesindsatsen, da de er mest modtagelige over for påvirkning både for og imod brug af doping. Ifølge de interviewede er der dog også dopingbrugere, der er helt uden for rækkevidde, og det handler derfor om at nå dem, der kan guides i en anden retning. Hvad angår synlighed kan det endelig konstateres, at centrene i højere udstrækning kunne tænke sig Anti Doping Danmarks tilstedeværelse 'on spot'. Det ses f.eks. af de kvalitative udsagn fra spørgeskemaerne:

"Jeg vil ønske, de var mere synlige, når de kom, og tog sig tid til at snakke med medlemmerne og personalet."

"Jeg savner generelt besøg fra konsulenter, da vi er [anonymiseret] og ikke har haft besøg de sidste to år. Det rygtes og trækker kedelige typer til vores center, da vi også er bemandet meget få timer i løbet af eftermiddagen."

"Som nævnt mangler jeg generel synlighed. Flere besøg, mere oplysende materiale."

Ønsket om mere synlighed bekræftes endvidere af spørgeskemaundersøgelsen. På spørgsmålet: "Anti Doping Danmark er *ikke* synlig nok i centrene", svarer 23,1 pct., at de er enten 'uenige' eller 'meget uenige'. Heroverfor står, at 46,2 pct. enten er 'enige' eller 'meget enige'. 26,4 pct. svarer 'hverken/eller'.

Man kan selvsagt spørge, hvor meget synlighed, der skal til, før det er nok, men en vis utilfredshed møder man altså her.

Gavner en aftale med ADD?

Trods nogle centres kritikpunkter er der blandt centre med aftale bred tilslutning til, at det overordnet gavner at lave en aftale med Anti Doping Danmark om dopingbekæmpelse. Det kan ses af nedenstående tabel.

Tabel 14: Mener du generelt, at det gavner at indgå en aftale om dopingbekæmpelse med Anti Doping Danmark?

	Ja	Nej	Ved ikke
Mener du generelt, at det gavner at indgå en aftale om dopingbekæmpelse med ADD? (centre, der angiver at have en aftale ADD) (n=93)	78,5 %	10,8 %	10,7 %
Mener du generelt, at det gavner at indgå en aftale om dopingbekæmpelse med ADD? (centre, der angiver ikke at have en aftale med ADD) (n=80)	36,3 %	35,0 %	28,7 %

For centre uden aftale er billedet mere tvetydigt, hvilket ikke er overraskende.

Fordelingerne har ikke flyttet sig væsentligt sammenlignet med svarene fra 2010-undersøgelsen, hvor lidt flere, 83 pct., dog svarede ja. Det lille fald i positive tilkendegivelser angående gavnigheden ved en aftale med Anti Doping Danmark kan skyldes forskelle i de to undersøgelsers repræsentativitet, og under alle omstændigheder er forskellen så lille, at den generelle høje opslutning til gavnigheden af ADD-aftaler må siges at være nogenlunde uændret.

Hvorfor aftaler ikke gavner

De få centre *med* en ADD-aftale, som har svaret nej til, at den gavner, er efterfølgende blevet bedt om at uddybe hvorfor:

"Risikoen for at blive taget som dopingmisbruger er alt for lille – [en] næsten ikke eksisterende risiko. Centret bør have ansvaret for at udpege personer, der skal dopingtestes. Dette vil i den grad fremme dopingbekæmpelsen."

"De er ikke gode nok til at være synlige, og dermed opnår de ikke den fornødne præventive effekt".

1. Der mangler forebyggende materiale og oplysning på skoler og institutioner,
2. Det er for dyrt,
3. Kontrollen er for lemfældig,
4. Sanktioner er for vage,
5. Det er for omstændeligt at få besøg af ADD,
6. Indsatsen i andre idrætsgrene er også for svag."

"Jeg mener ikke, at man skal blande sig i, hvad folk putter i kroppen og desuden kan jeg absolut ikke se en præventiv effekt af tests. Der vil ALTID være brug af doping, og oftest er det dem, der er dopede, der har størst respekt for centret og dets regler."

"3.500 medlemmer. De kommer to gange i året. Altså fire personer testes. Det er lavt procentmæssigt."

"Folk, der vil bruge doping og træne i de store kæder, gør det uanset hvad. Ligesom med alle andre typer stoffer er det en endeløs kamp, og måske bruger vi for mange unødvendige ressourcer på det."

Blandt centrene, som har fravalgt en aftale og ikke mener, at den gavner, møder man ud-sagn, som berører relevans og ansvarsforflygtigelse:

"Mener ikke, det er relevant, da vi ikke har en målgruppe, der benytter doping. Ingen lø-se vægte, ingen bænkpres eller andre tunge løft, som henvender sig til bodybuildertyper. Vores medlemmers gennemsnitlige alder er ca. 43 år, er på motionistplan, 70 pct. kvin-der."

"Folk, der træner i centre, der er medlem, træner bare i de timer, hvor Anti Doping Danmark ikke kommer der."

"At overgive ansvaret for dopingmisbrug bliver let en sovepude. Så slipper man for den meget ubehagelige opgave, som det er at konfrontere oplagt dopede personer. Dermed kan de fleste, der bruger doping, fortsætte uhindret. Af egen erfaring er det således, at når en bliver konfronteret og bortvist af centret, forsvinder de andre misbrugere i frygt for, at de er de næste. Forstået på den måde, at hvis det er centret, der er 'dopingpoliti', føler de sig overvåget hele tiden i modsætning til at risikere at blive udtaget ved et besøg af Anti Doping Danmark. Hver gang jeg har bortvist en klart dopet, er der forsvundet en mindre flok, og sjovt nok flytter de altid til et center, der er med i Anti Doping Dan-mark."

"De [ADD, red.] har intet fagligt grundlag. Alt deres propaganda bygger på noget, de har hørt."

Hvorfor aftaler gavner

De 73 centre, der har svaret 'ja' til, at aftalen med Anti Doping Danmark har gavnet, er blevet bedt om at afkrydse en række svarmuligheder angående, hvilken gavn centret har haft af aftalen. Svarerne fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 15: Hvordan har aftalen med Anti Doping Danmark generelt gavnet dit center? (sæt gerne flere krydser)

	Antal	Pct.
Vi har fået et bedre træningsmiljø	17	23 %
Vi har fået flere medlemmer	2	2,7 %
Vores medlemmer føler sig mere trygge	43	58,9 %

Flere af centrene har i de opfølgende spørgsmål uddybet, hvorfor en aftale med Anti Do-ping Danmark gavner centret, og for dem gælder:

"Vi har ikke et reelt problem hos os, men er udelukkende med for at støtte op om det gode arbejde, som Anti Doping Danmark laver. Syntes det burde være lovpligtigt!"

"Jeg tror, at dét, at folk ved, at de kan risikere at blive testet, afskrækker nogle af dem, der doper sig, fra at melde sig ind, og det er godt, at der bliver sorteret nogle fra allerede pga. smiley'en i indgangen."

"Det er blevet omtalt blandt dopingbrugere, at der testes, og at lederen i centret er opmærksom på det."

"De, som tog doping, har meldt sig ud og er flyttet til andre centre."

Centre uden aftale er også blevet bedt om at uddybe, hvorfor de alligevel mener, at en aftale med Anti Doping Danmark gavner. Svarene afspejler bl.a., at en aftale kan være fin at indgå, men ikke er relevant for deres centre:

"Jeg er meget imod doping, så ja, de rette centre vil det gavne rigtig meget. Og især de unge mænd. De er slet ikke klar over konsekvenserne."

"Synlighed. At signalere, at 'her vil vi ikke tolerere doping'. Vores center er dog en fysioterapi, og målgruppen er ikke dopingsegmentet."

"Det kan være en stor opgave at stå alene med. Derudover er det et godt signal at sende, at man ikke accepterer brugen af doping, og at der derfor er indgået en aftale med specialisterne på området."

Flere af centrene uden aftale uddyber på anden vis, hvorfor de har fravalgt et samarbejde med Anti Doping Danmark. Et af disse centre uddyber:

"Det sender et godt signal udadtil for medlemmer og sparringspartnere. Vi har været medlem og synes, det er alt for dyrt at betale såååå mange penge for, at de kommer ud. Vi ville gerne være medlem igen, hvis de kunne sænke deres priser og gøre mere for de enkelte centre. Være mere synlige, have mere reklamemateriale og beskrivelser af, hvorfor doping er dårligt. Men pt. er det ikke realistisk for os at betale så meget, som de forlanger. Vi synes personligt, at det skal være gratis, hvis vi skal doping til livs i Danmark – mange centre er ikke med, fordi det er for dyrt og koster. Vi er mange centre, der kæmper nok i forvejen med de store kæder, som bombarderer os og lægger sig ned ved siden af os mindre centre og dumper priserne."

I interviewene med centre med ADD-aftale er der ikke spurgt direkte ind til, om det gavner at have en aftale. Men flere af de interviewede kommer alligevel ind på aspekter, der vedrører, hvordan de har gavn af samarbejdet. Flere fremhæver, at Anti Doping Danmarks synlighed og skiltet med den glade smiley er med til at sikre, at nogle potentielle dopingbrugere fravælger netop deres center. Enkelte nævner også tryghed som en gavnlig effekt, da det eksempelvis kan øge trygheden hos forældre til unge under 18 år, hvis centret har en ADD-aftale.

Hvad skal der til for at opnå en optimal indsats mod motionsdoping?

Afsluttende har centre, der har angivet, at de har en aftale med ADD, fået stillet en række spørgsmål, der søger at afdække, hvilke elementer der er vigtige i en optimal antidopingindsats. Spørgsmål og svar fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 16: Hvor vigtige er følgende elementer for en optimal antidopingindsats i dit motions/fitnesscenter?

	Slet ikke vigtigt	Ikke vigtigt	Hverken/eller	Vigtigt	Meget vigtigt	Ved ikke
Synlighed af Anti Doping Danmarks konsulenter/kontrollanter i centret (n=79)	2,5 %	3,8 %	15,2 %	36,7 %	40,5 %	1,3 %
ADD-konsulenterne/-kontrollanternes adfærd i centret (n=80)	1,3 %	3,8 %	8,8 %	45,0 %	35,0 %	6,3 %
Uddannet personale i centret og/eller personale med erfaring (n=80)	2,5 %	6,3 %	18,8 %	43,8 %	22,5 %	6,3 %
Hurtig udrykning i forbindelse med konkrete problemer (n=81)	0,0 %	0,0 %	4,9 %	34,6 %	54,3 %	6,2 %
Oplysnings- og forebyggelsesmateriale, f.eks. plakater og flyers målrettet medlemmer (n=80)	3,8 %	7,7 %	17,9 %	48,7 %	17,9 %	3,8 %
Uddannelse af centrrets personale i dopingbekæmpelse (n=82)	2,4 %	4,9 %	24,4 %	40,2 %	17,1 %	11,0 %
Muligheden for rådgivning fra Anti Doping Danmark i forhold til konkrete problemer i centret (n=80)	1,3 %	2,5 %	11,3 %	53,8 %	25,0 %	6,3 %
Dopingtest af medlemmer (n=81)	2,5 %	1,2 %	9,9 %	39,5 %	43,2 %	3,7 %

Man skal først og fremmest hæfte sig ved, at centrene anfører, at synligheden af fitnesskonsulenterne i centrene i kombination med hurtig udrykning ved konkrete problemer er meget vigtige elementer i en optimal indsats. Set i forhold til det tidligere spørgsmål om, hvorvidt Anti Doping Danmark var synlige nok i centrene, er her et område, der synes at kalde på opmærksomhed. Synligheden er vigtig for centrene, men mange centre finder som nævnt ikke, at Anti Doping Danmark er synlig nok.

Også konsulenterne adfærd bedømmes som vigtig. Der er ikke andre steder i skemaet blevet spurgt til fitnesskonsulenterne adfærd, så der er ikke grund for at anføre, at den er uhensigtsmæssig – måske har fitnesskonsulenterne hensigtsmæssige adfærd tværtimod vist, hvor vigtige de er. Dette understøttes af de kvalitative interview, hvor de interviewede fra centre/kæder med ADD-aftale fremhæver, at fitnesskonsulenterne gør et godt stykke arbejde set fra deres synspunkt. Uden at det dog ændrer på, at flere stadig ønsker en højere grad af synlighed fra Anti Doping Danmarks side.

Uddannelse og erfaring blandt personalet i centrene lægges der også stor vægt på, ligesom muligheden for rådgivning og oplysningsmateriale. Endelig mener en stor andel af centrene med ADD-aftale, at dopingkontrollen er et centralt element i dopingbekæmpelsen.

I forhold til spørgsmålet om uddannelse og erfaring i centrene bør det bemærkes, at flere af de interviewede centre med og uden ADD-aftale peger på den hårde priskonkurrence som en udfordring for dopingbekæmpelsen. De interviewede fremhæver bl.a., at fokus på pris frem for kvalitet har haft betydning for bemanningen i nogle centre, herunder antallet af ansatte og personalets uddannelse og erfaring med antidopingarbejde.

Det kan ifølge flere af de interviewede være med til at skabe grobund for et dopingmiljø, hvis det er lettere at 'gemme sig', eller personalet ikke har den fornødne erfaring med at håndtere mulige dopingbrugere:

"Men det er vel også et spørgsmål om, at man – især i de store centre – har unge mennesker, der står i receptionen kontra et brød på 100 kg. Hvor meget går man hen og siger, når man ved, de har en tendens til at være aggressive. Så er det ikke særlig fedt for hende på 22 år i receptionen at skulle gå hen og tage en snak."

Center/kæde 2 med ADD-aftale

Et andet aspekt er ifølge nogle af de interviewede, at billigere centre med lav bemanning ikke kan tilbyde medlemmerne den samme rådgivning vedrørende optimal træning og kost, hvilket kan få nogle medlemmer til at bruge dopingmidler som en genvej.

"Fordi man træner billige steder, som ikke vejleder og instruerer, hvilket så medfører, at man frister unge mennesker. De synes, det er underligt, at de ikke vokser, fordi man har den dårligt tilrettelagte træning, og så fristes man også af at pumpe sig med det skidt."

Center/kæde 1 med ADD-aftale

I DFHO vurderer man ikke, at problemstillinger omkring bemanningen og udskiftning af personale i centrene generelt har nogen betydning for effektiviteten af antidopingindsatsen, og det er DFHO's indtryk, at der finder en god dialog sted mellem de store kæder og Anti Doping Danmark, såfremt der skulle opstå konkrete udfordringer.¹⁰¹

Centre uden aftale med Anti Doping Danmark

Centre, der i spørgeskemaet har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark, er blevet bedt om at svare på en række spørgsmål vedrørende deres specifikke forhold.

Hvorfor har centrene fravalgt en aftale med Anti Doping Danmark?

Centre uden en ADD-aftale har fået et selvstændigt spørgsmål om, hvorfor de har fravalgt at indgå aftale med Anti Doping Danmark om dopingbekæmpelse. Svarene på det spørgsmål fremgår af nedenstående tabel.

¹⁰¹ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

Tabel 17: Hvorfor har motions-/fitnesscentret ikke indgået aftale med Anti Doping Danmark vedrørende dopingbekæmpelse (sæt gerne flere krydser)? (N=82)

	Antal	Pct.
Det er for dyrt	41	50,0 %
Vi har tidligere haft dårlige erfaringer med samarbejdet med Anti Doping Danmark	6	7,3 %
Vi opfatter ikke os selv som et motions- og fitnesscenter	8	9,8 %
Jeg vidste ikke, at det er muligt at indgå aftale med Anti Doping Danmark	4	4,9 %
Jeg er principielt imod dopingkontrol i motions- og fitnesscentre	4	4,9 %
Centret ser ikke noget forkert i, at medlemmer anvender doping	1	1,2 %
Centret ville miste medlemmer, hvis Anti Doping Danmark kom i centret	3	3,7 %
Doping er ikke et reelt problem i centret	44	53,7 %
Centret håndterer selv eventuelle dopingproblemer	33	40,2 %
Jeg mener, at dopingkontrol i motions- og fitnesscentre krænker medlemmernes privatliv	5	6,1 %

Det fremgår, at et flertal af centrene svarer, at doping ikke er et reelt problem i deres respektive center. Mange mener også, at ordningen er for dyr. Herunder gælder det, at 25,6 pct. af respondenterne mener, at det *både* er for dyrt, og at centret ikke har et dopingproblem.

Desuden peger 40 pct. på, at de selv håndterer eventuelle dopingproblemer, mens knapt 10 pct. slet ikke ser sig selv som et (traditionelt) motions- og fitnesscenter og derfor fravælger en aftale. Der er tale om centre, der ofte henvender sig til specielle målgrupper, f.eks. ældre og kvinder. Endvidere har seks centre fravalgt at have en aftale på grund af dårlige erfaringer med Anti Doping Danmark.

Relativt få centre fravælger en aftale pga. hensynet til medlemmers privatliv, frygten for at miste medlemmer, principiel modstand mod dopingkontrol i fitnesscentre eller manglende kendskab til muligheden. Og blot ét enkelt center ser ikke noget forkert i, at medlemmerne anvender doping.

Nogle af de grunde, der ligger bag fravalget om en aftale, fremgår også af de uddybende kommentarer fra spørgeskemaundersøgelsen:

"Vi gør selv meget for at forebygge doping, jeg mener, at når centre overgiver dette til det offentlige, fralægger de deres ansvar. I den virkelige verden er det de store centre/kæder, der fra starten ønskede dopingkontrol for at pleje deres image, der har de største problemer med doping."

"Give penge for, at de kommer på besøg 1 til 2 gange årligt, hjælper ikke noget."

"Vi håndterer selv problemet sammen med politiet."

"Anti Doping Danmark lever ikke op til vores krav om dopingkontrol."

"Ikke relevant i et crossfit-center."

De tre udsagn vedrørende pris, manglende relevans, og at eventuelle problemer håndteres af centret selv, er ligeledes de tre udsagn, som de interviewede centre uden aftale fremhæver, når de nævner årsagen til ikke at indgå aftale.

"Fordi jeg synes, det er helt vildt dyrt for sådan et lille center her. Med 350 medlemmer. Det koster jo en formue. Så derfor har jeg valgt at sige nej tak til det. Jeg kan ikke forstå, at det skal være så dyrt for sådan et lille center. Det koster jo det samme uanset hvad, og det kan jo ikke være meningen."

Center/kæde 1 uden ADD-aftale

Det bør det nævnes, at flere centre uden aftale ikke ved, hvad en aftale med Anti Doping Danmark i dag koster og inkluderer. Generelt peger flere af de interviewede uden ADD-aftale også på, at de ikke ser deres medlemmer som værende i risiko for at tage doping – de henviser typisk til, at de har mange ældre, overvægtige eller kvinder blandt medlemmerne.

"[Vi] lægger meget op til det her med, at man skal komme som man er, og det er træning helt nede på jorden. Vi har ikke alle de her instrumenter, som inviterer til at stå og have fokus på, hvordan ens krop ser ud. Overhovedet ikke. Vi har en dresscode, der hedder, at vi ikke vil se bar hud [...] Så vi forsøger faktisk at lave et setup, hvor der er plads til alle. Selvfølgelig kunne de her typer også komme, men de kommer ikke."

Center/kæde 2 uden ADD-aftale

Blandt de traditionelle fitnesscentre uden aftale, som potentielt kan have dopingbrugere blandt medlemmerne, nævner de interviewede, at de tager sagen i egen hånd, hvis der opstår mistanke om doping. Faktisk vurderer ét af centrene, som tidligere havde en ADD-aftale, at den var blevet en sovepude, og at centret nu meget mere aktivt selv holder potentielle dopingbrugere ude af centret. Herunder taler centerlederen bl.a. om kost med medlemmerne, hvor det samtidig er muligt at tage snakken om doping – om bivirkningerne og risikoen ved at tage stofferne.

Har centre uden aftale overvejet at indgå en aftale?

Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark, er også blevet spurgt, om de har overvejet at indgå aftale. Svarfordelingen fremgår nedenfor.

Tabel 18: Har du overvejet at indgå aftale med Anti Doping Danmark om bekæmpelse af doping i motions-/fitnesscentret? (N=80)

	Antal	Pct.
Ja	24	30,0 %
Nej	45	56,3 %
Centret er en del af et kædesamarbejde og kan ikke selvstændigt vælge	6	7,5 %
Ved ikke	5	6,3 %

Størstedelen af centrene har ikke overvejet at indgå en aftale med Anti Doping Danmark (56,3 pct.). Underliggende gælder det i den forbindelse, at størstedelen af de centerledere, som har overvejet en aftale, fravalgte det, fordi det er for dyrt.

Af de centre, hvor oplevelsen af Anti Doping Danmark har været negativ, er en aftale ikke overvejet. De samme gælder for centre, som af forskellige årsager ikke ser sig selv som motions- og fitnesscentre. Endelig gælder det, at centre, der ikke ser doping som et problem eller håndterer dopingproblematikken selv, er mindre tilbøjelige til at overveje en aftale.

I forlængelse heraf viser interviewene med centre/kæder uden aftale, at de ikke ser negativt på Anti Doping Danmark, ligesom de opfatter Anti Doping Danmarks indsatser og medarbejdere som professionelle. Det handler derimod om manglende relevans og for høj pris.

Hvor mange centre er blevet opsøgt af Anti Doping Danmark?

Centre uden ADD-aftale er også blevet spurgt om, hvorvidt de har oplevet, at Anti Doping Danmark har opsøgt centrene uopfordret, f.eks. for at indgå en aftale om dopingbekæmpelse. Svarene fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 19: Har Anti Doping Danmark uopfordret opsøgt dit center med henblik på f.eks. at indgå en aftale om dopingbekæmpelse? (N=79)

	Antal	Pct.
Ja	14	17,7 %
Nej	55	69,6 %
Ved ikke	10	12,7 %

Det kan ses, at flertallet af centrene tilsyneladende ikke har haft uopfordrede besøg fra Anti Doping Danmarks side med henblik på at indgå dialog om en aftale. Kun 17,7 pct. svarer 'ja' til spørgsmålet.

Ingen af de interviewede centre er efter eget udsagn blevet opsøgt af Anti Doping Danmark med henblik på en aftale. For nogle gælder, at de angiveligt er blevet opsøgt vedrørende manglende skiltning, men i den forbindelse har der ikke været snak om indgåelse af en aftale med Anti Doping Danmark.

Ville en prisnedsættelse medføre en aftale med Anti Doping Danmark?

Lidt over en tredjedel af centrene ville overveje at indgå en aftale, hvis prisen på aftalen med Anti Doping Danmark var lavere. Det kan ses af nedenstående tabel.

Tabel 20: Prisen for en standardaftale med Anti Doping Danmark er 8.500 kroner pr. center pr. år. Ville en eventuel prisnedsættelse for aftalen vedrørende bekæmpelse af motionsdoping medføre, at motions-/fitnesscentret ville overveje at indgå et samarbejde med Anti Doping Danmark? (N=79)

	Antal	Pct.
Ja	28	35,4 %
Nej	26	32,9 %
Måske	17	21,5 %
Centret kan ikke selvstændigt beslutte at indgå aftale med ADD	3	3,8 %
Ved ikke	5	6,3 %

Svarene stemmer overens med, at 41 af centrene, svarende til 50 pct. af de, der angiver ikke at have en ADD-aftale, mener, at aftalen er for dyr, og at de derfor ikke har indgået en sådan. Blandt de centre, der har svaret 'ja' eller 'måske' til spørgsmålet om, hvorvidt en prisnedsættelse ville medføre, at de ville overveje et samarbejde, ligger det angivne acceptable prisniveau på 2.000 kroner i gennemsnit.

Da prisen tilsyneladende betyder meget for centrene, er de efterfølgende blevet spurgt om, hvorvidt de har kendskab til, at Anti Doping Danmark i visse tilfælde kan indgå en billigere aftale med centrene. Svarfordelingen fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 21: Er du bekendt med, at Anti Doping Danmark i særlige tilfælde kan indgå aftaler med lavrisikocentre til reduceret pris (4.000 kroner pr. center pr. år)? (N=79)

	Antal	Pct.
Ja	2	2,5 %
Nej	77	97,5 %

Som det kan ses, er stort set ingen af centrene klar over, at det er muligt at indgå en aftale som lavrisikocentre til reduceret pris.

Centre med aftale: Prisen på aftalen med Anti Doping Danmark

Også centre med aftale er blevet spurgt til deres syn på prisen. Blandt de respondenter, der har angivet selv at have indgået aftalen med Anti Doping Danmark, mener majoriteten, at aftalen er dyr. Et stort mindretal mener dog, at prisen er rimelig.

Tabel 22: Hvad er din vurdering af prisen på den samarbejdsaftale vedrørende dopingbekæmpelse, I har med Anti Doping Danmark?

	Den er dyr	Prisen er rimelig	Den er billig	Ved ikke
Hvad er din vurdering af prisen? (n=22)	54,5 %	40,9 %	0,0 %	4,5 %

Det kan også tilføjes, at ingen finder, at aftalen er billig. Generelt må det siges, at fitnessbranchen mener, at aftalen er dyr for dem, hvilket også var en væsentlig pointe i undersøgelsen fra 2010.

De uddybende besvarelser viser i overensstemmelse hermed, at prisen for en samarbejdsaf-
tale fylder meget i centrenes bevidsthed:

"Da vi er et center med hovedsageligt den modne og ældre befolkning som kunder, har
de sidste besøg ikke ført til testning. Så for et lille center som vores, er prisen derfor ret
høj."

"Det er dyrt, fordi prisen ikke er lige for foreningscentre og kommercielle centre. Endnu
en konkurrenceforvridning."

"Får alt for lidt for pengene og kan ikke forstå, at det skal koste penge for os, når al an-
den idræt får det gratis???"

I forbindelse med evalueringens kvalitative interview kommer både brancheorganisationen
DFHO samt nogle af de interviewede centre/kæder ind på, at ordningen efter deres me-
ning bør ændres, så det offentlige, eventuelt via Anti Doping Danmark, afholder alle udgif-
ter til forebyggelse og kontrol.

Ifølge DFHO er prisen på de nuværende aftaler således en afgørende barriere for at få flere
centre omfattet af Anti Doping Danmarks arbejde. Især de centre, som ikke er medlem af
DFHO, har over for DFHO peget på, at den økonomiske byrde er stor – især hvis virksom-
heden har flere centre. DFHO mener, at den økonomiske barriere helt bør fjernes ved at
lade antidopingindsatsen være fuldt finansieret af offentlige midler, eventuelt via de øgede
midler til Anti Doping Danmark, der blev sikret i sidste års politiske stemmeaftale på
idrætsområdet. Endelig peger DFHO på, at hvis man vil have en landsdækkende indsats i
alle private fitnesscentre, må man sikre, at samtlige af Anti Doping Danmarks aktiviteter er
finansieret via den generelle bevilling, så Anti Doping Danmarks viden og kompetencer
stilles til rådighed for alle på samme vis, som det sker over for foreningsidrætten.¹⁰²

Én af de interviewede med ADD-aftale peger desuden på de små centres rolle i forhold til
at skulle administrere bekæmpelsen af et samfundsproblem:

"Jeg synes, det er absurd, at man som kommercielt center står med et ansvar for at skulle
administrere kriminel adfærd. Alle andre kriminelle ting sørger politiet for, og det beta-
les via skatteydere. At jeg skal stå som privat ejer med en lille del af min forretning og
have et ansvar for at betale, synes jeg er dybt urimeligt. Den officielle sport er betalt, fi-
nansieret via skatteyderne. [...] Det er ulovligt, det er sundhedsskadeligt, det er noget,
der presser vores sundhedssektor senere. [...] Altså, jeg synes, det er mange penge for at
have en smiley siddende på døren. Det må jeg sige. Det er dybt urimeligt. Jeg kan gå ned
i min gamle vægtløfterklub, og der risikerer de at snuppe alle, der sidder dernede, og det
koster dem umiddelbart ikke en krone, da det er skatteyderne, der betaler."

Center/kæde 1 med ADD-aftale

Ligeledes fremhæver en anden af de interviewede uden ADD-aftale, at han synes, det er
uretfærdigt, at centrene pålægges ansvaret og udgiften for noget, som deres kunder gør:

¹⁰² Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

”Hvis jeg har købt en bil og kører for stærkt ude på motorvejen, er det så bilforhandleren, der skal betale fartbøden eller hvad? Det er jo sådan, vi ser det. Der er nogle, der har fået et produkt i hånden. Nogle misbruger det, og nogle gør ikke. Men hvorfor er det os som leverandører, der skal betale for at sørge for, at der ikke er nogen, der misbruger det?”

Center/kæde 2 uden ADD-aftale

Fællesspørgsmål til centre med og uden ADD-aftale

Alle motions- og fitnesscentre i spørgeskemaundersøgelsen er endelig blevet stillet en række fælles spørgsmål, der afrapporteres i det nedenstående. Først kigger vi på den generelle tilfredshed med Anti Doping Danmark blandt centrene.

Den generelle tilfredshed med Anti Doping Danmarks arbejde

Hvad er den generelle tilfredshed med Anti Doping Danmarks arbejde? Alle centrene er blevet stillet spørgsmålet, og her kan konstateres betydelige forskelle mellem centre, der angiver de har en aftale, og de, der ikke har en aftale.

Blandt alle centrene svarer den største andel 'hverken/eller', mens 34,2 pct. erklærer sig 'tilfreds' eller 'meget tilfreds'. Lidt under hvert femte center er enten 'utilfredse' eller 'meget utilfredse'.

Tabel 23: Hvor tilfreds er du generelt med Anti Doping Danmarks arbejde for et dopingfrit motions- og fitnessmiljø?

	Meget utilfreds	Utilfreds	Hverken/eller	Tilfreds	Meget tilfreds	Ved ikke
Alle centre (n=171)	9,4 %	7,6 %	37,4 %	27,5 %	4,7 %	13,5 %

Man kan ikke sige, at dette afspejler en markant tilfredshed, men de overordnede svarafgivelser dækker over markante forskelle mellem centre, der har en aftale, og centre uden. Det fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 24: Hvor tilfreds er du generelt med Anti Doping Danmarks arbejde for et dopingfrit motions- og fitnessmiljø?

	Meget utilfreds	Utilfreds	Hverken/eller	Tilfreds	Meget tilfreds	Ved ikke
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=82)	7,3 %	2,4 %	32,9 %	46,3 %	8,5 %	2,4 %
...i forhold til...						
Centre, der har angivet, at de <i>ikke</i> har en aftale med Anti Doping Danmark (n=75)	13,3 %	13,3 %	42,7 %	8,0 %	1,3 %	21,3 %

Centre med aftale er i markant større udstrækning tilfredse med Anti Doping Danmarks arbejde for et dopingfrit motions- og fitnessmiljø end centre uden aftale. Forskellen er fundet statistisk signifikant.

Set i forhold til centre med aftale er det set fra Anti Doping Danmarks synspunkt positivt, at de, der samarbejder, også kan se nytten heraf. Til gengæld henstår der formentlig et arbejde med at overbevise centre uden aftale om, at det er et relevant samarbejde, hvis det i sig selv er et hensigtsmæssigt mål at få dem med.

Årsagen til, at centre uden aftale er relativt utilfredse, kan have flere forklaringer. Det kan eksempelvis skyldes dårlige erfaringer med Anti Doping Danmark, utilfredshed med lovgivningen og praksis på området eller slet og ret, at en del centre finder Anti Doping Danmarks arbejde irrelevant for dem. Således er det påfaldende, at cirka 43 pct. af centrene uden aftale her svarer 'hverken/eller'.

Det er desuden påfaldende, at både centre med og uden aftale svarer klart mere negativt på spørgsmålet om, hvor tilfreds man er med Anti Doping Danmarks generelle arbejde i sammenligning med spørgsmålet om, hvorvidt det gavner at indgå en aftale om dopingbekæmpelse med Anti Doping Danmark (tabel 14).

Det er ikke muligt ud fra undersøgelsen at give en sikker tolkning på denne forskel. Men de uddybende kommentarer kunne indikere, at centrene i forhold i spørgsmålet om Anti Doping Danmarks generelle arbejde i mindre grad forholder sig til den konkrete indsats i centrene og mere til det samlede 'set-up' i forhold til dopingbekæmpelsen i motions- og fitnesscentre – fra pris over relevans til den lovbestemte mærkningsordning.

"Anti-dopingsarbejdet bør være mere nuanceret. Det giver ingen mening at ville have genoptræningsklinikker ind under smileyordningen. Man skulle hellere bruge ressourcerne dér, hvor dopingbrugerne er. Kommunernes træningscentre, der hører ind under jobcentre, er jo heller ikke med i ordningen."

"Synes selve ideen omkring anti-doping er rigtig god. Men skal man gøre noget ved problemet, skal det gøres lovpligtigt, og kontrollen skal være oftere. Enten skal det være gratis eller også en meget lav pris, så alle størrelser af centre kan være med på ordningen."

"Forebyggelse frem for straf. Smileyordningen er decideret idiotisk. Det gør det nemt for brugerne at finde frem til de centre, hvor de kan træne, hvis de er blevet smidt ud af et center med samarbejde med Anti Doping Danmark..."

"Ja, der burde være en mulighed for at slippe for at have en negativ smiley i døren. Jeg går ikke ind for doping på nogen måde. Men mit center er meget anderledes end andre centre. Her er kun kvinder og ingen vægte. Så jeg har ingen grund til at mistænke nogen af mine piger. [...] Jeg vil ikke betale 8.000 for noget, jeg ikke kan bruge til noget."

"Hvis vi som samfund ønsker at gøre noget effektivt i forbindelse med dopingbekæmpelse er det væsentligt, at vi netop som samfund påtager os ansvaret for at afhjælpe problemet. [...] I relation til allokering af ressourcer bør det ikke være motionscentre, alene, som bør betale. I et stærkt konkurrencepræget marked som i DK vil det specielt for de mindre selvstændige centre være en betydelig økonomisk post at skulle bære det uden offentlig støtte."

Er doping et generelt problem for fitness- og motionssektoren?

Mange af fitnesscentrene mener, at brugen af dopingmidler er et problem for branchen.

Alle centre – med og uden ADD-aftale – er blevet bedt om at vurdere spørgsmålet, og som det fremgår af nedenstående tabel, mener næsten halvdelen, at der er et problem. 40,5 pct. svarer 'hverken/eller', og blot 10,4 pct. svarer afvisende.

Tabel 25: Anser du brugen af doping eller præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitness-sektoren?

	Antal	Pct.
Ja, det er et problem	85	49,1 %
Hverken/eller	70	40,5 %
Nej, det er ikke et problem	18	10,4 %

Krydstabulerer man spørgsmålet med spørgsmålet om, hvorvidt centret har en aftale med Anti Doping Danmark eller ej, så angiver de, der har en aftale, at det i større grad er et problem, end de, der ikke har en aftale. Det kan ses nedenfor. Forskellen er fundet statistisk signifikant.

Tabel 26: Anser du brugen af doping eller præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitness-sektoren? Krydstabulering med aftale/ikke aftale med Anti Doping Danmark 2010-tal i parentes

	Ja, det er et problem	Hverken/eller	Nej, det er ikke et problem
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=84)	54,8 % (2010: 53 %)	33,3 % (2010: 38 %)	11,9 % (2010: 9 %)
...i forhold til...			
Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (n=74)	40,5 % (2010: 51 %)	52,7 % (2010: 41 %)	6,8 % (2010: 8 %)

Sammenligner man på dette spørgsmål med 2010-undersøgelsen, fremgår det af ovenstående tabel, at der kun er mindre forskydninger i tallene, der formentlig kan skyldes overrepræsentationen af centre med aftale i 2010.

Noget andet er ens egne erfaringer. Her angiver kun et enkelt center at have mange dopingbrugere, mens en majoritet på 58,1 pct. vurderer, at de ikke har nogen dopingbrugere overhovedet, og 39 pct. anfører, at de enten 'har nogle' eller 'kun få'. Det bør her understreges, at dette ikke nødvendigvis siger noget om den reelle forekomst af dopingbrugere.

Tabel 27: Er der dopingbrugere i dit center?

	Antal besvarelser	Pct.
Ja, vi har mange dopingbrugere	1	0,6 %
Ja, der er nogle	18	10,5 %
Ja, men der er kun få	49	28,5 %
Nej, det er ikke min opfattelse	100	58,1 %
Ved ikke	4	2,3 %

Det skal nævnes, at der synes at være et vist sammenfald mellem de centre, der i det foregående spørgsmål angav, at der er et generelt problem med motionsdoping, og så de, der angiver, at de selv har dopingbrugere. Oplever man med andre ord, at der – selv om problemerne måske ikke er store – er dopingbrugere i ens eget center, synes der også at være en tendens til, at man finder, at der er problemer i sektoren generelt.

Er der forskelle mellem antallet af dopingbrugere i centre med eller uden aftale?

Det viser sig desuden, at centre, der har angivet, at de har en med aftale med Anti Doping Danmark, i større udstrækning end centre, der angiver, at de ikke har en aftale, anfører, at de enten har 'nogle' eller 'få' dopingbrugere.

Det fremgår af nedenstående tabel, der viser en krydstabulering mellem centre med og uden aftale med Anti Doping Danmark og spørgsmålet om, hvorvidt der er dopingbrugere i centret. Forskellen er statistisk signifikant.

Tabel 28: Er der dopingbrugere i dit center? Krydstabulering m. aftale/ikke aftale m. ADD

	Ja, vi har mange dopingbrugere	Ja, der er nogle	Ja, men der er kun få	Nej, det er ikke min opfattelse	Ved ikke
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=84)	0,0 %	15,5 %	38,1 %	41,7 %	4,8 %
...i forhold til...					
Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (n=74)	1,4 %	5,4 %	21,6 %	71,6 %	0,0 %

Hvordan har udviklingen i antallet af dopingbrugere været?

På trods af, at mange centre peger på, at der er et problem med dopingbrugere i fitness- og motionssektoren, oplever kun et lille mindretal problemet som stigende. Det kan ses i af tabellen nedenfor, hvor blot 11,8 pct. angiver, at de oplever stigende problemer. 41,2 pct. angiver, at antallet af dopingbrugere er uændret, og 30,9 pct. oplever en faldende tendens. 16,2 pct. 'ved ikke'.

Tabel 29: Oplever du, at antallet af dopingbrugere i dit center inden for de seneste cirka to år har været faldende, uændret eller stigende?

	Faldende	Uændret	Stigende	Ved ikke
Alle centre (n=161)	30,9 %	41,2 %	11,8 %	16,2 %

Deler man respondenterne op i centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark, i forhold til centre uden, kan der ikke konstateres nogen større forskelle.

Tabel 30: Oplever du, at antallet af dopingbrugere i dit center inden for de seneste cirka to år har været faldende, uændret eller stigende? Krydstabulering med aftale/uden aftale med Anti Doping Danmark

	Faldende	Uændret	Stigende	Ved ikke
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=45)	31,1 %	42,2 %	6,7 %	20,0 %
...i forhold til...				
Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (n=21)	33,3 %	42,9 %	14,3 %	9,5 %

I forbindelse med interviewene blev der spurgt ind til centrenes oplevelse af doping som et problem for branchen. Ingen af centrene ser det som en stor udfordring i deres eget center, men de fleste vurderer dog, at doping er en udfordring i branchen som helhed.

Centrenes opfattelse af udbredelsen af doping fremgår desuden af respondenternes kvalitative udsagn fra spørgeskemaundersøgelsen. Nogle typiske kommentarer:

"Synes ikke, det er slemt her, men i [anonymiseret center, red.] havde jeg nogle meget unge mennesker, der alt for hurtigt tog masser af muskelmasse på!"

"Det er blevet for almindeligt for især unge at bruge det, og de kender ikke omfanget af konsekvensen for deres krop og videre liv."

"Generel stor udbredelse blandt unge piger og drenge."

"Jeg ser en øget mængde brugere i en meget tidligere alder end før. Og det er blevet mere 'normalt'."

"Jeg synes, det er et problem, at unge mennesker ødelægger deres liv med noget, de selv anser for 'uskadeligt'. Der er utroligt mange dopingmisbrugere i fitnessmiljøet."

I forhold til de unge som en særlig risikogruppe henviser de interviewede centre/kæder særligt til, at de oplever, at de unge skal leve op til ofte urealistiske kropsidealer fra de sociale medier. En enkelt nævner også, at fitnessbranchen i reklamekampagner er med til at understøtte sådanne kropsidealer.

"Jeg synes altid, der har været meget fokus på det [kropsidealer], men faktisk inden for de sidste 3-4 år synes jeg, det er blevet ret ekstremt. I medierne f.eks. er det lidt eksploderet, hvor man helst skal se ud på en bestemt måde for at være godkendt. Der er mange idealer."

Center/kæde 4 med ADD-aftale

Dette går igen i flere kommentarer fra spørgeskemabesvarelsene:

"Det er meget på de sociale medier, og de unge vil gerne ligne de store fyre."

"Medierne osv. er med til at skabe et forvrænget billede af, hvordan man skal se ud osv., når man træner. Sender et dårligt signal til specielt unge mennesker, der tror, at man kan få store muskler efter få ugers/måneders træning, og så bliver man måske fristet til at ty til sådanne metoder. Oplever at flere personlige trænere også selv tager præstationsfremmende stoffer. Mener der skal en holdningsændring til inden for branchen."

Ifølge de interviewede er de unge mere modtagelige over for påvirkning og har ikke har øje for de konsekvenser, brugen af doping kan have – ikke bare på den korte bane.

"Mænd er helt klart den mest udsatte gruppe, fordi de skal være store, store, men jeg synes også der er kommet en skævvridning i forhold til kvinderne, som også skal være store nu. Det er ligesom blevet det nye, at kvinder også skal være muskuløse."

Center/kæde 2 med ADD-aftale

En faktor, som flere nævner også har ført til øget risiko for doping, er det øgede fokus på konkurrencer i branchen. Flere og flere deltager i fitnesskonkurrencer som Bikini Fitness og Natural Bodybuilding, som Dansk Bodybuilding og Fitness Forbund udbyder. Dette understøttes af tal fra en artikel i Berlingske¹⁰³, hvor antallet af deltagere i Debutantstævnet i bikinifitness f.eks. steg fra 60 i 2013 til 130 i 2014.

"Alle kan stille op, og det oplever jeg også meget som et problem, for Instagram og sådan nogle ting, der bliver folk fremstillet, og det er typisk de helt store, som nok har været på et eller andet, som folk ser op til. Og når de så ikke kan opnå det uden at gøre det [tage doping, red], så vil de selvfølgelig få en tendens til at prøve."

Center/kæde 3 med ADD-aftale

Også i spørgeskemabesvarelsene omtaler nogle centre dette:

"Specielt nu, hvor det er blevet så normalt at stille op til konkurrencer, har jeg i flere centre hørt snakken gå om, hvilke midler man kan bruge, og hvilke der kan spores i hvilke konkurrencer... så måske et øget fokus på de her bikini-/atletkonkurrencer og de centre, hvor de træner."

Netop i forhold til kvinderne er der ligeledes kommet mere fokus på den træned krop, og flere kvinder end tidligere arbejder ifølge de interviewede hen mod en trænet krop. For mændenes vedkommende gælder det derimod, at kropsidealet er blevet mindre i retning

¹⁰³ Sahin (2015).

af de store bodybuilderkroppe, men mindre og meget skarptskårne, veltrænede kroppe. Det gør det sværere at identificere, hvem det er, der faktisk benytter de forbudte stoffer.

I brancheorganisationen DFHO er det vurderingen, at dopingproblemets omfang hverken er væsentligt større eller mindre i forhold til 2008, hvor man indgik sin samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark. Man understreger dog samtidig, at der mangler empiri om effekten af samarbejdet i forhold til spørgsmålet, om det i sidste ende resulterer i færre dopingbrugere.¹⁰⁴

Er der særlige stoffer, der bør testes for?

Et af evalueringens fokuspunkter er spørgsmålet om, hvorvidt de stoffer, der testes for på nuværende tidspunkt, er de rigtige, efter at dopinglisten blev forenklet som led i regeringens handlingsplan fra 2012. Derfor er fitnesscentre blevet spurgt om, hvorvidt der er andre stoffer end anabole steroider, testosteron, væksthormon mv., der bør testes for. Centerledernes svar fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 31: Burde der i forbindelse med Anti Doping Danmarks dopingkontroller testes efter andre stoffer end anabole steroider, testosteron, væksthormon, EPO og sløringsstoffer?

	Antal	Pct.
Ja	55	31,6 %
Nej	44	25,3 %
Ved ikke/ikke relevant	75	43,1 %

Det kan ses, at en stor del af centrene enten ikke har en holdning hertil eller svarer 'nej' til spørgsmålet. 31,6 pct. svarer dog ja.

De, der har svaret ja, er efterfølgende blevet bedt om at uddybe, hvilke andre stoffer der bør testes for. Flere af centrene efterlyser dopingtest for slanke- og væskedrænende præparater. Der nævnes forskellige typer bl.a. efedrin og synefrin. Der efterlyses også tests for præstationsfremmende midler i form af astmamedicin, gigtmedicin samt præparater, der sætter forbrændingen op. Hash, amfetamin og kokain er også nævnt.

Efterspørgslen på tests for andre præparater end dem, som giver øget muskelvækst, kommer til udtryk i de kvalitative udsagn fra spørgeskemaerne:

"Kender ikke produkterne, men det er ikke kun dem, der vil være store, der doper sig, TRI-folk [triatleter] er også mere og mere på banen, og mange gennemfører et løb på f.eks. gigtmedicin eller andet, som hurtigt kan lede folk på et skråplan."

"Der burde testes for fedtforbrændende stoffer. Som det er nu, er det kun de individer, der doper sig til store muskler og lign., der er udsat. Hvad med den store flok kvinder, der popper ulovlige slankepiller og lign. uden en bekymring i verdenen."

¹⁰⁴ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

Af interviewene fremgår det, at centrene generelt har det fint med, at der er fokus på de anabole steroider, men nogle nævner dog, at der er personer, som går gennem kontrollen uden positiv test, selv om de oplever, at personerne har haft en unormal muskeltilvækst. De vurderer, at det i de tilfælde kunne være en fordel at teste for væksthormon. Ligeledes fremhæver flere slankemidler som skadelige set fra et sundhedsmæssigt synspunkt.

DFHO vurderer, at den forenkede dopingliste er dækkende og fornuftig, da den væsentligste samfundsmæssige udfordring i forhold til doping i motionsidrætten, fortsat primært er brug af anabole steroider. Man er heller ikke bekendt med, at problemstillinger som f.eks. træningsafhængighed eller spiseforstyrrelser, som DFHO på anden vis er opmærksom på, skulle give anledning til at overveje at ændre på listen af stoffer, der aktuelt testes for.¹⁰⁵

Hvad har centrene selv gjort?

171 centre har svaret konsistent på et spørgsmål om, hvad centrene selv har foretaget af antidopingrelevante tiltag uafhængigt af en eventuel aftale med Anti Doping Danmark. Centrene har markeret svar i én eller flere kategorier, der fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 32: Hvilke eventuelle antidopingrelevante tiltag udfører motions- /fitnesscentret på eget initiativ (dvs. uafhængigt af en eventuel aftale med Anti Doping Danmark)? (Sæt gerne flere krydser) (n=171)

	Antal	Pct.
Ingen	47	27,4 %
Centret har udformet sin egen formelle dopingpolitik	41	23,9 %
Centret har givet formel eller uformel rådgivning af medlemmer om antidoping	35	20,5 %
Centret har foretaget påtale eller eksklusion af medlemmer, der mistænkes for misbrug af doping	46	26,9 %
Centret har udarbejdet egne informationsmaterialer	8	4,6 %
Centret informerer om centrets dopingpolitik i medlemskontrakter/ved opslag/på hjemmeside	74	43,3 %
Centret har fjernet udstyr, vægte eller foretaget andre fysiske ændringer i centeret	25	14,6 %

Næsten hvert andet center informerer medlemmerne om centrets dopingpolitik, og 23,9 pct. af centrene har udformet sin egen formelle dopingpolitik. Omvendt angiver 27,4 pct. af centrene, at de ikke har foretaget sig noget. 20,5 pct. af centrene har givet en formel eller uformel rådgivning af medlemmer, mens 26,9 pct. har givet påtaler eller ekskluderet medlemmer. Kun få centre har udarbejdet egne informationsmaterialer. 14,6 pct. har fjernet udstyr eller vægte, eller foretaget fysiske ændringer i centeret.

En anden problemstilling vedrører centrenes håndtering af medlemmer, som centrene ved eller formoder har taget noget eller kan være i risikozonen. Her er der eksempler på, at

¹⁰⁵ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

nogle centre vælger selv at tage fat i de pågældende personer fremfor at smide dem ud. To centre – ét med ADD-aftale og ét uden ADD-aftale – nævner, at de hver har haft et medlem, der har taget noget, men som de alligevel har valgt at beholde bl.a. for at undgå, at de ryger videre til et center, hvor de kan få yderligere dårlig påvirkning. Flere centre nævner problematikken i, at medlemmer, de smider ud, kan ende i centre, hvor chancen for, at de stopper brugen af doping, i hvert fald ikke er mindre.

Centrene nævner i øvrigt også, at de forsøger at gribe fat i personerne, før de når til misbruget.

”Jeg lægger en del programmer for unge fyre, og så snart de begynder at snakke om, at de gerne vil være store og stærke, fortæller jeg dem, at de skal holde sig fra alt det her lort. Så jeg prøver at fortælle dem, at det ikke er okay.”

Center/kæde 4 med ADD-aftale

Andre interviewede centre peger endvidere på, at de har politikker for ’de tynde piger’ og tager en snak med denne gruppe af medlemmer, mens dette ikke på samme måde har været tilfældet med personer, de mistænker for at tage ulovlige dopingpræparater. Det er tilsyneladende sværere at henvende sig til gruppen af mulige dopingbrugere.

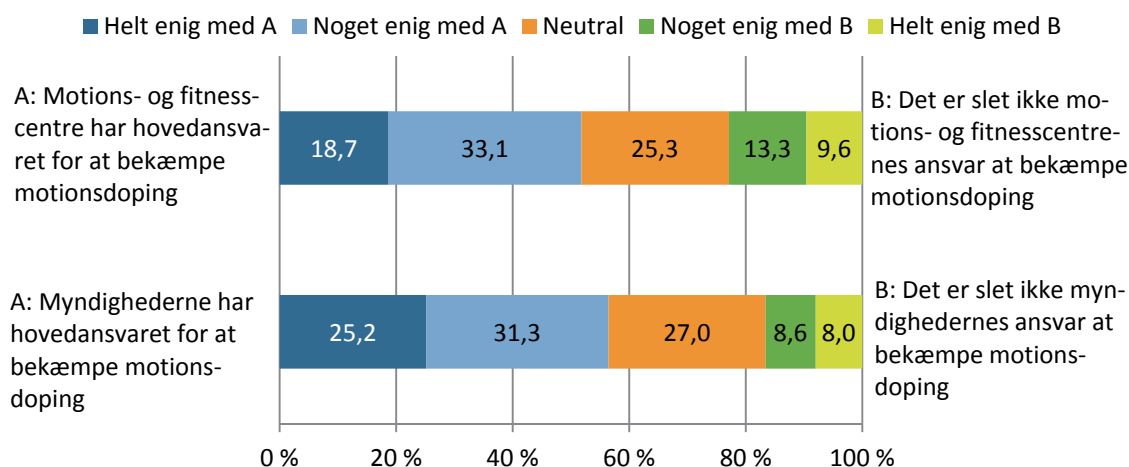
Centrenes generelle syn på dopingbekæmpelse

Alle centre er efterfølgende blevet bedt om at tage stilling til en række modsatrettede udsagn vedrørende dopingbekæmpelse, der bl.a. spørger til, hvem der efter centerledernes opfattelse har hovedansvaret for dopingbekæmpelse, om mærkningsordningen har nogen betydning for tiltrækningen af kunder og om doping kontrol bør være obligatorisk i alle centre.

Dopingbekæmpelse: Hvem har hovedansvaret?

Det første sæt spørgsmål vedrører, hvem der har hovedansvaret for dopingbekæmpelse:

Figur 2: Hovedansvar for dopingbekæmpelse

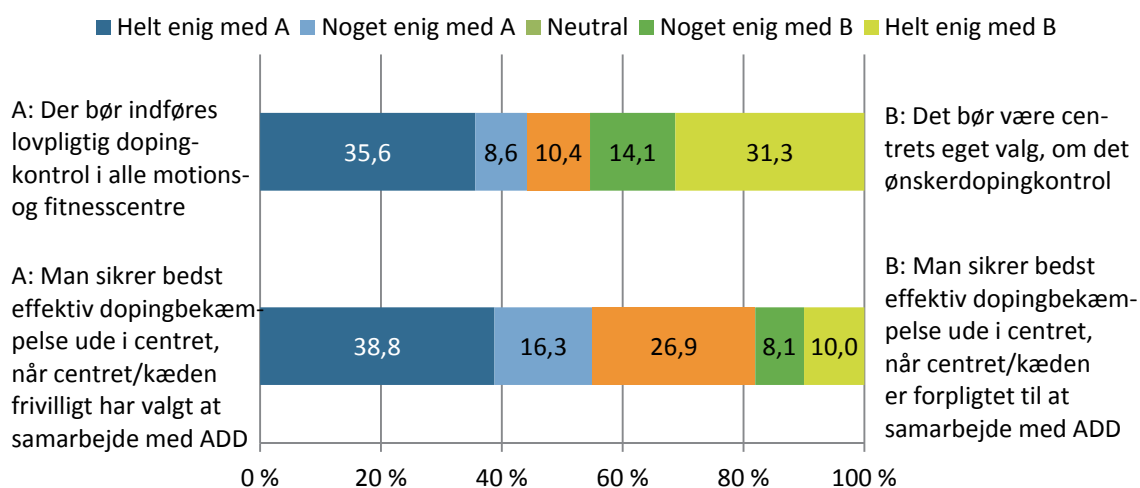
Tabellen viser flere interessante forhold. For det første anfører et flertal af centrene (51,8 pct.), at det efter deres opfattelse primært er centrene, der har hovedansvaret for bekæmpelse af motionsdoping. Det efterfølgende spørgsmål omformulerer spørgsmålet, hvorefter 56,5 pct. af centrene erklærer, at dopingbekæmpelsen er myndighedernes hovedansvar. Ved ingen af de to spørgsmål ses nogen forskelle i besvarelserne fra centre med eller uden aftale eller i forhold til centerstørrelse.

Man kan tolke disse resultater som umiddelbart selvmodsigende. En mere pragmatisk fortolkning er, at svarene dækker over, at et flertal af centrene mener, at begge sider – fitnesscentre og myndighederne – har et stort medansvar for dopingbekæmpelse. Eller, at helt andre også har et ansvar. Fx medlemmerne selv.

Dopingbekæmpelse: Obligatorisk ordning eller frivilligt samarbejde?

De følgende to spørgsmål berører, hvorvidt centrene mener, at der bør indføres en lovpligtig dopingkontrol i de danske motions- og fitnesscentre, og hvorvidt et obligatorisk eller frivilligt baseret er mest effektivt.

Figur 3: Obligatorisk ordning eller frivilligt samarbejde

Tabellen ovenfor viser, at der er nogenlunde ligelig opslutning til såvel en obligatorisk som en frivillig ordning. Således er 44,2 pct. enten 'noget enige' eller 'meget enige' i at udsagnet A om, at dopingkontrol bør være lovpligtig. Næsten helt samme andel, 45,4 pct., mener det modsatte – at det bør være frivilligt. Resten forholder sig indifferent.

Centre med ADD-aftale er meget mere enige i, at ordningen bør være obligatorisk set i forhold til centre uden aftale. Det fremgår af nedenstående tabel:

Tabel 33: Der bør indføres lovpligtig dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre (Udsagn A), eller: Det bør være centrenes eget valg, hvorvidt de ønsker dopingkontrol (Udsagn B)

	Helt enig med udsagn A	Noget enig med udsagn A	Hverken/eller	Noget enig med udsagn B	Helt enig med udsagn B
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=80)	47,5 %	10,0 %	7,5 %	15,0 %	20,0 %
...i forhold til...					
Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (n=71)	21,1 %	8,5 %	12,7 %	12,7 %	45,1 %

Tabellen viser en klar polarisering i holdningen til lovpligtig dopingkontrol afhængig af, om centrene har en ADD-aftale eller ikke. Billedet var stort set det samme i Idans evaluering fra 2010. I forhold til centerstørrelse er billedet mindre klart, men de mindste centre (1-499 medlemmer) er mest tilhængere af en frivillig ordning, mens de mellemstore centre (500-1.499 medlemmer) er mindst enige.

Det andet spørgsmål ligger i direkte forlængelse af spørgsmålet om obligatorisk kontra frivillig ordning ved at spørge, hvorvidt et obligatorisk eller et frivilligt samarbejde med Anti Doping Danmark mest effektivt sikrer bekæmpelsen af motionsdoping i det enkelte center. Her er en klar majoritet (55,1 pct.) af centrene er mest enige i udsagnet om, at det frivillige samarbejde er mest effektivt.

Mens centerstørrelsen ikke indvirker på svarene, erklærer især centre med en ADD-aftale sig mere enige med udsagn A om en frivillig ordning, mens mange centre uden aftale forholder sig neutralt til spørgsmålet. Det kan ses i tabellen nedenfor.

Tabel 34: Man sikrer bedst en effektiv dopingbekæmpelse i det enkelte center, når centret eller centerkæden frivilligt har valgt at samarbejde med Anti Doping Danmark (Udsagn A), eller: Man sikrer bedst en effektiv dopingbekæmpelse, når centrene er forpligtet til at samarbejde med Anti Doping Danmark (Udsagn B)

	Helt enig med udsagn A	Noget enig med udsagn A	Hverken/eller	Noget enig med udsagn B	Helt enig med udsagn B
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=80)	41,2 %	21,2 %	13,8 %	7,5 %	16,2 %
...i forhold til...					
Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (n=69)	36,2 %	11,6 %	42,0 %	8,7 %	1,4 %

At 62,4 pct. af centrene med ADD-aftale mener, at det frivillige samarbejde med Anti Doping Danmark er mest effektivt, står umiddelbart i skarp kontrast til, at en klar overvægt at centrene med aftale også ønsker lovpligtig dopingkontrol indført.

Det antyder, at spørgsmålet om frivillige/obligatoriske ordninger er ganske komplekst, og at svarene kan afhænge af, hvordan man spørger, eller hvilken synsvinkel man anlægger. Der er i princippet ikke noget til hinder for at se en lovpligtig dopingkontrol som ønskværdigt, selv om man måtte mene, at et frivilligt samarbejde med Anti Doping Danmark er mere effektivt.

Tvetydigheden i holdningerne til en frivillig versus en obligatorisk holdning går igen i interviewene, hvor en del centre/kæder har svært ved at forholde sig entydigt til problemstillingen. En interviewet peger eksempelvis på, at et centers frivillige samarbejde med Anti Doping Danmark viser engagement og sender et positivt signal udadtil. En anden at det næppe i praksis vil hjælpe at pålægge alle centre en obligatorisk ordning, da der altid vil være nogle, som vil tage dopingstoffer.

For andre vejer det tungere, at en obligatorisk ordning i højere grad vil gøre dopingbekæmpelsen til en myndighedsopgave eller gøre det sværere for dopingbrugere at shoppe rundt mellem centrene:

"Jeg synes også, den obligatoriske er vejen frem. Det holder ikke, at man bare kan shoppe rundt, og så kan man tage et eller andet lille lokalt center, hvor man lige så snart man kommer inden for døren bliver tilbudt det første og bedste."

Center/kæde 3 med ADD-aftale

Endelig bliver dopingindsatsens manglende relevans for nogle centre også bragt på banen.

"Når det er en frivillig ordning [...] skubber du bare de her – nu kalder jeg dem så – tunge misbrugere over i små klubber i sidegaderne og i kældrene og baggårdene og alle mulige andre steder. [...] Det taler jo for, at det skulle være en obligatorisk ordning. Men hvordan man skulle håndtere det, så man ikke kører sådan nogle som os over – hvor jeg synes, det er fuldstændig galimatias, hvis det var tvunget – det har jeg ikke lige svaret på."

Center/kæde 2 uden ADD-aftale

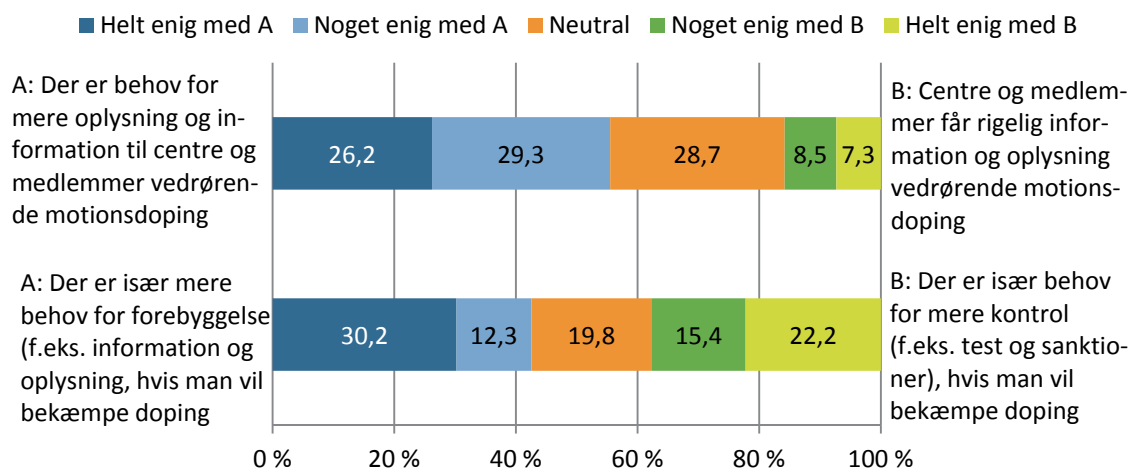
DFHO ser det frivillige samarbejde mellem centrene og Anti Doping Danmark som en afgørende kvalitet, da det sikrer, at begge sider står på samme værdigrundlag i dopingbekæmpelsen. DFHO peger således på, at frivilligheden sikrer, at de enkelte centre er langt mere motiverede til at indgå i et fælles samarbejde, end hvis Anti Doping Danmark fungerede som en obligatorisk statslig kontrolinstans. DFHO mener desuden, at en obligatorisk ordning vil gøre det vanskeligt at sikre, at alle centre rent faktisk eksekverer en doping-sanktion, medmindre man etablerer et yderligere kontrolapparat, som kan sikre dette.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

Dopingbekæmpelse: Behovet for mere oplysning, forebyggelse og kontrol?

Endelig er centerlederne blevet bedt om at tage stilling til, hvorvidt de er enige i udsagn om behovet for mere oplysning og information til centrene og deres medlemmer samt om forholdet mellem forebyggelsesarbejdet og dopingkontrol.

Figur 4: Oplysning, forebyggelse og kontrol

Tabellen viser, at en majoritet på 55,5 pct. af centrene mener, at der er behov for mere oplysning og information til centrene, mens blot 15,8 pct. peger på det modsatte udsagn, at centrene får rigeligt med information.

Om centret har indgået en aftale med Anti Doping Danmark, synes ikke at have betydning. Derimod virker centerstørrelse ind, så tilslutningen til udsagn A bliver signifikant stærkere med stigende antal centermedlemmer:

Tabel 35: Der er behov for mere oplysning og information til centre og medlemmer vedrørende motionsdoping (Udsagn A), eller: De får rigelig oplysning (Udsagn B)

	Helt enig med udsagn A	Noget enig med udsagn A	Hverken/eller	Noget enig med udsagn B	Helt enig med udsagn B
1-499 medlemmer (n=52)	21,2 %	19,2 %	38,5 %	13,5 %	7,7 %
...i forhold til...					
500-1.499 medlemmer (n=59)	25,4 %	32,2 %	27,1 %	6,8 %	8,5 %
...i forhold til...					
1.500 medlemmer og derover (n=47)	34,0 %	40,4 %	14,9 %	4,3 %	6,4 %

Det andet spørgsmål lægger sig i forlængelse af det første ved at spørge om, hvorvidt der især er behov for mere forebyggelse eller mere kontrol, hvis man vil bekæmpe motionsdoping. Her erklærer 42,4 pct. af centrene sig mest enige i udsagnet om, at der især er behov for mere forebyggelse, mens lidt færre peger på behovet for mere kontrol.

Centerstørrelse synes ikke at betyde noget. Men deler man besvarelseserne op i centre med og uden ADD-aftale, viser der sig en signifikant forskel. En relativt stor andel af centre med aftale peger således på mere kontrol, mens billedet er det modsatte hos centre uden aftale:

Tabel 36: Der er især behov for mere forebyggelse, hvis man vil bekæmpe motionsdoping (Udsagn A), eller: Der er især behov for mere kontrol (Udsagn B)

	Helt enig med udsagn A	Noget enig med udsagn A	Hverken/eller	Noget enig med udsagn B	Helt enig med udsagn B
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=80)	26,2 %	8,8 %	16,2 %	23,8 %	25,0 %
...i forhold til...					
Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (n=70)	35,7 %	14,3 %	22,9 %	7,1 %	20,0 %

De kvalitative interview peger på, at centrene/kæderne efterlyser forskellig form for oplysning og information. En interviewet peger desuden på behovet for at levere information og oplysning, hvor de unge er – f.eks. de sociale medier. Desuden peger flere af respondenterne på skoler og uddannelser som oplagte steder at tage dopingproblematikker op. En af de interviewede efterlyser også større baggrundsviden om omfanget og de mekanismer, der er i spil, når nogle vælger at bruge doping, for at kunne målrette den forebyggende information- og oplysningsindsats ved siden af den traditionelle dopingkontrol:

"Man kan ikke kontrollere sig ud af det her problem. Derfor bliver man nødt til at arbejde mere indgående med, hvad er det for nogle mekanismer, der driver folk ind i det her. Det tror jeg ikke, man løser 'over night'. Det er superkomplekst. Hvis man havde løst det problem, havde man også løst fedmeproblematikken, rygeproblematikken og hvad ved jeg. Der er noget helt fundamentalt socialt, man skal have mere greb om. Og på den måde svarer det til andre misbrugsproblematikker."

Center/kæde 5 med ADD-aftale

Mærkningsordningen

Alle danske kommercielle motions- og fitnesscentre, der indgår i denne undersøgelse, er efter Idans vurdering omfattet af lovgivningen vedrørende mærkningsordningen, der betyder, at centre med en aftale med Anti Doping Danmark skal skilte med en glad smiley, mens de, der ikke har en aftale, skal skilte med en sur.

Men er centrene også selv klar over, om de er omfattet eller ej? Og hvem har ansvaret for at sikre, at centrene mærker korrekt? Det har en række spørgsmål i spørgeskemaet forsøgt at give indsigt i.

Direkte adspurgt svarer majoriteten, 60,4 pct., at de mener, de er omfattet af mærkningsordningen. Der er dog også en stor minoritet, lige over en tredjedel, der mener, at de ikke

er omfattet. Hertil kommer en lille andel på 6,5 pct., der ikke ved det. Svarfordelingen fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 37: Mener du, at dit center er omfattet af den såkaldte mærkningsordning?

	Ja	Nej	Ved ikke
Anti Doping Danmark administrerer den såkaldte mærkningsordning, hvor motions- og fitnesscentre med henholdsvis en 'glad smiley' og 'sur smiley' ved indgangspartiet angiver, om de har en aftale om dopingbekæmpelse med Anti Doping Danmark. Mener du, at dit motions-/fitnesscenter er omfattet? (n=217)	60,4 %	33,2 %	6,5 %

Anti Doping Danmarks informationsindsats

I sidste ende er det centrene selv, der er ansvarlige for at holde sig orienteret om, hvorvidt de er en del af mærkningsordningen eller ej – og i givet fald skilte korrekt.

Men samtidig var det indeholdt i regeringens handlingsplan fra 2012, at Anti Doping Danmark skulle iværksætte en informationsindsats i forhold til at få centre uden aftale til at skilte korrekt i henhold til lovgivningen, og en vurdering af denne indsats indgår som et spørgsmål i denne evaluering.

Kigger man på svarene i spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at der delte meninger om Anti Doping Danmarks indsats på det område. Kun lidt over hvert fjerde center (25,9 pct.) vurderer Anti Doping Danmarks indsats i forhold til at informere om retningslinjerne som 'god' eller 'meget god', mens 23,1 pct. betegner den som 'dårlig' eller 'meget dårlig'.

Tabel 38: Hvordan vurderer du Anti Doping Danmarks indsats i forhold til at informere om skiltning?

	Meget dårlig	Dårlig	Hverken/eller	God	Meget god	Ved ikke
Hvordan vurderer du Anti Doping Danmarks indsats i forhold til at informere om retningslinjerne vedrørende skiltning med den sure eller glade smiley? (n=208)	9,6 %	13,5 %	35,6 %	20,2 %	5,7 %	14,9 %

Deler man svarene på dette spørgsmål op mellem centre med og uden en ADD-aftale, ser man store forskelle på de to grupper.

Tabel 39: Hvordan vurderer du Anti Doping Danmarks indsats i forhold til at informere om skiltning?

	Meget dårlig	Dårlig	Hverken/eller	God	Meget god
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=102)	5,9 %	14,7 %	38,2 %	32,4 %	8,8 %
...i forhold til...					
Centre, der har angivet, at de <i>ikke</i> har en aftale med Anti Doping Danmark (n=64)	21,9 %	17,2 %	46,9 %	9,4 %	4,7 %

Det ses, at der er klart større tilfredshed med Anti Doping Danmarks informationsindsats blandt centre med aftale. Forskellen er statistisk signifikant.

Resultatet er næppe overraskende derhen, at centre med aftale har direkte kontakt til Anti Doping Danmark og som led i aftalen modtager en glad smiley. Ikke desto mindre kan det konstateres, at en stor del af centrene enten ikke er klar over lovgivningens regler eller sårer bedre information herom.

Er det gået frem eller tilbage med viden om mærkningsordningen?

Set i forhold til den forrige undersøgelse fra 2010 er det svært at pege på fremgang vedrørende informationsindsatsen angående mærkningsordningen.

I 2010-undersøgelsen blev der ikke spurgt til, hvordan centrene vurderede Anti Doping Danmarks informationsindsats, ligesom man skal tage forbehold for eventuelle forskelle mellem de to populationer fra henholdsvis 2010 og 2015. Men 2010-undersøgelsen viste, at 69 pct. af centrene dengang angav at være omfattet af smileyordningen, 20 pct. mente ikke, at de var det, mens 11 pct. var i tvivl.

Tager man højde for, at 2010-undersøgelsens population havde en relativt klar overrepræsentation af centre med aftale med Anti Doping Danmark, der må formodes at have bedre indsigt i spørgsmålet om mærkningsordningen end centre uden aftale, er fordelingen formentlig nogenlunde den samme som i dag. Mange centre er fortsat ikke klar over, hvad mærkningsordningen indebærer.

Centrenes mærkning i praksis

Alle centre er endvidere blevet spurgt om, hvorvidt de skiltes ved centrets indgangsparti. Svarene fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 40: Skiltes der med en synlig glad/sur smiley ved centrets indgangsparti?

	Ja	Nej	Ved ikke
Skiltes der med en synlig glad smiley ved centrets indgangsparti (Centre med aftale)? (n=102)	86,3 %	10,8 %	2,9 %
Skiltes der med en synlig sur smiley ved centrets indgangsparti (Centre uden aftale)? (n=78)	29,5 %	66,7 %	3,8 %

Det kan ses, at der er stor grad af forskel på centrenes skiltning. 86,3 pct. af centre, som har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark, anfører, at de skilter, mens det blot gælder blot 29,5 pct. af centrene uden aftale.

Tallene ligner nogenlunde de fordelinger som blev fundet i forbindelse med Idans undersøgelse i 2010. Her angav 90 procent af centrene med aftale, at de skiltede. Det tilsvarende tal for centre uden aftale med Anti Doping Danmark var 36 pct. Omvendt lå procentsatserne for de som angav, at de ikke skiltede på henholdsvis 9 pct. (med aftale) og 64 pct. (uden aftale).

De få centre blandt centrene, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark – i alt 11 – og som samtidig angiver, at de ikke skilter, er blevet spurgt om, hvorfor de ikke gør det. Deres svar fremgår af nedenstående tabel, hvor især manglende viden om lovkravet stikker ud.¹⁰⁷

Tabel 41: Hvorfor skiltes der ikke med en synlig glad smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

	Antal	Pct.
Jeg mener ikke, at centret er omfattet af mærkningsordningen	1	9,1 %
Den manglende smiley er en forglemmelse	1	9,1 %
Vi vidste ikke, at det var lovpligtigt	6	54,5 %
Centeret er generelt utilfreds med mærkningsordningen	1	9,1 %
Centret ønsker ikke at skilte med, at der er indgået en aftale	1	9,1 %

Af de 88 centre med aftale, der angiver at skilte korrekt angives forskellige årsager til, at de skilter. Det kan ses af nedenstående tabel.

Tabel 42: Hvorfor skiltes der med en synlig glad smiley ved centrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

	Antal	Pct. ¹⁰⁸
Det er lovpligtigt	29	32,9 %
Det er god markedsføring	53	60,2 %
Det afskrækker potentielle dopingbrugere fra at melde sig ind	49	45,5 %
Vi er blevet gjort bekendt med skiltningspligten af Anti Doping Danmark	49	55,7 %

For centre uden ADD-aftale fremgår det af nedenstående tabel, hvorfor de skilter korrekt med en sur smiley.

¹⁰⁷ Ikke alle har angivet en grund. Derfor summer procenttallet ikke til hundredede. Desuden har alle de, der har svaret kun sat ét kryds hver.

¹⁰⁸ Summer til mere end 100, da respondenterne har kunnet sætte flere end ét kryds.

Tabel 43: Hvorfor skiltes der med en synlig sur smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (N=23)

	Antal	Pct.
Det er lovpligtigt	22	95,7 %
Det sender et signal til medlemmerne om, at de kan træne i centret uden at blive udsat for dopingkontrol	1	4,3 %
Centret ser andre fordele i at skilte med, at vi ikke samarbejder med Anti Doping Danmark	1	4,3 %

Her er det helt overvejende forholdet, at det er lovpligt, som er baggrunden for, at de skilte korrekt. Som begrundelse for ikke at skilte med den sure smiley angiver centrene uden aftale nedenstående årsager:

Tabel 44: Hvorfor skiltes der ikke med en synlig sur smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (N=52)

	Antal	Pct.
Jeg mener ikke, at centret er omfattet af lovgivningen	7	13,5 %
Centret ønsker ikke at øge opmærksomheden om doping	8	15,4 %
Centret mener ikke, at mærkningsordningen nytter eller er generelt utilfreds med mærkningsordningen	10	19,2 %
Det er en forglemmelse	1	1,9 %
Dopingbekæmpelse er ikke relevant i mit center, og derfor ønsker jeg ikke at skilte	21	40,4 %

De fleste centre, som ikke skilte, begrundet det med, at det ikke er relevant for deres center. Men en del centre er også utilfredse med mærkningsordningen eller mener ikke, at den generelt nytter. Svarene viser, at mærkningsordningen har nogle indbyggede problematikker knyttet til sig, som også belyses i kommentarerne fra spørgeskemaundersøgelsen:

"Jeg mener en sur smiley er et fuldstændigt forkert ikon at benytte. En sur smiley henleder tanken på rengøring/hygiejne og er misvisende. Hvorfor ikke bare lave et mærke, der siger [det], som det er. 'Dette center er ikke med i Anti Doping Danmark-Ordningen'."

"Det er komplet idiotisk at tvinge centre til at skilte med, at der kan trænes uden dopingkontrol. Dette tiltrækker en masse elementer, vi ikke ønsker. Hvilket betyder, at centret personligt bliver nødt til at screene samtlige nye indmeldelser for at sikre, at lokalmiljøet ikke betragter centeret som et sted, man kan dope sig uden risiko. Vi gør meget ud af at gøre det klart, at doping på ingen måde er acceptabelt i centeret. Og det underminerer den sure smiley."

De interviewede i de kvalitative interview giver alle udtryk for, at de kender til skiltningspligten, og flertallet både med og uden aftale skilte med en henholdsvis glad og sur smiley. For centrene, som ikke skilte, handler det ifølge dem selv om praktiske forhold, der gør, at der ikke skiltes pt. Ét center har fået smadret døren og ikke sat et nye skilt op, og et andet center er flyttet og har endnu ikke fået en ny smiley på døren. Blandt de interviewede centre/kæder uden aftale handler det i høj grad om at leve op til lovgivningens krav,

som det også fremgår af besvarelsene fra spørgeskemaet. Flere har modtaget henvendelse vedrørende skiltningen fra Anti Doping Danmark.

De uddybende kommentarer fra spørgeskemaundersøgelsen afspejler større usikkerhed eller uvidenhed om mærkningsordningen:

"Aner ikke, hvad sur smiley ordningen går ud på."

"Har ikke hørt om det før nu."

"Ved ikke, hvad det er for noget, og hvad det drejer sig om, og/eller om det er et krav eller relevant."

"Hvor skulle jeg have fået det eventuelle skilt fra?"

"Vi er ikke blevet kontaktet."

"Da jeg ikke ved, hvad der skal til, for at få en sådan."

"Har ikke en sur smiley til at klistre på."

Stikprøvekontrol af mærkning i fitnesscentre

Som led i evalueringen er gennemført en stikprøvekontrol af skiltningen i henhold til mærkningsordningen i 51 centre. Stikprøven er udført således, at kontrollen er gennemført i et rimeligt repræsentativt udsnit af centrene.

I alle tilfælde er det undersøgt, om den glade/sure smiley med information om aftale med Anti Doping Danmark hang synligt ved indgangspartiet i henhold til bekendtgørelsens § 9a.

Få centre skilter med smileyen, men på en måde, så den ikke er synlig i forbindelse med indgangen. De tæller ikke som skiltning, da de hænger, så skiltene ikke på nogen måde er synlige i forbindelse med indgangspartiet uanset fortolkningen af synlig placering af skiltet ved indgangspartiet.

Tabel 45: Antal centre som skilter/ikke skilter i stikprøve

	Centre med ADD-aftale	Centre uden ADD-aftale
Skilter	18	5
Skilter ikke	3	25
I alt	21	30
Andel, der skilter	86 %	17 %
Andel i spørgeskemaet, der angiver at skilte	86 %	30 %

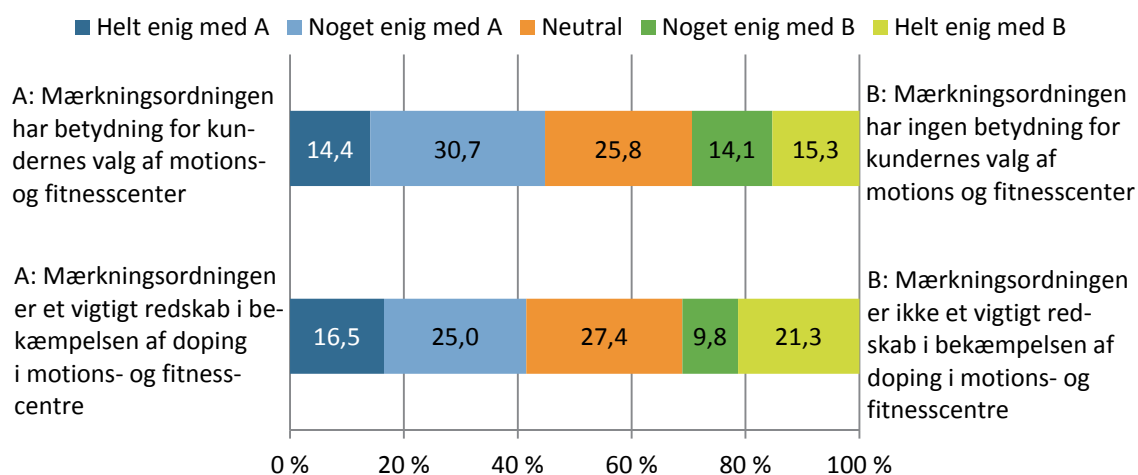
Fordelingen mellem centre med ADD-aftale, der skilter med smiley, stemmer overens med andelen, der angiver at skilte i besvarelsene i spørgeskemaet, mens en mindre andel skil-

ter i stikprøvekontrollen sammenholdt med andelen, der angiver at skilte i spørgeskemaundersøgelsen. Den overordnede tendens i spørgeskemaundersøgelsen, hvor et væsentligt flertal af centre med aftale skilte, mens det omvendte gør sig gældende for centre uden aftale, fremgår tydeligt af stikprøvekontrollen.

Centrenes bredere syn på mærkningsordningen

Endelig er centrene blevet bedt om at forholde sig to sæt modsatrettede spørgsmål om mærkningsordningen, der fremgår af nedenstående figur.

Figur 5: Syn på mærkningsordningen

Svarerne viser, at 44,8 pct. erklærer sig 'noget enige' eller 'meget enige' i, at mærkningsordningen har haft betydning for kundernes valg af center, mens næsten 30 pct. hælder til, at det ikke har betydning. Svarene dækker dog over signifikante forskelle mellem centre med ADD-aftale og centre uden.

Tabel 46: Mærkningsordningen, hvor centre med og uden en aftale med Anti Doping Danmark får en glad/sur smiley, har betydning for kundernes valg af center (Udsagn A) eller: Det har ingen betydning (Udsagn B)

	Helt enig med udsagn A	Noget enig med udsagn A	Hverken/eller	Noget enig med udsagn B	Helt enig med udsagn B
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=80)	21,2 %	45,0 %	11,2 %	12,5 %	10,0 %
...i forhold til...					
Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (n=71)	7,0 %	14,1 %	42,3 %	16,9 %	19,7 %

Forskellene bakkess op af udsagnene fra spørgeskemaerne om baggrunden for at skilte med den glade smiley:

"Synes især, at det er positivt, at de forældre, som kommer og melder deres børn ind, kan se, at vi aktivt tager afstand fra doping."

"Vi ønsker at oplyse nye og eksisterende medlemmer om vores samarbejde med ADD."

DFHO anser mærkningsordningen som en god forbrugerinformation, men brancheorganisationen er i tvivl om, i hvilket omfang denne ordning efterleves uden for medlemskredsen.¹⁰⁹

Blandt de interviewede centre/kæder vurderer nogle af de interviewede, at det har en effekt i den forstand, at nogle potentielle dopingbrugere fravælger deres center, fordi der er et samarbejde med Anti Doping Danmark, selv om man også kan spore en vis usikkerhed om den reelle effekt.

"Jeg er sikker på, at hvis ikke smileyen sad på døren, kunne man sagtens friste nogle flere. De søger jo de steder, hvor risikoen for at blive opdaget er minimal, dem der gerne vil."

Center/kæde 1 med ADD-aftale

"Det er i hvert fald en form for forbrugeroplysning, kan man sige. Så hvis man er interesseret i at træne et sted, hvor det ikke er et problem. Jeg kan ikke vurdere, hvor meget det virker. Jeg tror, at dem der har lyst til at misbruge de stoffer, de skal nok finde vej til at misbruge dem. Og jeg tror, det mest effektive middel mod ikke at have problemet, det er, at der er nogen, der holder øje med medlemmerne."

Center/kæde 5 med ADD-aftale

Det andet spørgsmål, der omhandler mærkningsordningen med den sure og den glade smiley, viser en svag tendens til, at centrene hælder mest til det synspunkt, at mærkningsordningen er et vigtigt redskab i bekæmpelsen af doping. Igen ser centrene med aftale mest positivt herpå:

Tabel 47: Mærkningsordningen er et vigtigt redskab i bekæmpelsen af doping i motions-/fitnesscentre (Udsagn A), eller: Det er ikke et vigtigt redskab (Udsagn B)

	Helt enig med udsagn A	Noget enig med udsagn A	Hverken/eller	Noget enig med udsagn B	Helt enig med udsagn B
Centre, der har angivet, at de har en aftale med Anti Doping Danmark (n=81)	28,4 %	43,2 %	13,6 %	7,4 %	7,4 %
...i forhold til...					
Centre, der har angivet, at de ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (n=71)	4,2 %	5,6 %	40,8 %	9,9 %	39,4 %

¹⁰⁹ Interview med Morten Brustad, direktør i DFHO, den 16. marts 2015.

Der er samtidig en signifikant moderat tendens til, at større centre er mere enige i udsagn A end de mindre centre.

Et interviewet center/kæde uden ADD-aftale peger på, at mærkningsordningen med sin glade/sure smiley er misvisende i den forstand, at folk sammenligner en sur smiley med den kendte fødevar smiley og læser den som tegn på, at der har været konkrete problemer med doping i centret. To af de interviewede centre uden aftale mener alligevel, at det er i orden, at der i en eller anden form skal skiltes med, hvorvidt der er et ADD-samarbejde eller ej.

Kapitel 4. Diskussion, konklusion og perspektiver

De foregående kapitler har i så kortfattet form som muligt søgt at afrapportere evalueringens indsamlede datamateriale. Evalueringen afdækker og beskriver udviklingen i antidopingarbejdet i de kommercielle motions- og fitnesscentre med afsæt i regeringens otte tiltag fra juni 2012 og de spørgsmål, som evalueringens opdragsgiver, Kulturministeriet, særligt har ønsket belyst – herunder en række af Anti Doping Danmarks indsatser på området og fitnesscentrenes syn herpå.

Dette kapitel samler op på denne brede afdækning gennem en samlet tværgående analyse og diskussion af resultaterne med henblik på at vurdere styrker og svagheder i den aktuelle indsats mod motionsdoping. Kapitlet er struktureret efter kommissoriets overordnede temaer og spørgsmål.

Hvert af de tematiske punkter giver en kort opsamling af evalueringens resultater og berører herefter en række af de perspektiver og eventuelle forbedringsmuligheder, som resultaterne peger på. Endelig opsummerer kapitlets afsluttende afsnit de mere overordnede konklusioner og perspektiver på indsatsen i de kommercielle motions- og fitnesscentre, som evalueringens resultater giver anledning til at tage med i overvejelserne om den fremtidige dopingbekæmpelse i de kommercielle motions- og fitnesscentre.

Dopinglisten tilpasset motionsdoping i kommercielle motions- og fitnesscentre

Evalueringens kommissorium ønsker en vurdering af, om det er de rigtige stoffer, der er fokus på i de kommercielle motions- og fitnesscentre, efter at dopinglisten, der testes efter i centrene, blev forenklet som led i regeringens handlingsplan.

Både i spørgeskemaundersøgelsen og i de kvalitative interview anfører en del centre, at man bør overveje også at teste for eller på anden vis sætte forebyggende ind over for andre stoffer end de nuværende, som har hovedfokus på muskelopbyggende stoffer i form af anabole steroider. Det kunne f.eks. være stoffer med stimulerende og slankende virkning. Omvendt ser 68 pct. af centrene i spørgeskemaundersøgelsen enten ikke nogen grund til at teste for andre stoffer end de nuværende eller har ikke nogen mening herom.

Hverken Anti Doping Danmark eller brancheorganisationen DFHO ser noget aktuelt behov for at ændre på listen over de stoffer, der testes efter i motions- og fitnesscentrene. Anti Doping Danmark peger endvidere på, at optagelsen af eksempelvis visse stimulerende stoffer på listen over forbudte stoffer som efedrin vil underlægge motionsudøvere i centrene en mere restriktiv dopingliste end eliteidrætsudøvere. WADA's kodeks forbyder således alene sådanne stoffer i konkurrence. Anti Doping Danmark forventer i øvrigt i 2015 at igangsætte testning for væksthormon, der er omfattet af den nuværende dopingliste, i de kommercielle fitnesscentre.

Desuden viser evalueringen, at de muskelopbyggende stoffer fortsat er hovedudfordringen i fitnesscentrene, og man kan derfor pege på, at en udvidelse af dopinglisten kan udvande

forståelsen for og indsatsen mod træningsrelateret doping. Et forhold, som den forenklede dopingliste i motions- og fitnesssammenhæng netop forsøger at imødegå. Evalueringen giver på denne baggrund ikke anledning til at foreslå nogle ændringer af den nuværende liste over forbudte stoffer.

Dette udelukker imidlertid ikke en løbende udvikling af det bredere oplysningsarbejde med henblik på at fremme en god og sund træningskultur i motions- og fitnesscentre, og det skal nævnes, at man både i Anti Doping Danmark og DFHO er opmærksomme på en række af de udfordringer, som eksempelvis nye kropsidealer, nye konkurrenceformer eller træningsafhængighed kan skabe i visse træningsmiljøer. Det kan sætte nye dopingmønstre og dopingstoffer i spil, som man med fordel kan holde øje med og eventuelt tage højde for i antidopingarbejdet for at kunne forebygge mulige sundhedsrelaterede problemer.

Hverken spørgeskemaundersøgelsen eller evalueringens interviews peger i øvrigt på, at dopingproblemet skulle være væsentligt stigende eller faldende, men det ligger uden for evalueringens ramme at undersøge dopingudbredelsen blandt fitnessudøvere.

Fleksibelt, dialogbåret samarbejde med fitnesscentre og målrettet kontrol

Anti Doping Danmark har siden 2012-2013 udviklet og implementeret et nyt program på motionsområdet, der prioriterer at indgå i tættere samarbejde med fitnesscentre, hvor fokus er på synlighed, dialog og rådgivning af såvel personale som medlemmer kombineret med mere målrettet dopingkontrol.

Dialog og samarbejde gennem fitnesskonsulentkonceptet

Det styrkede samarbejde mellem centrene og Anti Doping Danmark gennem nye, specialiserede fitnesskonsulenter, der arbejder dialogbaseret i centrene, får generelt ros med på vejen fra de centre, der samarbejder med Anti Doping Danmark. I spørgeskemaundersøgelsen giver 55 pct. af centrene udtryk for, at de er enige eller meget enige i, at fitnesskonsulenterne besidder de rigtige kvalifikationer, mod blot 4 pct., der er uenige heri. Også oprioriteringen af rådgivning og dialog ser centrene positivt på.

I de kvalitative interview giver de interviewede centre ligeledes udtryk for at have et godt samarbejde med fitnesskonsulenterne. Det fremhæves bl.a., at fitnesskonsulenterne er gode til at gå i dialog med både personale og medlemmer, ligesom centrene understreger styrken i at have en fast kontaktperson i Anti Doping Danmark, som de har tillid til og kan kontakte efter behov. Også Anti Doping Danmark vurderer, at den mere fleksible og dialogbårne tilgang til de kommercielle motions- og fitnesscentre har styrket det forebyggende antidopingarbejde i centrene ved bl.a. at styrke en fælles dagsorden og kvalificere indsatsen.

I forhold til det konkrete udbytte af samarbejdet med Anti Doping Danmark viser spørgeskemaundersøgelsen dog lidt mere blandede resultater. Blot 23 pct. af centrene vurderer eksempelvis, at man har fået konkrete forslag til dopingbekæmpelse i centret, og generelt

ligger en høj andel af besvarelsenerne i den neutrale svarkategori ved spørgsmål, som berører effekterne af ADD-besøgene. Blandt fremhævede positive effekter af samarbejdet står, at besøgene har øget opmærksomheden om dopingbekæmpelse blandt centrenes ansatte og udøvere, og at centrene har fået svar på egne spørgsmål om dopingbekæmpelse. Disse kvaliteter peger cirka halvdelen af centrene på.

Fitnesskonsulenternes kompetencer synes også bedømt på centrenes vurderinger at være i overensstemmelse med formålet, og indsatsen med et kørende korps af relativt selvstændigt arbejdende fitnesskonsulenter virker derfor hensigtsmæssigt.

Centrene peger generelt på betydningen af kontinuitet blandt konsulenterne i forhold til kvaliteten af samarbejdet. Enkelte peger dog også på, at netop kontinuiteten kan medføre, at fitnesskonsulenterne lettere kan blive genkendt af personer, der ønsker at undgå at blive udtaget til en eventuel dopingkontrol. Evalueringen giver dog ikke belæg for at konkludere, at denne potentielle svaghed ved kontinuiteten er et større problem, som kræver ændringer i den nuværende praksis.

Flertallet i både spørgeskemaundersøgelsen og i de kvalitative interviews nævner vigtigheden af synlighed af Anti Doping Danmark i centrene. 77 pct. angiver i spørgeskemaet, at det er vigtigt eller meget vigtigt at have synlige Anti Doping Danmark-konsulenter 'på gulvet'. Nogle efterspørger også, at Anti Doping Danmark kommer i centret oftere end nu. 45 pct. angiver er dog at være tilfredse med antallet af besøg.

Antallet af besøg i centrene har været stigende i de seneste tre år. Hvor mange besøg der er passende, er svært at vurdere og må bero på en ressourcemæssig vurdering af, hvor synligt det er muligt for Anti Doping Danmark at være i centrene. Men evalueringens resultater peger på, at antallet af besøg i centrene er en indsats, man med fordel kunne skrue op for.

Målrettet kontrol

Med den nye strategi gennemfører Anti Doping Danmark færre, men mere målrettede dopingkontroller i de centre, hvor det vurderes, at der er behov herfor. Fitnesskonsulenterne vurderer på stedet, hvorvidt der er relevante personer at tage ud til kontrol, i forbindelse med besøg i centrene.

Den mere målrettede kontrol har resulteret i mere end en halvering i antallet af årlige dopingkontroller siden 2009, uden at dette har resulteret i et fald i antallet af dopingsager. Ressourcerne til kontrol synes derfor at være blevet bedre udnyttet i forhold til at få målrettet fat i dopingbrugerne i centrene. Denne vurdering deles i brancheorganisationen DFHO, hvor man støtter den mere målrettede dopingkontrol.

Spørgeskemabesvarelsenerne og interviewene med bl.a. centerledere tegner sig også et positivt billede af den mere målrettede kontrolindsats, der mindsker antallet af tilfældige personer udtaget til test. Tidligere oplevede nogle centre, at en del irrelevante personer blev udtaget til dopingkontrol, hvilket ikke kun var til gene for de udtagne personer, men også kunne underminere Anti Doping Danmarks autoritet. Desuden fremhæver mange centre

muligheden for med kort varsel at kunne tilkalde Anti Doping Danmark, hvis der opstår dopingrelaterede problemer i et center. Evalueringen viser, at tre fjerdedele af centrene med ADD-aftale er vidende om denne mulighed, og at 44 pct. af dem har benyttet sig af den. Endvidere har besøgene generelt levet op til forventningen.

Det bør dog samtidig noteres, at cirka en tredjedel af centrene ikke mener, at Anti Doping Danmark har taget det nødvendige antal dopingtests i deres center, og at et mindretal på 23 pct. af centrene med ADD-aftale ligefrem ønsker, at der skal testes lige meget i alle centre. Et klart flertal afviser dog dette.

Samlet set peger udviklingen af Anti Doping Danmarks arbejde hen mod mere målrettet kontrol samt dialogbaseret og forebyggende samarbejde i centrene i positiv retning bedømt på tilfredsheden i centrene, DFHO og ikke mindst Anti Doping Danmarks egne erfaringer hermed.

Dermed tegner evalueringen et positivt billede af den nye tilgang med mere fokus på dialog og samarbejde og målrettet kontrol, og evalueringen giver ikke anledning til at pege på større ændringer, men snarere på en fastholdelse og eventuel udbygning af den nuværende indsats.

Anti Doping Danmarks bredere forebyggende arbejde

Ud over en vurdering af den fleksible dialog- og samarbejdsbaserede tilgang til centrene efterspørger evalueringens kommissorium også en vurdering af Anti Doping Danmarks forebyggende arbejde især målrettet unge, og hvordan dette arbejde er blevet funderet gennem vidensindsamling, samarbejde med forskningsinstitutioner og Anti Doping Danmarks relationsarbejde.

Hvad angår det sidste, fremgår det af ovenstående, at der overvejende er tilfredshed med Anti Doping Danmarks indsats i forhold til at skabe gode relationer til centrene og branchen. En række interviewede centre, kæder og DFHO giver generelt Anti Doping Danmark et godt skudsmål som samarbejdspartner, ligesom et flertal på 79 pct. af centrene med aftale (og cirka 36 pct. uden aftale) i spørgeskemaundersøgelsen ser positivt på nytten af at indgå en aftale med Anti Doping Danmark.

Desuden viser arbejdet med evalueringen, at Anti Doping Danmark har arbejdet målrettet på at indsamle eller på anden vis støtte frembringelsen af øget viden om motionsområdet med henblik på at udvikle og målrette forebyggelsesindsatsen, og at organisationen i den forbindelse også har samarbejdet med en række forskningsinstitutioner. Desuden er der fokus på at brede dopingforebyggelsen ud, så de unge ikke kun møder den i fitnesscentre, men bredt i deres nærmiljø.

Evalueringen peger dog også på, at bearbejdningen af denne vidensindsamling og den tilhørende udvikling af en ny forebyggelsesstrategi i forhold til bl.a. unge på en række punkter er blevet forsinket, og at den brede forebyggelsesindsats derfor ikke i samme grad er på plads som den dialogbårne indsats i centrene. Som en primær årsag hertil peger Anti

Doping Danmark på, at der har været usikkerhed om institutionens fremtidige strategi og økonomi i forbindelse med regeringens udredning af idrættens finansiering i 2013-2014, der satte udviklingen af forebyggelsesarbejdet på stand by.

Denne forsinkelse har betydet, at der ikke foreligger opdateret oplysningsmateriale til brug i fitnesscentre, som to tredjedele af centrene ellers mener er vigtigt. Dette kan også være en af faktorerne bag de mere blandede vurderinger af Anti Doping Danmarks bredere oplysningsindsats. Eksempelvis betegner kun 25 pct. af centrene Anti Doping Danmarks specifikke forebyggelses- og oplysningsindsats rettet mod unge i centrene som værende god mod 30 procent, der er uenige. Den generelle forebyggelsesindsats vurderes noget højere. På centerniveau er der i øvrigt bred enighed om, at det er de unge, der skal satses særligt på, når det handler om forebyggelse. Det er her, at branchen oplever at have størst behov for oplysningsarbejde.

Anti Doping Danmarks aftaler med kommercielle motions- og fitnesscentre

Det indgik i regeringens handlingsplan, at der skulle udvikles mere fleksible aftaleformer mellem Anti Doping Danmark og de kommercielle motions- og fitnesscentre med det implicite formål at få udvidet antallet af fitnesscentre, der er omfattet af Anti Doping Danmarks arbejde.

Kulturministeriet har på den baggrund ønsket at få tal på, hvor mange centre og medlemmer der i dag er omfattet af Anti Doping Danmarks aftaler. Endvidere skulle evalueringen vurdere, hvilke årsager der ligger bag nogle centres beslutning om ikke at indgå aftale med Anti Doping Danmark.

Samarbejdsaftalernes dækning

Teknisk er det en udfordring at beregne præcise tal på dækningsgraden af Anti Doping Danmarks aftaler, da både det samlede antal kommercielle centre og især antallet af fitnessudøvere er omgærdet af en vis usikkerhed.

Mest sikker er den estimerede andel af kommercielle motions- og fitnesscentre, der har en aftale med Anti Doping Danmark. Her viser evalueringen, at cirka 47 pct. af de kommercielle motions- og fitnesscentre, som er blevet registreret i forbindelse med denne evaluering, har indgået en aftale med Anti Doping Danmark. Nærmere bestemt 299 centre ud af i alt 632 registrerede centre i denne undersøgelse. Dette er procentuelt nogenlunde på niveau med den dækning, som Idan konkluderede i 2010 i forbindelse med den daværende evaluering af indsatsen mod motionsdoping og mærkningsordningen.

Da antallet af centre med aftale med Anti Doping Danmark omfatter mange af landets største centre, herunder centrene under de to store kæder Fitness World og fitness dk, omfatter centrene med ADD-aftale hovedparten af alle medlemmer af de danske kommercielle motions- og fitnesscentre. Evalueringen estimerer, at der er mellem cirka 811.000 og 951.000

fitnessudøvere i de registrerede kommercielle centre, og at mellem 79 og 84 pct. af disse træner i et center, som er dækket af en aftale.

Også dette tal er nogenlunde på niveau med eller måske en smule højere end dækningsgraden i 2010, hvor det blev skønnet, at omkring 80 pct. af de dengang cirka 550.000 fitnessudøvere fordelt på 459 kommercielle centre var omfattet af ADD-aftaler. Dækningsgraden har altså ikke ændret sig markant på fem år, men er på den anden side fastholdt hen over en periode, hvor fitnessbranchen generelt har været i vækst. Det betyder, at flere centre og medlemmer målt i absolutte tal i dag er omfattet af Anti Doping Danmarks aftaler sammenlignet med i 2010.

Årsager til, at nogle centre ikke indgår aftale med Anti Doping Danmark

Den konstante dækningsgrad indikerer, at nogle grundlæggende strukturelle barrierer er i spil, når det gælder den halvdel af centrene, som ikke har indgået en aftale med Anti Doping Danmark. Evalueringen peger her på flere forhold:

For det første står det klart, at prisen for en aftale med Anti Doping Danmark fortsat opleves som en barriere for centrene, selv om Anti Doping Danmark satte prisen på en individuel standardaftale ned til 8.500 kr. om året pr. center i 2013. Halvdelen af centrene uden aftale med Anti Doping Danmark fremhæver i evalueringens spørgeskemaundersøgelse, at prisen er for høj, ligesom det af evalueringens kvalitative data fremgår, at prisen opfattes som en stor barriere af mange centre.

Blandt nogle centre bliver utilfredshed med prisniveauet suppleret med en mere principiel irritation over, at kommercielle centre skal betale for dopingbekæmpelse, mens foreningsfitnesscentre ikke har direkte udgifter hertil. En grundlæggende modstand mod offentlig regulering af området spiller også ind hos nogle centre.

I tillæg fremfører DFHO argumentet om, at det fundamentalt set bør være en samfundsopgave at løfte et politisk formuleret ønske om at bekæmpe motionsdoping i fitnesscentre, og at det følgelig også burde være gratis for de kommercielle centre at indgå en aftale med Anti Doping Danmark. DFHO fremhæver, at det både er en forkert og uhensigtsmæssig strategi at lade centrene bære den økonomiske byrde.

For det andet viser evalueringen, at et lille flertal af centrene uden aftale angiver, at de ikke har problemer med doping, eller at de selv tager hånd om de eventuelle problemer, der måtte opstå. Dette synspunkt kan kobles sammen med spørgsmålet om prisen, da nogle centre i bund og grund ikke kan se, at det er relevant at betale for en aftale med Anti Doping Danmark, de vurderer ikke at have brug for.

Ganske få centre er mere principielle modstandere af Anti Doping Danmarks arbejde ud fra argumenter om, at det f.eks. må være op til folk selv, hvorvidt de vil dope sig, eller at dopingkontrol krænker medlemmernes privatliv.

Differentierede aftaler

I regeringens handlingsplan blev mere fleksible aftaleordninger adresseret i to af de otte punkter – begge med fokus på Anti Doping Danmarks aftalemodel for centre uden for DFHO.

Således skulle Anti Doping Danmark udvikle en særlig aftalemodel for centre, hvor dopingkontrol er overflødig. Det er sket i form af en særlig lavrisikoaftale, som dog ikke markedsføres offensivt og indtil videre blot omfatter fire centre. Undersøgelsen blandt centrene viser da også, at stort set ingen er bekendt med ordningen. Desuden skulle Anti Doping Danmark justere sin aftalemodel med henblik på at indføre en model målrettet mindre centre, der kunne tage højde for centrenes risikoprofil og størrelse gennem en betaling baseret på en forsikringslignende ordning. En sådan ordning er ikke blevet etableret.

I forhold til de få indgåede lavrisikoaftaler peger Anti Doping Danmark selv på, at muligheden for at kunne gennemføre dopingkontrol er relevant i hovedparten af de centre, man har kendskab til, mens man i forhold til særlige ordninger for små centre ser centerstørrelsen som et problematisk kriterium, da også disse centre kan have alvorlige dopingproblemer.

Evalueringen kan ikke afgøre, hvilke specifikke aftalekonstruktioner der er optimale, men den viser som nævnt, at aftalernes pris og relevans stadig opleves som en afgørende barriere, og at 35 pct. af centrene uden aftale ville indgå aftale, og 22 pct. måske ville indgå aftale, hvis prisen var lavere, mens det for 33 pct. stadig vil være uinteressant.

Evalueringsens datamateriale understreger også, at fitness-sektoren ikke kan sættes på en simpel formel, men omfatter centre af vidt forskellig størrelse og karakter – og med vidt forskellige dopingproblemer. Resultaterne lægger derved op til en diskussion af, hvorvidt Anti Doping Danmark gennem øget brug af fleksible aftalemodeller med differentierede priser kunne nå ud til væsentligt flere centre. Dette kunne måske også nås med en mere offensiv markedsføring af de nuværende aftaler, herunder den allerede eksisterende lavrisikoaftale, gennem en systematisk henvendelse til alle centre uden aftale på baggrund af en kortlægning af disse.

Anti Doping Danmark afviser ikke billigere og mere fleksible aftalemodeller, hvis disse kan finansieres, men peger samtidig på, at det er op til institutionens nye bestyrelse og eventuelle politiske drøftelser at afgøre dette. Desuden er det for Anti Doping Danmark mindre vigtigt at nå ud til flere centre, som man vurderer, har få eller ingen dopingproblemer.

Det sidste kunne lægge op til en mere principiel diskussion om, hvorvidt det overhovedet giver mening at forsøge at få alle centre med, eller om man grundlæggende bør stille sig tilfreds med, at cirka 80 pct. af landets fitnessudøvere er aktive i centre med ADD-aftale. En væsentlig del af de centre, der i dag står uden aftale, dækker over træningsmiljøer, hvor fokus f.eks. er på midaldrende kvinder, ældre, fysioterapi eller andre former for fysisk træning med lav dopingrisiko. For sådanne centre er det et rationelt valg *ikke* at betale for et

dopingsamarbejde – kun kravet om skiltning med en sur smiley taler for det, hvilket flertallet derfor ignorerer.

Endelig peger DFHO på en gratis, frivillig ordning, hvor alle kommercielle centre uden omkostning fik tilbudt den samme samarbejdsaftale med tilhørende glade smiley. Det ville kunne skære igennem mange af diskussionerne om optimale aftalemodeller, eventuelle urimeligheder forbundet ved mærkningsordningen samt forskelsbehandlingen af kommercielle og foreningsdrevne centre. Udfordringen vil selvsagt være at finansiere en sådan ordning, og evalueringen forholder sig ikke til, hvor pengene i givet fald skulle komme fra.

Behandlingen af spørgsmålet om ordningens dækningsgrad og mærkningskravet peger derimod på behovet for en principiel afklaring af Anti Doping Danmarks aftalemodel og en mere systematisk opfølgende indsats i forhold til centre uden aftale.

Betydningen af de frivillige aftaler på området

Evalueringskommissorium rejser endvidere spørgsmålet, hvorvidt den nuværende form med frivilligt indgåede aftaler mellem Anti Doping Danmark og centrene er hensigtsmæssig.

Overvejende peger evalueringens data og interessenternes svar på, at en frivillig ordning bidrager med en række væsentlige kvaliteter i det daglige samarbejde mellem fitnesscentre og Anti Doping Danmark.

Både DFHO og Anti Doping Danmark fremhæver, at begge parter arbejder på samme værdigrundlag, og at frivilligheden derved er med til at fremme dialogen og centrenes medspil i forhold til forebyggelsesarbejdet og den mere målrettede indsats i centre med konkrete problemer. Desuden er frivilligheden med til at sikre, at centrene følger op på dopingsanktioner.

Centrene er i forhold til spørgsmålet om frivillighed mere tvetydige i deres besvarelser. Mange centre med ADD-aftale ser eksempelvis gerne en obligatorisk ordning indført, men ligeså mange er modstandere, og især blandt centrene med ADD-aftale anses det frivillige samarbejde for at være det mest effektive.

Den relativt brede opbakning i branchen til Anti Doping Danmarks mere dialog- og samarbejdsorienterede antidopingsarbejde taler også for fortsat frivillige aftaler. Anti Doping Danmark fremstår i dag som en mere ligeværdig samarbejdspartner for fitnessbranchen end tidligere, og det kunne få negativ betydning for relationerne til såvel centre som medlemmer, hvis antidopingsarbejdet blev påtvunget alle, og Anti Doping Danmark i større udstrækning skulle optræde som kontrollerende (politi-)myndighed.

Udbredelsen af lovpligtig skiltning samt Anti Doping Danmarks informationsindsats herfor

Kulturministeriet har ønsket en vurdering af Anti Doping Danmarks informationsindsats i forhold til at få centrene til at følge lovens krav om, at centre skal skilte med en glad/sur smiley ved indgangspartiet, der angiver, hvorvidt de har en samarbejdsaftale med Anti Doping Danmark. Evalueringen har i den forbindelse også undersøgt udbredelsen af skiltningen og centrene syn på mærkningsordningen og informationsindsatsen herom.

Ser man på andelen af centrene, der er underlagt mærkningsordningen, viser svarene i såvel spørgeskemaundersøgelsen som den gennemførte stikprøvekontrol blandt 51 centre, at 86 pct. af centrene med ADD-aftale skilte med synlig smiley i indgangspartiet, og at mange ser det som en god markedsføring. Omvendt skilte kun 30 pct. af centre uden aftale, der indgår i undersøgelsen, mens tallet er helt nede på 17 pct. i den supplerende stikprøvekontrol. Tallene ligger nogenlunde på niveau med en tilsvarende undersøgelse i 2010.

De få centre med aftale, som ikke skilte, angiver, at de ikke kendte til skiltningspligten, mens de mest udbredte grunde til, at centre uden aftale ikke skilte, er dopingbekæmpelsens manglende relevans i det pågældende center, manglende nytteværdi og/eller generel utilfredshed med kravet. For centrene uden aftale, der skilte, gælder det for 96 procents vedkommende, at de skilte, fordi det er lovpligtigt.

Evalueringen viser også, at cirka en tredjedel af centrene ikke vurderer at være omfattet af mærkningsordningen. Selvom det i sidste ende er centrene eget ansvar at skilte korrekt, er der ikke viden og klarhed om skiltningspligten hos mange centre.

Anti Doping Danmark har lavet en informationsindsats gennem fitnesskonsulenterne, ligesom man har politianmeldt ni centre, som ikke skilte efter loven. Men der er ikke inden for de senere år gennemført en egentlig systematisk, opsøgende henvendelse om skiltningskravet på baggrund af en kortlægning af alle centre uden aftale, hvilket sandsynligvis også afspejles i spørgeskemaundersøgelsen. Her vurderer et stort mindretal på cirka 40 pct. af centrene uden ADD-aftale, at Anti Doping Danmarks informationsindsats om skiltningskravet har været dårlig eller meget dårlig. Lidt under halvdelen forholder sig neutralt, mens kun 14 pct. er positive over for Anti Doping Danmarks informationsindsats om skiltningen.

Den manglende positive udvikling siden 2010 i forhold til at få centre uden aftale til at skilte efter loven peger på, at der er behov for mere systematisk at formidle lovkravet over for de centre, som ikke har indgået en ADD-aftale. Men evalueringen sætter også spørgsmålstegn ved, om det i sidste ende vil få majoriteten til at skilte, medmindre man følger op med omfattende kontrol af skiltningen. Der er en direkte uvilje mod at følge lovens skiltningskrav i mange centre, som mener, at skiltningen med en negativ smiley er misvisende, irrelevant og uretfærdig i forhold til deres medlemssammensætning og mangel på reelle problemer.

Evalueringen peger dermed på behovet for en diskussion af, hvorvidt den nuværende mærkningsordning kunne justeres – f.eks. ved at ændre på den konkrete udformning af skiltningen eller – mere vidtgående – ved alene at operere med en positiv mærkning af centre med aftale i stil med økologimærket, som er kendt fra fødevareområdet, og som stadig ville give centre med aftale en markedsføringsmulighed. Det sidste vil dog kræve en lovændring.

Betydningen af dopingappelininstansen

Blandt handlingsplanens punkter til vurdering er betydningen af den fælles dopingappelinstans for behandlingen af dopingsager fra motions- og fitnesscentre. Evalueringen viser, at indførelsen af en fælles dopingappelinstans, der inkluderer sager fra kommercielle centre, i princippet har sikret en uafhængig appelmulighed. Dette har styrket retssikkerheden på området for DFHO-centre ved at give adgang til en relativt simpel og billig mulighed for at få prøvet en sag, og appelinstansen bliver positivt modtaget i DFHO. De første erfaringer viser endvidere, at appelmuligheden bliver benyttet, og at det i et enkelt tilfælde har resulteret i en frifindelse.

Men det udestår stadig at finde en permanent løsning for, hvordan centre uden for DFHO med individuel ADD-aftale kan blive omfattet af en appeladgang – eventuelt i regi af Dopingappelininstansen under DIF, DGI og Firmaidrætten. Både Kulturministeriet og interessecenterne på området er opmærksomme på problemstillingen, og Anti Doping Danmark og samarbejdsudvalget vedrørende motionsdoping nedsat af DIF, DGI og Firmaidrætten har således indledt en dialog med henblik på at afdække, hvordan man kan håndtere centre uden for DFHO og om muligt finde en permanent løsning på problemstillingen.

Indtil der er fundet en løsning for centrene med individuel ADD-aftale, er der ifølge bekendtgørelsen om fremme af dopingfri idræt mulighed for at dispensere fra appelmuligheden i Anti Doping Danmarks individuelle aftaler med centrene. Endvidere skal bemærkes, at samarbejdsaftalen mellem DFHO og Anti Doping Danmark, der ikke er ændret siden indgåelsen i 2008, stadig angiver DFHO's bestyrelse og ikke Dopingappelininstansen som appelinstans.

Afsluttende perspektiver

Denne evaluering berører kun fem af de otte tiltag på motions- og fitnessområdet, som regeringen offentliggjorde i 2012, og den kan ikke gøre krav på at være en afdækning af den samlede antidopingindsats og dennes værdi. En evaluering som denne kan heller ikke besvare det helt grundlæggende spørgsmål om, hvorvidt de senere års ændringer i antidopingarbejdet har betydet, at der er færre motionsdopingbrugere i motions- og fitnesscentre – et spørgsmål, der i øvrigt er lige så vanskeligt at besvare, som det er interessant at stille.

Men evalueringen rejser nogle overordnede perspektiver på den aktuelle indsats mod doping i de kommercielle motions- og fitnesscentre.

For det første viser evalueringen, at der er sket en væsentlig konceptuel og kvalitativ udvikling af dopingbekæmpelsen i motions- og fitnesscentre inden for de senere år. Mens denne indsats oprindeligt udsprang af den traditionelle dopingkontrol inden for eliteidrætten, er den i dag, bl.a. gennem Anti Doping Danmarks strategiske skifte, blevet specialiseret og målrettet ud fra en forståelse af motionsdoping som en bredere social og misbrugsrelateret problemstilling i en i øvrigt uhomogen fitnessbranche. I takt hermed er redskaberne i antidopingarbejdet blevet udviklet og forfinet i en løbende dialog med centre og branchen generelt, og grundlæggende er den konceptuelle udvikling af antidopingarbejdet blevet godt modtaget.

For det andet viser evalueringen, at skiftet i måden at angribe motionsdoping på endnu ikke er fuldt udviklet og implementeret på alle områder. Det gælder bl.a. i forhold til dele af den forebyggende indsats, hvilket også er et af de områder, hvor Anti Doping Danmarks arbejde får en mere blandet modtagelse i centrene. Manglende politisk og økonomisk afklaring i Anti Doping Danmark eller ressourcemæssige begrænsninger kan have medvirket hertil, men en bredere og mere vidensbåren indsats i forhold til motions- og fitnesscentre vil under alle omstændigheder tage tid at udvikle og rulle ud i hele branchen. Af samme grund er det nok mindre overraskende, at det i forhold til Idans evaluering af indsatsen mod motionsdoping fra 2010 er svært at registrere radikale ændringer i fitnesscentrenes syn på dele af antidopingindsatsen.

For det tredje kunne det pege på behovet for at skabe ro om motionsdopingområdet, så de forskellige initiativer, der allerede er taget, kan blive fuldt udviklet og implementeret. Der er behov for at afklare, om Anti Doping Danmark gennem andre aftalemodeller og et mere systematisk opsøgende arbejde over for centre uden aftale kunne nå længere ud i fitnessmiljøet. Men grundlæggende er Anti Doping Danmark bedømt på resultaterne i denne evaluering på ret kurs. Det taler for, at de allerede igangsatte initiativer bør have tid og rum til at komme ordentligt på plads, inden man eventuelt måtte overveje større ændringer i antidopingarbejdet og den bredere forebyggende indsats.

I kombination med de ovennævnte justeringer af arbejdet er det sandsynligt, at antidopingarbejdet derved vil kunne indfri de opstillede visioner på motionsdopingområdet i endnu større udstrækning, end det allerede er tilfældet.

Litteraturliste

- Anti Doping Danmark (2011a). Årsberetning 2010. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2011b). Årsrapport 2010. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2012a). Årsberetning 2011. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2012b). Årsrapport 2011. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2013a). Årsberetning 2012. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2013b). Årsrapport 2012. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2014a). Årsberetning 2013. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2014b). Årsrapport 2013. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (2015). Årsrapport 2014. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Anti Doping Danmark (ikke dateret d). Send sundt signal – samarbejde om et sundt og dopingfrit træningsmiljø. Brøndby: Anti Doping Danmark.
- Danmarks Idrætsforbund, DGI og Dansk Firmaidrætsforbund (2015): Dopingreglement for motionsidræt under Danmarks Idrætsforbund (DIF), Dansk Firmaidrætsforbund (Firmaidrætten) og DGI. www.antidoping.dk/~media/AntiDopingDK/Filer/Regler/Dopingreglement_for_motionsidræt.pdf
- Danmarks Idrætsforbund, DGI og DFHO (2015). Fitnesskulturen boomed i 2014. Fælles pressemeddelelse fra DIF, DGI og DFH. http://www.dif.dk/da/nyt/dif-nyheder/2015/marts/20150304_fitness
- Dansk Fitness & Helse Organisation (2015). Årsberetning 2014 – Dansk Fitness & Helse Organisation.
- Europa-Kommissionen (2014). Study on Doping Prevention – A map of Legal, Regulatory and Prevention Practice Provisions in EU 28. Luxembourg: Publication Office of the European Union.
- Kulturministeriet (2012a). 8 konkrete tiltag i bekæmpelsen af doping i motions- og fitnesscentre. Notat. København: Kulturministeriet.
- Kulturministeriet (2012b). Dopingkontrol i motions- og fitnesscentre. Rapport. København: Kulturministeriet.
- Kulturministeriet (2012c). Pressemeddelelse: Regeringen intensiverer indsatsen mod doping i motions- og fitnesscentre. København: Kulturministeriet. Den 13. juni 2012. <http://kum.dk/nyheder-og-presse/pressemeddelelser/nyheder/regeringen-intensiverer-indsatsen-mod-doping-i-motions-og-fitnesscentre/1/1/>

Kulturministeriet (2014). Pressemeddelelse: Ny analyse af idrættens økonomi og struktur. København: Kulturministeriet. Den 4. april 2014.

<http://kum.dk/nyheder-og-presse/pressemeddelelser/nyheder/ny-analyse-af-idraettens-oekonomi-og-struktur/1/1/>

Pedersen, V. P., L. Ingholt og T. Thørnhøj-Thomsen (2014). Disciplin og dedikation. København: Statens Institut for Folkesundhed.

Sahin, S. (2015). Bikini fitness-atlet: Jeg synes, det er sejt at rende rundt med en sixpack. Berlingske. Den 22. april 2015.

<http://www.b.dk/livsstil/bikini-fitness-atlet-jeg-synes-at-det-er-sejt-at-rende-rundt-med-en-sixpack>

Steele, R., S. Bang, H.H. Brandt og K.L. Kirkegaard (2010). Indsatsen mod motionsdoping i kommercielle motions- og fitnesscentre – en evaluering af mærkningsordningen. København: Idrættens Analyseinstitut.

Love, bekendtgørelser og lovforslag (kronologisk opstillet)

Lov nr. 232 af 21. april 1999.

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=21128

Forslag til Lov om ændring af lov om fremme af dopingfri idræt (Informationsordning for motions- og fitnesscentre) fremsat den 27. februar 2008.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=115050>

Bekendtgørelse nr. 1454 af 15. december 2014.

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=166104

Lovbekendtgørelse nr. 116 af 31. januar 2015.

www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=167369

Aftaler og interne papirer hos Anti Doping Danmark

Anti Doping Danmark (ikke dateret a). Konceptbeskrivelse – fitnesskonsulenter (internt dokument).

Anti Doping Danmark (ikke dateret b). Rammeaftale Anti Doping Danmark 2013-2014.

Anti Doping Danmark (ikke dateret c). Strategi for udvikling af forebyggelse – motion. Brøndby: Anti Doping Danmark.

Anti Doping Danmark (ikke dateret e). Standardskrivelse: Vedr. skiltning om samarbejde med Anti Doping Danmark. Brøndby: Anti Doping Danmark.

Anti Doping Danmark (februar 2015). Stillingsopslag. Timeansat konsulent i Aarhus-området.

Anti Doping Danmark (2013c). Samarbejdsaftale mellem Anti Doping Danmark (ADD) og XXX Fitnesscenter (træningscentret). Standard lavrisiko. Brøndby: Anti Doping Danmark.

Anti Doping Danmark (2013d). Samarbejdsaftale mellem Anti Doping Danmark (ADD) og XXX Fitnesscenter (træningscentret). Standard normal. Brøndby: Anti Doping Danmark.

Dansk Fitness & Helse Organisation (2008). Antidopingkontrakt mellem Dansk Fitness & Helse Organisation og Anti Doping Danmark.

Dansk Fitness & Helse Organisation (ikke dateret). Vejledning til aftale om dopingkontrol mellem Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO) og Anti Doping Danmark (ADD).

Øvrige benyttede hjemmesider

www.antidoping.dk – herunder:

- www.antidoping.dk/raadgivning/skoleomraadet
- www.antidoping.dk/spoerg-add
- www.antidoping.dk/om-add/bestyrelse/referater

www.bodybuilding.dk/om-bodybuilding

www.dif.dk/da/om_dif/organisation/politisk-s-struktur/juridiskenaevn/dopingappeludvalgets-safgoerelser

<https://www.fitnessworld.dk/om-fitnessworld>.

http://parken.dk/Files/pse_arsrapport_2014

www.si-folkesundhed.dk/Forskning/Befolkningens_sundhedstilstand/Unges_sundhed.aspx

www.steroids.dk – herunder

- www.steroids.dk/bibliotek

Interview, telefon- og mailkorrespondance med følgende relevante videnspersoner

- Camilla Mynster, specialkonsulent i Kulturministeriet
- Christina Friis Johansen, konstitueret direktør i Anti Doping Danmark
- Gitte Knudsgaard, koordinator i Anti Doping Danmark
- Jan Larsen, juridisk konsulent i Danmarks Idrætsforbund og medlem af DIF, DGI og Firma-idrættens samarbejdsudvalg vedrørende motionsdoping.
- Jens Evald, professor ved Juridisk Institut på Aarhus Universitet og tidligere formand for Anti Doping Danmark (2006-2012)
- Jesper Frigast Larsen, jurist i Anti Doping Danmark samt tidligere ansat i DIF og medlem af idrætsorganisationernes fælles samarbejdsudvalget for motionsdoping på vegne af DIF
- Mads Boesen, juridisk sekretær for Dopingappeludvalget
- Martin Holmlund Lauesen, specialkonsulent i Kulturministeriet
- Malene Radmer Johannisson, forebyggelseskonsulent i Anti Doping Danmark
- Morten Brustad, branchedirektør i Dansk Fitness & Helse Organisation
- Søren Riiskjær, idrætspolitisk chef i DGI og medlem af idrætsorganisationernes fælles samarbejdsudvalget for motionsdoping på vegne af DGI
- Søren Voss, fitnesskonsulent i Anti Doping Danmark, tidligere projektansat til projektet 'Dialog i øjenhøjde'

Bilag 1:

8 konkrete tiltag i bekæmpelsen af doping i motions- og fitnesscentre

1) Forenklet liste over ulovlige stoffer for de kommercielle motions- og fitnesscentre.

For at gøre det helt tydeligt, hvilke stoffer og metoder der er ulovlige i forbindelse med træning i de kommercielle motions- og fitnesscentre, indføres en liste målrettet de stoffer, som er omfattet af lov om forbud mod visse dopingmidler. Der er tale om muskelopbyggende stoffer og stoffer, der forøger udøverens maksimale iltoptagelse. Listen er målrettet de stoffer, der udgør et problem i motions- og fitnesscentrene og undgår dermed at forbyde stoffer, som f.eks. astmamedicin, der ikke anses for et problem i forbindelse med træning i motions- og fitnesscentre.

De foreningsbaserede motions- og fitnesscentre fortsætter med at være omfattet af WADA's dopingliste, idet idrættens organisationer har lagt vægt på, at reglerne for, hvilke stoffer der kan indtages lovligt, er ens i hele den foreningsbaserede idræt, uanset om man træner i et foreningsbaseret motions- og fitnesscenter, i en fodboldklub, eller man er eliteidrætsudøver.

2) Analyse og laboratorier

Anti Doping Danmark (ADD) får mulighed for frit at vælge, hvilke laboratorier, ADD ønsker at anvende til analyse af test fra kommercielle motions- og fitnesscentre. Det vil være et krav, at sådanne laboratorier lever op til krav om kvalitet, sikkerhed og anonymitet. Forslaget skal sikre muligheden for en billigere løsning ved analyse af test fra kommercielle motions- og fitnesscentre, således at processen ikke fordyres unødigt.

3) Udveksling af oplysninger, indførelse af fælles register over dopingsanktionerede

Der etableres en fælles database hos ADD, hvorfra de enkelte centre og foreninger kan få adgang til oplysninger om dopingsanktioner. Konkret foreslås et såkaldt "hit/no hit" register, hvor det enkelte center via internettet kan gå ind i ADD's register og indtaste et medlems navn og personnummer. Hvis vedkommende ikke har en dopingsanktion, modtager centret et grønt signal, hvis vedkommende derimod har en verserende sanktion, modtager centret et rødt signal og skal dermed udelukke vedkommende.

Et sådant register vil forbedre muligheden for at udelukke dopingsanktionerede på tværs af centrene og på tværs af den kommercielle branche og den foreningsbaserede verden og dermed efterlevelse af WADA-reglerne. Som situationen er i dag, kan et medlem, der er udelukket fra træning i et kommercielt fitnesscenter blot træne videre i et foreningsbaseret center og omvendt, dvs. uden at sanktionen har effekt på tværs af centrene i henholdsvis foreningsregi og kommercielt regi. Forslaget vil desuden skabe en større retssikkerhed for dopingsanktionerede atleter i forhold til i dag, fordi oplysningerne om dopingsanktionen i et sådant register vil blive håndteret bedre. Databasen finansieres via et ekstraordinært engangstilskud til ADD af tipsmidlerne. Regeringen vil i den kommende Folketingssamling fremsætte forslag til ændring af lov om fremme af dopingfri idræt med henblik på at gennemføre forslaget.

4) Fælles appelinstans

Der etableres et fælles motionsdopingappeludvalg, der kan håndtere appelsager i både foreninger og kommercielle motions- og fitnesscentre. DIF og DGI har allerede et etableret appelsystem for så vidt angår de foreningsbaserede motions- og fitnesscentre, og den fælles appelinstans bygges op over dette system.

Dette tiltag vil forbedre retssikkerheden hos udøverne i de kommercielle motions- og fitnesscentre.

5) Særskilt ordning for centre uden risikoprofil

ADD laver en særskilt type af aftaler målrettet kommercielle motions- og fitnesscentre, hvor dopingkontrol på grund af centrenes særlige målgrupper er overflødig. Aftalerne fokuserer på, at centrene forpligter sig til at informere om doping med henblik på forebyggelse samt at opfylde lovens skiltningsskrav. Derved vil sådanne centre kunne skilte med en glad smiley.

6) Mere fleksible ordninger for mindre centre

ADD justerer sin aftalemodel, således at der indføres en model særligt målrettet mindre centre, som betalingsmæssigt er baseret på en forsikringslignende ordning, hvor der bliver taget højde for centrets risikoprofil og størrelse.

7) Forbedret oplysningsindsats

Der iværksættes en forbedret oplysningsindsats på motionsdopingområdet særligt målrettet unge, som er målgruppen for misbrug af doping. Endvidere iværksættes en informationsindsats med det formål at få centre, der i dag ikke som påkrævet skilte med en negativ smiley, til at opfylde lovens krav.

8) Fremtidige overvejelser om finansieringen af antidopingområdet

Ovenstående forslag vurderes at kunne få en væsentlig andel af de centre, der i dag ikke har aftale med ADD, til at indgå en aftale, og at få de centre, der i dag ikke overholder lovens krav om at skilte med en glad/sur smiley, til at gøre dette. I lyset heraf har regeringen i første omgang besluttet at gennemføre en forbedret frivillig ordning frem for en obligatorisk ordning. I forbindelse med den kommende analyse af idrættens struktur og økonomi, overvejes, hvordan området skal finansieres fremover.

Evaluering af tiltagene

Tiltagene forventes iværksat i løbet af efteråret 2012. Flere af tiltagene vil dog ikke være effektueret før i foråret/sommeren 2013. Derfor planlægges en evaluering af tiltagene i efteråret 2014.

Bilag 2:

Spørgeskema udsendt til de kommercielle motions- og fitnesscentre

Evaluering af mærkningsordningen for danske motions- og fitnesscentre

1. Anti Doping Danmark administrerer den såkaldte mærkningsordning, hvor motions- og fitnesscentre med henholdsvis en glad og sur smiley ved indgangspartiet angiver, om de har en aftale om dopingbekæmpelse med Anti Doping Danmark.

Mener du, at dit motions-/fitnesscenter er omfattet af den såkaldte mærkningsordning?

- Ja, mit center er omfattet af mærkningsordningen (1)
 Nej, mit center er ikke omfattet af mærkningsordningen (2)
 Jeg er i tvivl om, hvorvidt mit center er omfattet af mærkningsordningen (3)

2. Hvordan vurderer du Anti Doping Danmarks indsats i forhold til at informere om retningslinjerne vedr. skiltning med den sure eller glade smiley?

Anti Doping Danmarks informationsindsats vedr. skiltning er:

- Meget dårlig (1)
 Dårlig (2)
 Hverken/eller (3)
 God (4)
 Meget god (5)
 Ved ikke (6)

3. Har dit motions-/fitnesscenter indgået en aftale om samarbejde vedr. dopingbekæmpelse med Anti Doping Danmark – enten direkte med Anti Doping Danmark eller gennem et medlemskab af Dansk Fitness & Helse Organisation (DFHO)?

- Ja (1)
 Nej (2)
 Jeg ved ikke, om centret har en aftale med Anti Doping Danmark om dopingbekæmpelse (3)
 Mit center er ikke et kommercielt center men en forening omfattet af antidopingarbejdet under Danmarks Idrætsforbund, DGI og Dansk Firmaidrætsforbund (4)

De følgende spørgsmål beder vi dig besvare med udgangspunkt i oplevelser og erfaringer fra dit specifikke motions-/fitnesscenter.

4. Hvem har i praksis indgået aftalen med Anti Doping Danmark vedrørende dit motions-/fitnesscenter?

- Jeg har personligt indgået aftalen med Anti Doping Danmark på vegne af mit center (1)
 Aftalen med Anti Doping Danmark er indgået af en kollega/medejer af centret (2)
 Aftalen er indgået af min kædeadministration eller via mit centers medlemskab af Dansk Fitness & Helse Organisation (3)
 Andet - uddyb venligst:

5. I hvilken grad har nedenstående udsagn haft betydning for, at dit motions-/fitnesscenter har indgået aftale med Anti Doping Danmark?

	Slet ikke	I ringe grad	Hverken/eller	I nogen grad	I høj grad	Ved ikke/ikke relevant
Aftalen er en del af centrets medlemskab af Dansk Fitness & Helse Organisation						
Centret vil gennem aftalen tage et ansvar for at bekæmpe doping i fitnessmiljøet						

Centret ønsker at samarbejde med Anti Doping Danmark, da det giver et godt ry og tiltrækker flere medlemmer						
Centret ønsker ikke at skulle skilte med den sure smiley						
Centeret har haft konkrete problemer med doping						

Andet - uddyb venligst:

6. Skiltes der med en synlig glad smiley ved centrets indgangsparti?

- Ja (1)
 Nej (2)
 Ved ikke (3)

7. Hvorfor skiltes der med en synlig glad smiley ved centrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

- Det er lovpligtigt (1)
 Det er god markedsføring (2)
 Det afskrækker potentielle dopingbrugere fra at melde sig ind i centret (3)
 Vi er blevet gjort bekendt med skiltningspligten af Anti Doping Danmark (4)

Andet - uddyb venligst:

8. Hvorfor skiltes der ikke med en synlig glad smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)

- Centret ønsker ikke at skilte med, at der er indgået en aftale med Anti Doping Danmark (1)
 Centret er generelt utilfreds med mærkningsordningen (2)
 Jeg mener ikke, at centret er omfattet af mærkningsordningen (3)
 Den manglende smiley er en forglemmelse (4)
 Vi vidste ikke, at det var lovpligtigt (5)
 Andet - uddyb venligst:
-

9. Hvad er din vurdering af prisen på den samarbejdsaftale vedr. dopingbekæmpelse, I har med Anti Doping Danmark?

- Den er dyr (1)
 Prisen er rimelig (2)
 Den er billig (3)
 Ved ikke (4)

10. Uddyb eventuelt: _____

11. Har dit center haft besøg af Anti Doping Danmarks fitnesskonsulenter/-kontrollanter inden for de seneste ca. to år?

- Ja (1)
 Nej (2)
 Ved ikke (3)

12. Hvor enig er du i nedenstående udsagn om fitnesskonsulentens/-kontrollantens rådgivning om dopingbekæmpelse og eventuelle kontrol?

	Meget uenig	Uenig	Hverken/eller	Enig	Meget enig	Ved ikke
Jeg har fået ny viden om doping og dopingbekæmpelse						
Jeg har fået konkrete forslag til dopingbekæmpelse i centret						
Jeg har kunnet bruge de foreslåede tiltag						

Jeg fik svar på egne spørgsmål vedr. dopingbekæmpelse						
Der er blevet taget det antal dopingtest, jeg mener, er nødvendigt						
Jeg er tilfreds med udvælgelsen af personer fra mit center til dopingtest/kontrol						

Uddyb eventuelt: _____

13. Hvor enig eller uenig er du i nedstående udsagn om Anti Doping Danmarks besøg i dit center?

	Meget uenig	Uenig	Hverken/eller	Enig	Meget enig	Ved ikke
Konsulent fra Anti Doping Danmark har synliggjort centerets samarbejde med Anti Doping Danmark over for medlemmerne						
Vi gør mere brug af oplysningsmateriale om dopingbekæmpelse i centret						
Vores viden om dopingstoffer og deres (bi-)virkninger er blevet større						
Der er kommet øget opmærksomhed på dopingbekæmpelse blandt centrets ansatte						
Der er kommet øget opmærksomhed på dopingbekæmpelse blandt centrets medlemmer						
Det har medvirket til, at personer, vi har mistænkt for doping, har meldt sig ud						

Uddyb eventuelt: _____

14. Er du tilfreds med antallet af besøg fra Anti Doping Danmark, I har haft i centret?

- Ja (1)
 Nej, der har været for mange (2)
 Nej, der har været for få (3)
 Ved ikke (4)

15. Uddyb eventuelt: _____

16. Vidste du, at man altid kan kontakte Anti Doping Danmark med henblik på rådgivning, besøg og/eller dopingkontrol

- Ja (1)
 Nej (2)

Hvis ja:

17. Har du gjort brug af muligheden?

- Ja (1)
 Nej (2)

18. I hvor høj grad levede muligheden for at tilkalde Anti Doping Danmark med kort varsel op til dine forventninger?

- Slet ikke (1)
 I lav grad (2)
 Hverken/eller (3)
 I høj grad (4)
 I meget høj grad (5)
 Ved ikke (6)

19. I hvor stor udstrækning er du enig i nedenstående udsagn vedr. samarbejdet med Anti Doping Danmark?

	Meget	Uenig	Hverken/	Enig	Meget	Ved ikke
--	-------	-------	----------	------	-------	----------

	uenig		eller		enig	
Centeret har en god dialog med Anti Doping Danmark om dopingrelaterede spørgsmål						
Anti Doping Danmarks fitnesskonsulenter besidder de rette kompetencer						
Anti Doping Danmarks opprioritering af rådgivning og dialog med centrene er hensigtsmæssig						
Anti Doping Danmarks opprioritering af en mere målrettet dopingkontrol i centre med formodede dopingproblemer er hensigtsmæssig						
Anti Doping Danmark bør dopingtest lige meget i alle centre						
Anti Doping Danmarks generelle forebyggelses- og oplysningsindsats i centrene er god						
Anti Doping Danmarks specifikke forebyggelses- og oplysningsindsats rettet mod unge i centrene er god.						
Anti Doping Danmark er ikke synlig nok i centrene.						

Uddyb eventuelt _____

20. Mener du, at det generelt gavner at lave en aftale om dopingbekæmpelse med Anti Doping Danmark?

- Ja (1)
 Nej (2)
 Ved ikke (3)

Hvordan har aftalen med Anti Doping Danmark generelt gavnet dit center? (sæt gerne flere krydser)

- Vi har fået et bedre træningsmiljø (1)
 Vi har fået flere medlemmer (2)
 Vores medlemmer føler sig mere trygge (3)
 Det har ikke gavnet at have en aftale med Anti Doping Danmark (4)
 Andet - uddyb venligst _____

21. Beskriv kort, hvorfor du ikke mener, at det gavner at indgå en aftale med Anti Doping Danmark?

22. Beskriv kort, hvis der er tilbud/tiltag i forhold til dopingbekæmpelsen, du savner? (Både i og uden for Anti Doping Danmark-regi)

23. Hvor vigtige er følgende elementer for en optimal antidopingindsats i dit motions- eller fitness-center?

	Slet ikke vigtigt	Ikke vigtigt	Hverken/eller	Vigtigt	Meget vigtigt	Ved ikke
Synlighed af Anti Doping Danmarks konsulenter/kontrollanter i centret						
Anti Doping Danmark-konsulenterne/-kontrollanternes adfærd i centret						
Oplysnings- og forebyggelsesmateriale, f.eks. plakater og flyers målrettet medlemmer						
Uddannelse af centrets personale i dopingbekæmpelse.						
Muligheden for rådgivning fra Anti Doping Danmark i forhold til konkrete problemer i centret						
Dopingtest af medlemmer						

Uddannet personale i centret og/eller personale med erfaring						
Hurtig udrykning i forbindelse med konkrete problemer						

Centre uden aftale

Den følgende række spørgsmål beder vi dig besvare med udgangspunkt i dine meninger, oplevelser og erfaringer vedrørende dit specifikke motions-/fitnesscenter.

24. Hvorfor har motions-/fitnesscentret ikke indgået aftale med Anti Doping Danmark vedr. dopingbekæmpelse? (sæt gerne flere krydser)

- Det er for dyrt (1)
- Vi har tidligere haft dårlige erfaringer med samarbejdet med Anti Doping Danmark (2)
- Vi opfatter ikke os selv som et motions- og fitnesscenter (3)
- Jeg vidste ikke, at det er muligt at indgå aftale med Anti Doping Danmark (4)
- Jeg er principielt imod dopingtests i motions- og fitnesscentre (5)
- Centret ser ikke noget forkert i, at medlemmer anvender doping (6)
- Centret ville miste medlemmer, hvis Anti Doping Danmark kom i centret (7)
- Doping er ikke et reelt problem i centret (8)
- Centret håndterer selv eventuelle dopingproblemer (9)
- Jeg mener, at dopingtests i motions- og fitnesscentre krænker medlemmernes privatliv (10)

Andet – uddyb eventuelt:

25. Har du overvejet at indgå aftale med Anti Doping Danmark om bekæmpelse af motionsdoping i motions-/fitnesscentret?

- Ja (1)
- Nej (2)
- Centret er en del af et kædesamarbejde og kan ikke selvstændigt beslutte at indgå aftale med Anti Doping Danmark (3)
- Ved ikke (4)

26. Mener du, at det generelt gavner at lave en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark?

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

27. Beskriv eventuelt kort, hvorfor du mener, at det gavner at lave en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark

28. Beskriv eventuelt kort, hvorfor du ikke mener, at det gavner at lave en aftale om dopingkontrol med Anti Doping Danmark

29. Har Anti Doping Danmark uopfordret opsøgt dit center med henblik på f.eks. at indgå en aftale om dopingbekæmpelse?

- Ja (1)
- Nej (2)
- Ved ikke (3)

30. Prisen for en standardaftale med Anti Doping Danmark er 8.500 kroner pr. center/år. Ville en eventuel prisnedsættelse for aftalen vedr. bekæmpelse af motionsdoping medføre, at motions-/fitnesscentret ville overveje at indgå et samarbejde med Anti Doping Danmark?

- Ja (1)
- Nej (2)
- Måske (3)
- Centret kan ikke selvstændigt beslutte at indgå aftale med Anti Doping Danmark (4)
- Ved ikke (5)

31. Hvis ja: Angiv venligst et acceptabelt prisleje for standardaftalen ville være for dit center:
_____ kroner/året
32. Er du bekendt med, at Anti Doping Danmark i særlige tilfælde kan indgå aftaler med lavrisikocentre til reduceret pris (4.000 kr. pr. center/år)
Ja (1)
Nej (2)
33. Skiltes der med en synlig sur smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti?
Ja (1)
Nej (2)
Ved ikke (3)
34. Hvorfor skiltes der med en synlig sur smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)
Det er lovpligtigt (1)
Det sender et signal til medlemmerne om, at de kan træne i centret uden at blive udsat for dopingkontrol (2)
Centret ser andre fordele i at skilte med, at vi ikke samarbejder med Anti Doping Danmark (3)
Andet - uddyb eventuelt:

35. Hvorfor skiltes der ikke med en synlig sur smiley ved motions-/fitnesscentrets indgangsparti? (sæt gerne flere krydser)
Jeg mener ikke, at centret er omfattet af lovgivningen (1)
Centret ønsker ikke at gøre opmærksom på, at det ikke har en aftale med Anti Doping Danmark (2)
Centret ønsker ikke at øge opmærksomheden om doping (3)
Centret mener ikke, at mærkningsordningen nytter eller er generelt utilfreds med mærkningsordningen (4)
Det er en forglemmelse (5)
Doping-bekæmpelse er ikke relevant i mit center, og derfor ønsker jeg ikke at skilte (6)
Andet - uddyb eventuelt:

Centre med og uden aftale

De følgende spørgsmål beder vi dig besvare med udgangspunkt i din generelle holdning til motionsdoping.

36. Anser du brugen af doping eller præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitness-sektoren?
Ja, det er et problem (1)
Hverken eller (2)
Nej, det er ikke et problem (3)
37. Uddyb eventuelt, hvorfor du anser brugen af præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitness-sektoren?

38. Uddyb eventuelt, hvorfor du ikke anser brugen af præstationsfremmende stoffer som et generelt problem for motions- og fitness-sektoren?

39. Oplever du, at der er dopingbrugere i dit center?
Ja, vi har mange dopingbrugere (1)
Ja, der er nogle (2)
Ja, men der er kun få (3)

Nej, det er ikke min opfattelse, at der er dopingbrugere i mit center (4)
 Ved ikke (5)

40. Oplever du, at antallet af dopingbrugere i dit center inden for de seneste cirka to år har været:

Faldende (1)
 Uændret (2)
 Stigende (3)
 Ved ikke (4)

41. Burde der i forbindelse med Anti Doping Danmark testes efter andre stoffer end anabole steroider, testosteron, væksthormon, EPO og sløringsstoffer?

Ja (1)
 Nej (2)
 Ved ikke (3)

42. Hvis ja: Beskriv eventuelt, hvilke andre stoffer der burde testes for

43. Hvor tilfreds er du generelt med Anti Doping Danmarks arbejde for et dopingfrit motions- og fitnessmiljø?

Meget utilfreds (1)
 Utilfreds (2)
 Hverken/eller (3)
 Tilfreds (4)
 Meget tilfreds (5)
 Ved ikke (6)

44. Hvilke eventuelle antidopingrelevante tiltag udfører motions- /fitnesscentret på eget initiativ (dvs. uafhængigt af en evt. aftale med Anti Doping Danmark)? (sæt gerne flere krydser)

Ingen (1)
 Centret har udformet sin egen formelle dopingpolitik (2)
 Centret har givet formel eller uformel rådgivning af medlemmer om antidoping (3)
 Centret har foretaget påtale eller eksklusion af medlemmer, der mistænkes for brug af doping (4)
 Centret har udarbejdet egne informationsmaterialer (5)
 Centret informerer om centerets dopingpolitik i medlemskontrakter/ (6)
 ved opslag/på hjemmeside
 Centret har fjernet udstyr eller vægte, eller foretaget andre fysiske ændringer i centret (7)
 Andet - uddyb gerne _____

45. I det følgende beder vi dig tage stilling til, i hvilken grad du er enig eller uenig i en række modsatrettede udsagn

Udsagn A	Helt enig med A	Noget enig med A	Hverken/eller	Noget enig med B	Helt enig med B	Helt enig med B
Motions- og fitnesscentre har hovedansvaret for at bekæmpe motionsdoping						Det er slet ikke motions- og fitnesscentrenes ansvar at bekæmpe motionsdoping
Mærkningsordningen, hvor centre med og uden en aftale med Anti Doping Danmark får en glad/ sur smiley, har betydning for kundernes valg af motions- og fitnesscenter						Mærkningsordningen, hvor centre med og uden en aftale med Anti Doping Danmark får en glad/ sur smiley, har ingen betydning for kundernes valg af motions- og fitnesscenter
Der bør indføres lovpligtig dopingkontrol i alle motions- og fitnesscentre						Det bør være motions- og fitnesscentrets eget valg, hvorvidt de ønsker dopingkontrol i centret

Myndighederne har hovedansvaret for at bekæmpe motionsdoping						Det er slet ikke myndighedernes ansvar at bekæmpe motionsdoping
Mærkningsordningen er et vigtigt redskab i bekæmpelsen af doping i motions-/fitnesscentre						Mærkningsordningen er ikke et vigtigt redskab i bekæmpelsen af doping i motions-/fitnesscentre
Der er behov for mere oplysning og information til motions- og fitnesscentre og medlemmer vedrørende motionsdoping						Motions- og fitnesscentre og medlemmer får rigelig information og oplysning vedrørende motionsdoping
Der er især behov for mere forebyggelse (f.eks. information og oplysning), hvis man vil bekæmpe motionsdoping						Der er især behov for mere kontrol (f.eks. tests og sanktioner), hvis man vil bekæmpe motionsdoping
Man sikrer bedst en effektiv dopingbekæmpelse ude i de enkelte center, når centret eller centerkæden frivilligt har valgt at samarbejde med Anti Doping Danmark.						Man sikrer bedst en effektiv dopingbekæmpelse ude i det enkelte center, når centret eller centerkæden er forpligtet til at samarbejde med Anti Doping Danmark

46. Hvad er din titel i centeret?

- Ejer/medejer (1)
 Ansat centerleder (2)
 Souschef (3)

Andet – uddyb eventuelt:

47. Hvilken type center er I primært?

- Fitness- eller motionscenter (1)
 Crossfit-center (2)
 Anden form for center med specialtræning (f.eks. TRX, fysioterapi, pilates el. lign.) (3)

48. Uddyb eventuelt: _____

49. Hvilken ejerform har centret?

- Enkeltmands privateje (1)
 Kædeejt/franchise (2)
 Kommunalt ejet (3)
 Selvejende institution (4)
 Foreningsbaseret center (der f.eks. udbyder Foreningsfitness i regi af DGI eller DIF). (5)

Anden ejerform – uddyb eventuelt:

50. Hvor mange medlemmer har motions-/fitnesscentret cirka?

- 1-99 (1)
 100-299 (2)
 300-499 (3)
 500-749 (4)
 750-999 (5)
 1000-149 (6)
 1.500-1.999 (7)
 2.000 eller derover (8)

51. Hvordan har medlemsudviklingen i centret været i det seneste år (antal medlemmer)?

Stigende	(1)
Uændret	(2)
Faldende	(3)
Ved ikke/ønsker ikke at angive	(4)

52. Hvor ligger dit center, dvs. hvor foregår motions- og fitnesscenterets aktiviteter (overvejende)?

Landdistrikt/landsby - under 500 indbyggere	(1)
Mindre by - 500-4.999 indbyggere	(2)
Mellemstor by - 5.000-19.999 indbyggere	(3)
Større by - 20.000-49.999 indbyggere	(4)
Større by - 50.000-99.999 indbyggere	(5)
Storby - 100.000 indbyggere eller mere	(6)
Ved ikke	

53. Har du afsluttende kommentarer, anbefalinger, kritik til anti-dopingarbejdet eller andet, som vedrører dette spørgeskema, er du velkommen til at skrive dem her:

